

flacăra

revistă săptăminală ilustrată, editată de frontul unității socialiste

pentru merele noastre de aur

Pe întreg întinsul țării se încheie astăzi **Săptămîna pomiculturii**, inclusă anul acesta pentru prima oară în calendarul muncii, dar trăind de mult, de cînd lumea, în obiceiurile romînilui, prevîzător cu venirea primăverii.

Să crești un copil, să ridici o casă, să sîdești un pom.

În zilele săptămîinii care sîrîște acum n-a fost vorba, așa cum a sintetizat adîncă limpezime a folclorului, numai de sîdirea unui pom, ci de o amplă și variată activitate în livezile țării, urmînd un program riguros stabilit la care au rîspuns prezent, în toate colțurile pămîntului romînesc, gospodarii cu mic, cu mare, aducîndu-și contribuția de muncă la realizarea sarcinilor de dezvoltare și modernizare a pomiculturii, după cum au fost ele trasate, cu luciditate și înțelepciune, în documentele de partid.

Tinerii satelor s-au înscris în primele rînduri ale efortului colectiv care a hotărît, prin pricepere și lucrări îndeplinite la timp și temeinic, rodnicia livezilor. În județul Vîlcea s-au realizat noi plantații pomicole întinse pe zeci de hectare. La Tîncăbești, solul a fost sîpus unei fertilizări intensive. Pe pămîntul Caraș-Severinului s-au constituit în grădini adevărate șantiere ale tineretului. La Batoș, undeva la poalele Munților Călimani, au fost transportate în livezi mii de tone de îngrășăminte fosfatice. La Buftea au fost amenajate hectare întregi de parcuri și spații verzi. În județul Argeș au fost așezați în pămînt, într-o singură zi, aproape cinci mii de puiți. La Murfatlar s-au plantat un număr sporit de pomi fructiferi în curțile cetățenilor, acordîndu-se totodată o atenție deosebită tăierilor corecte a pomilor care, sub mușcătura gerului, au avut de suferit peste iarnă.

Constituită din zile care s-au dovedit model, dar care trebuie să intre în obișnuință, mobilizînd plener forțe și inițiative pe tot cuprînsul țării, **Săptămîna pomiculturii** ce se încheie astăzi a intrat în cronica acestui an ca o săptămîină a muncii, hărniciei și priceperii oamenilor pămîntului romînesc.

OVIDIU IOANIȚOIA

primăvara dragostei de țară

La noapte, balanța timpului va fi dreaptă. Cîtă zi, atîta noapte. Îmi place cîă primăvara, anocîmpul care ne face să mergem într-un picior, își începe totuși viața cu o așîșată stare de echilibru; îmi place tocmai pentru cîă dovedește chiar din capul locului cîă dincolo de aparențele ei zînatice, de fapt este înțeleaptă; și mai îmi place pentru cîă ne îndeamnă la viața trăită intens dar și bine cumpănit.

Deci noi, muncitorii, iar vom produce utilaje și reperi competitive pe piața lumii, lucrînd cu ferestrele hălelor larg deschise.

Deci noi, țărani, iar vom trăi bucuria întîlnirii cu pămîntul și cu brazdele sale răsturnate de fierul plugului muncii noastre.

Deci noi, intelectualii, iar vom sta mai drept aplecați peste cărți savante, peste utilaje de laborator și peste coli albe care vor fi acoperite cu texte inedite și novatoare.

Deci noi, cei tineri, iar ne vom îndrăgosti; și noi, cei bătrîni, iar vom reîntineri.

Deci noi, cei din Țara asta minunată și-n vară, și-n toamnă, și-n iarnă dar mai ales în primăvară, iar ne vom dărui Ei, ca să-i înfrumusețăm și mai mult pămîntul, viața, civilizația, libertatea, renumele.

Deci noi — cu vitalitate și înțelepciune — reîncepem ciclul pe un vîrtej mai de sus al spiralei.

S-o facem, umplîndu-ne — la noapte, cînd balanța timpului va fi dreaptă — umplîndu-ne, spun, pieptul, cu o gură de proaspăt aer romînesc!

NELU IONESCU ■

la arcani

Arcanii, de la un timp, se află, de fapt, mereu în prag de primăvară, într-o perpetuă primăvară a muncii și împlinirilor, sub bolta căreia continuă a lucra. S-a dezvoltat C.A.P.-ul, se dezvoltă satul, se dezvoltă o nouă morală, o nouă conștiință, pe temelia unor valori ale muncii, onestității, frumosului, care compun aici însăși istoria.

Un sat în care totul — privești, case, mișcarea de ieri și de astăzi a vieții, cu tot zbuiciumul ei, resorbit în împlinirea contemporană — se cristalizează, pînă la urmă, în fapt de artă.

Un sat gorjenesc, un sat romînesc, simbol al unui neam frumos, senin la chip și la cuget, migălîndu-și cu dragoste, vrednicie și har locul lui sub soarele acestei lumi.

ILIE PURCARU ■

(Citiți reportajul în pag. 19)

Zile de muncă în slujba

Ședința comună de lucru a unor înalte foruri de partid și de stat, de miercuri, 17 martie, sub președinția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și cu participarea, ca invitați, a șefilor unor instituții centrale, precum și a unor activiști de partid și de stat, se înscrie în rodnică serie de acțiuni periodice de analiză și coordonare a chestiunilor economice, curente și de perspectivă, a activității politice românești, pe plan intern și pe plan extern. Primul punct al programului ședinței, punctul care a orientat cea mai mare parte a lucrărilor zilei, l-au constituit dezbaterile la raportul guvernului asupra analizei pe bază de bilanț a rezultatelor activității economico-financiare pe anul 1975, precum și dezbaterile rapoartelor privitoare la realizarea principalelor consumuri de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică, îndeplinirea planului de introducere a progresului tehnic, evoluția prețurilor și tarifelor. Apreciind succesele economiei noastre și, în directă relație cu armonioasa dezvoltare planică a ei, creșterea consecventă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, Comitetul Politic Executiv, Biroul Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și Consiliul de Miniștri au cerut, totodată, ministerelor, centralelor industriale, tuturor unităților productive să procedeze energic la înlăturarea unor neajunsuri și să asigure atît realizarea planului anual în curs cît și a celui cincinal 1976-1980. Aici au fost subliniate căile principale ale înscrierii în plan: creșterea productivității muncii, ridicarea neîncetată a calității produselor, realizarea, în cele mai bune condiții, a producției la export, reducerea importurilor printr-un efort comun al întregii inteligențe tehnice românești.

▲ Dialog de lucru cu specialiștii Institutului Central de Cercetări pentru Electronică, Electrotehnică, Automatică, Mașini-Unelte și Mecanică-fină.

În timpul vizitei la Institutul Central de Cercetări pentru Construcții de Mașini.

▲ la Institutul Central de Cercetări Chimice, în fața machetelor unor viitoare complexe industriale.

Țării, în slujba poporului

Ședința a insistat asupra valorificării superioare a materiilor prime, a luptei împotriva risipei și a stimulării simțului de răspundere pentru realizarea de economii. Au fost, de asemenea, dezbătute probleme fundamentale ale programului agricol, subliniindu-se că bunăstarea fiecărei familii depinde de rezultatele economico-financiare ale cincinalului curent. În continuare, au fost amănunțit dezbătute și, ca rod al dezbaterilor, aprobate prevederile programului de dezvoltare a prestărilor de servicii către populație, elaborat în baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Alte puncte de lucru ale ședinței comune au fost: analiza raportului asupra activității de control financiar-bancar în economie pe anul 1975, analiza principalelor fenomene demografice în 1975, măsuri privind întîmpinarea și sărbătorirea zilei de 1 Mai și aniversarea, la 8 Mai, a 55 de ani de la crearea P.C.R. Au mai fost discutate unele probleme privind organizarea și desfășurarea Congresului educației politice și culturale socialiste și s-au aprobat propunerile privind organizarea activității de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere la Academia «Ștefan Gheorghiu».

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a informat Comitetul Politic Executiv în legătură cu participarea delegației partidului nostru la cel de-al XXV-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Comitetul Politic Executiv a aprobat și a dat o înaltă apreciere activității delegației P.C.R. la Congresul P.C.U.S.

Joi, 18 martie, a avut loc vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, în cinci mari unități de cercetare, proiectare și dezvoltare tehnologică din Capitală. Trebuie să remarcăm faptul că programul acestei vizite realizează un panoramic și, deopotrivă, o cercetare de detaliu a celor mai importante probleme din câteva industrii cheie în cincinalul în curs, în tot efortul revoluționar științific al țării. În esență, vizita de lucru cu specialiștii a întreprins o evaluare foarte atentă a realității și perspectivei creației tehnice naționale în cinci domenii vitale întregii noastre economii. Este de înțeles că ziua de lucru a secretarului general al partidului a fost marcată de o seamă de pătrunzătoare referiri de principiu, chiar cînd acestea au fost argumentate cu fapte ce puteau să pară specifice numai unui anume domeniu al cercetării. Este, de aceea, firesc ca, încercînd un comentariu obiectiv — determinat, am zice, de sentimentul de rigoare, precizie și aplicare a fiecărei ore din multe și bogate ore de lucru ale zilei vizitei — să subliniem chestiunile dezvoltării comune, grăbite și armonioase, ale celor cinci domenii tehnice în economia națională. Deasupra tuturor problemelor va sta prin urmare ideea că acestea — chimia, electronica, metalurgia, construcția de mașini, fizica — conlucrează direct, trebuie să conlucreze atent, responsabil, să-și sporească puterile prin împrumut reciproc de putere și inteligență. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ministrului de resort precum și celorlalte persoane de decizie aflate de față la Institutul Central de Cercetări Metalurgice să se ia măsuri mai ferme și să se intensifice colaborările cu toți specialiștii, proiectanții, specialiștii din uzine, cu toate ramurile economiei naționale și, în special, cu chimia, construcția de mașini, electrotehnica, fizica atomică și nucleară. Iată o frază care a revenit în mai multe rînduri în discuții, o concluzie firească a celor văzute și analizate la fața locului.

După Institutul Central de Cercetări Chimice, Institutul Central de Cercetări Metalurgice și Institutul Central de Cercetări pentru Electronică, Electrotehnică, Automatică, Mașini-Unelte și Mecanică Fină, au fost vizitate Institutul Central de Cercetări pentru Construcții de Mașini și Centrul

Sosirea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Institutul Central de Cercetări Metalurgice.

Național de Fizică. Discuțiile care au avut loc peste tot, în fața unor grafice privind realizările momentului și dezvoltarea, în secțiunile de producție sau de testare a unor tehnologii noi, în fața standurilor cu cele mai noi materiale, aparate, instalații sau mașini, înaintea machetelor unor obiective industriale, au purtat caracterul unor con-

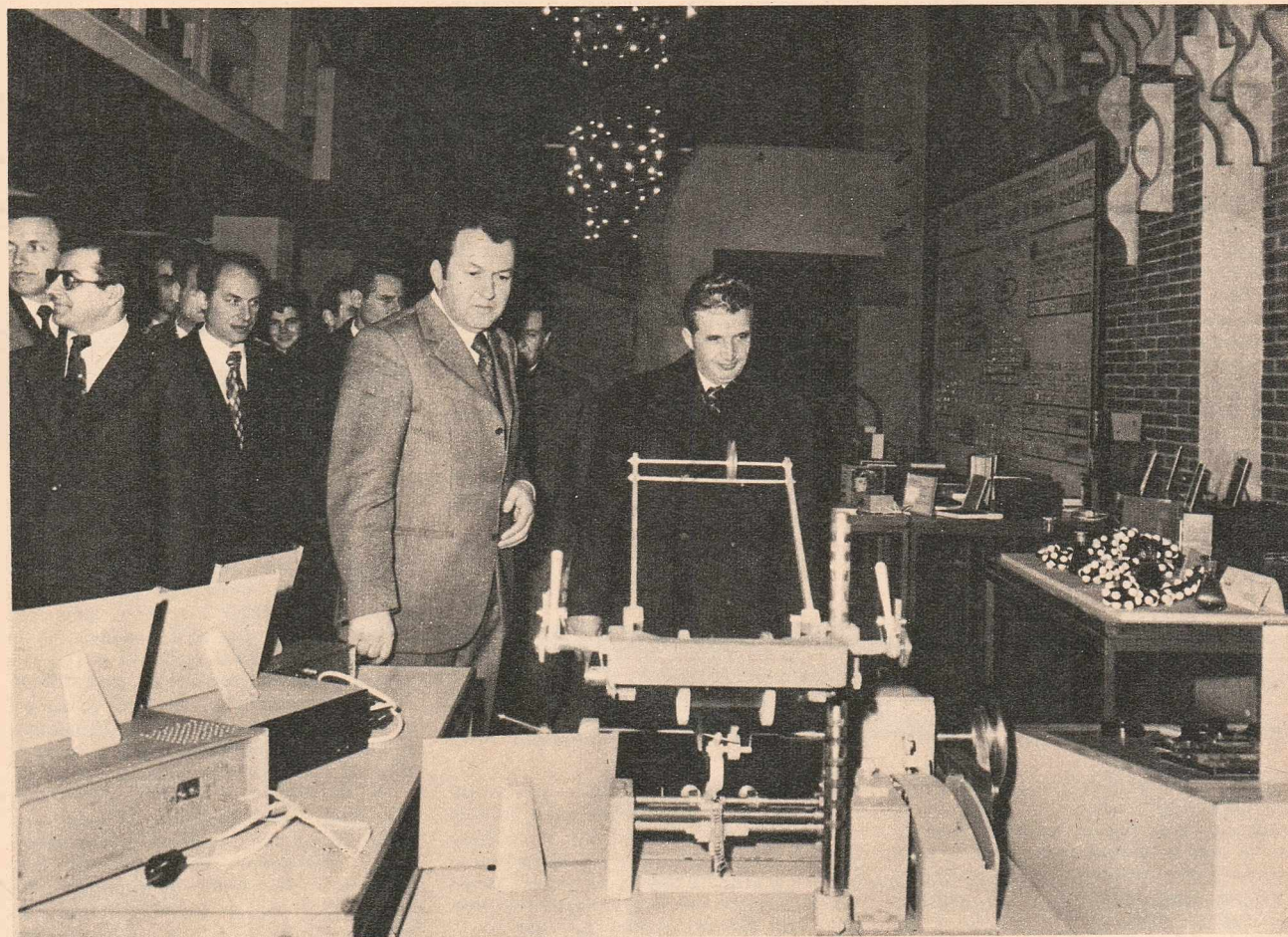
sultații de specialitate dar și al unor referiri necesare la fondul problemei. Fiindcă, pretutindeni, ceea ce a ieșit clar în evidență au fost preocupările și rezultatele foarte convingătoare ale corpului de cercetători și proiectanți din industrie, ca răspuns la Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., ca răspuns la indicațiile date personal, în

periodicele vizite de lucru la fața locului, de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Un veritabil punct de interes al analizelor făcute acum l-a constituit modul în care se reduc substanțial cheltuielile la import și, ca un reflex direct al acestei acțiuni, felul în care, prin forțe proprii, inteligența noastră tehnică asimilează produse și tehnologii competitive pe plan mondial. La Institutul Central de Cercetări Chimice, buoară, multe și bogatele standuri ale unor institute de cercetări, din Capitală și din țară, au prezentat un lot reprezentativ dintr-un impresionant nomenclator de peste 3 100 noi sortimente asimilate, mare parte din ele fiind adevărate elemente de referință în domeniu. La Centrul Național de Fizică au fost apreciate o seamă de realizări originale, care asigură nu numai solide puncte de sprijin fizicii nucleare dar și altor științe ca, de pildă, medicinei.

Nu ne îngăduie spațiul să amintim aici întreaga serie de bune realizări obținute de cercetarea științifică a institutelor menționate și în laboratoarele unor instituții de învățămînt superior, în relații de colaborare cu acestea. Pentru că principiile clare, viguroase, armonioase stau întotdeauna la temelia succesului, trebuie să cităm însă temele importante ale acestei vizite de lucru, teme care, cu prețioasele precizări și recomandări făcute de secretarul general al partidului, vor fi cert în centrul tuturor întreprinderilor în cercetarea științifică: contribuția directă a științei și tehnologiei la înlăturarea planului național și la ridicarea bunăstării materiale și spirituale a națiunii, valorificarea superioară a materiilor prime și a materialelor, aplicarea de tehnologii noi, de mare productivitate, perfecționarea continuă a celor existente, modernizarea permanentă a produselor, sporirea exporturilor și reducerea importurilor, afirmarea creației originale românești în schimbul internațional de valori, integrarea învățămîntului superior cu cercetarea și producția.

TUDOR OCTAVIAN ■

La Centrul Național de Fizică sint prezentate o serie de realizări originale, roade ale integrării învățămîntului cu cercetarea și producția.

COLOCVII ALE CONȘTIINȚII

„de fapt, vorbind despre educația politică a oamenilor, ne referim mai cu seamă la tineri“

«Bun, și atunci să privim puțin în sală. Ce vedem? Vedem câteva sute de oameni, mulți în vîrstă, care discută despre educația tinerilor. Vă rog, tovarășii, uitați-vă din nou în jur și veți constata că, de fapt, aici sînt cam toți «bătrînii» noștri. Asta e adevărul: în Șantierul naval-Galați cheia tuturor problemelor noastre e tineretul. Să luăm, de exemplu, secția scularie. Din cei aproape o sută de oameni de aici, șaptezeci au sub treizeci de ani. Întrebarea pe care mi-am pus-o eu a fost următoarea: ce-or să facă băieții ăștia mai departe? Și iată răspunsul: șase au absolvit liceul, șaptesprezece urmează liceul industrial, la seral, patru sînt elevi la școala de maiștri, șase sînt studenți la seral. Cînd omul îmi cere să-l ajut ca să învețe, ei bine, îl ajut. Nimic nu e mai important ca învățătura, dacă vrem să facem cu oamenii tot ce ne-am propus. Noi vorbim despre educație și politică, încercăm să aflăm soluții pentru mai bine, ne referim la cutare sau cutare lucru dar, de fapt, vorbind despre educația politică a oamenilor ne referim mai cu seamă la tineri».

Frazele de mai sus aparțin inginerului Sergiu Bălan și au fost spuse în recenta Plenară a comitetului de partid cu activul din S.N.G.

O ședință aproape ca toate ședințele. Cu o informare și luări de cuvînt, cu episoade pasionante și chiar pătimașe, cu bărbați care au avut timp să se spele pe mîini și pe față, dar mai ales cu bărbați venind direct de la muncă, mirosind a fier și a umezeală de primăvară, a tutun și a muncă grea în halele de croit și asamblat nave. Ceea ce a deosebit-o de orice altă adunare muncitorească a fost tocmai începutul ei și anume informarea prezentată de Anatolie Mehic, secretarul Comitetului de partid din șantier. Și iată în ce fel: deși față de 1971 producția S.N.G.-ului a dat creșteri semnificative — de două ori a crescut producția marfă, de 2,7 ori producția globală, tonajul navelor a sporit de 3,7 ori, productivitatea de 1,5 ori — deși a fost lansată aici prima platformă românească de foraj marin și s-au scurtat unele cicluri de montaj cu 30-60 de zile, în fine, deși în anul 1975 au fost date la apă cel mai mare număr de nave din istoria șantierului — în total 15 — informarea prezentată activului a fost preponderent autocritică. De ce era nevoie de o astfel de introducere, critică, autocritică, de-a dreptul tăioasă în unele puncte? «Pentru că — spune tovarășul Mehic — dacă nu mai e un secret pentru nimeni că la noi se muncește bine, să arătăm și cum e munca noastră cînd e făcută prost. Am pornit de la indicația clară a secretarului general al partidului, din cuvîntarea la Congresul consiliilor populare: **trebuie respectat cu strictețe programul normal de lucru, să nu se mai accepte munca suplimentară, avînd în vedere că planul fiecărei unități este fundamentat pentru realizare în timpul normal de muncă**. Să vedem deci cine ne-ar

împiedica să nu respectăm pînă la ultimul detaliu planul producției. Zilnic întîrzie 200-300 angajați. Minutele întîrziate, puse unul lîngă altul, dau 210 000 ore pe angajat irosite, adică o pagubă de 20 milioane lei. Cine să recupereze paguba, dacă nu muncitorii conștiincioși? Chestiunea este că-i mai bine să conținem pe muncitorii noștri conștiincioși nu atît în recuperarea pierderilor provocate de alții cît mai ales în educarea acestor «alții» ca să intre în rîndul oamenilor noștri de nădejde. Indicele de utilizare a timpului de lucru e încă nemulțumitor: doar 92,95 la sută. Soluțiile se adună, pînă la urmă, într-una singură: calificarea înaltă a meseriașilor și, cu aceasta, calificarea, aș zice, a conștiinței muncitorești.

Pornind de la o premisă atît de dreaptă și clară, adunarea activului de partid din S.N.G. s-a transformat, pe durata a cîteva ceasuri, într-o veritabilă întîlnire profesională, al cărei scop — pregătirea complexă a forței umane — a fost atent cercetat în toate luările de cuvînt. Sînt mai bine de 4000 de tineri angajați pe șantier și ei dau o vîrstă medie a întregului colectiv de numai 21 de ani. Cum își respectă tinerii vîrsta? Unde se distrează și în ce fel? Cum trebuie să fie — moral și profesional — conducătorii tineretului? Cum să fie munca de educație «de la om la om» ca să dea roade? Tinerii, cum se știe, sînt harnici și serioși nu-mai că, iată, vreo sută dintre dînșii strică onoarea colectivului trecînd prin fața unor organe de anchetă penală. Ei vin la oraș și primesc casă la bloc și, peste toate, sînt angajați să lucreze în hale noi, dar parte din tineri nu prea se-ndeamnă să folosească civilizat nici noua locuință, nici grupurile sanitare ale halelor. Cîte reuniuni cu fete din întreprinderile orașului a organizat S.N.G.-ul? Nici una. Ce posibilități de «activități culturale» au tinerii în cadrul șantierului? Prea puține. S-au organizat, e adevărat, zeci de cercuri pentru studierea politicii interne și internaționale a statului nostru, pentru studiul Statutului P.C.R. și al Codului comunistilor, pentru cunoașterea istoriei neamului, dar «un cabinet de științe sociale, care să fie o instituție de primă mărime pentru educația politică a angajaților șantierului» — după cum se exprimă în cuvîntul său Ion Guțanu — nu se află pe întreaga platformă industrială a S.N.G.

Fiind vorba de o adunare unde problemele generale și cele privind direct un mare număr de persoane au stat sub semnul unei participări sufletești active, planul de măsuri adoptat aici este un instrument de lucru util, care trebuie — la consumarea perioadei ce-o cuprinde — să spună cu multă exactitate cine și-a îndeplinit corect obligațiile profesionale, politice și morale și cine nu. Cum asta rămîne să arate timpul, putem aprecia că la S.N.G. se vede, cu fapte, o energică muncă de pregătire a fiecărui om al muncii.

TUDOR OCTAVIAN ■

în comuna fierbinți-tîrg se vorbește, cu acoperire în fapte, despre țaranul calificat și policalificat

La un ceas de mers cu trenul de București în inima Cîmpiei Vlășiei, unde pămîntul e ca untul, cum zice țaranul, comuna Fierbinți-tîrg — care va deveni nu peste mult timp oraș — a fost dintotdeauna o speranță a Capitalei. Zarzavaturile ei ajung dimineața devreme pe piață, cu roua pe ele, și tot dimineața, devreme, vin navetiștii, peste 1 300, ca să intre în marile întreprinderi bucureștene. Dar mai rămîn acasă țărani destui cît să cultive pămîntul acesta gras și

bun pentru pîine, cît să facă o agricultură modernă, cît să transforme satul într-un oraș pe potrivă semeției lor de oameni harnici, mîndri, ambițioși. Îmi încep reportajul cu precizarea specificului acestei localități, încă fixare, din zona de atracție. Capitalei, cu fixarea atenției pe momentul-răsruce în care se află lumea ei, fiindcă în jurul acestor date au gravitat dezbatările ce au avut loc recent în plenara Comitetului comunal de partid, dedicată modului în care

se înfăptuiește educația politică și culturală a comunistilor, a tuturor locuitorilor celor patru sate componente. «Să facem în așa fel încît să înțeleagă fiecare om unde ne aflăm și unde vrem să ajungem, unde trebuie să ajungem, conform Programului partidului nostru. Vrem să ajungem din urmă țările dezvoltate ale lumii, vrem să trăim mai bine, mai civilizată, mai aproape de dorințele și aspirațiile noastre, dar acolo nu ne ducem nimeni pe un vehicul cu roți, și nu ne dă nimeni nimic de-a gata. Pentru asta trebuie să muncim cu toții, bine și serios, să depunem eforturi, să înfăptuim prevederile acestui Program. Și e necesar ca în primul rînd să învățăm să muncim modern, să ne adaptăm repede cerințelor fiecărei etape» spunea secretarul Comitetului comunal de partid, Constantin Tănase. Și la Fierbinți se vorbește cu acoperire în fapte despre «a învăța să muncim modern». În mod egal pentru țărani, pentru intelectuali, pentru mecanizatori, pentru toți cei care lucrează în unitățile economice ale comunei. Și mai ales despre cooperatorul calificat pentru sectoare și ferme agricole, și chiar policalificat. În iarna acestui an lucrătorii din sectorul zootehnic au urmat cursuri speciale, au dat examene și a început să li se dea certificate de calificare speciale. Pentru mulgători, pentru crescătorii de tineret taurin, pentru crescătorii de porci, de oi... Medicul veterinar Pompiliu Mîntulescu, șef de fermă, și profesor, propune chiar ca aceste cursuri să-și prelungească durata, poate de la 3 luni la 6 luni, iar la finele lor să se dea un examen mai sever (nu este obligatoriu să-l ia cine nu știe), în așa fel încît orice lucrător din fermele zootehnice să aibă calificarea corespunzătoare, ca și un tractorist, de pildă. La fel legumicultorii, ca și ceilalți lucrători din fermele de producție ale C.A.P.-ului, cu un cîștig enorm pentru producție, cum spunea medicul Mîntulescu. «În condițiile de azi, în contextul sarcinilor puse de partid în fața noastră, agricultura nu se mai poate face doar cu bunăvoință și nici doar cu tradiția. E în principal știință» — conchidea dînsul, exemplificînd că după cursurile absolvite de unii lucrători din zootehnie producția de lapte a crescut considerabil. Dacă planul era de 460 hectolitri de la fiecare vacă, ei au realizat 499 hectolitri.

În acele momente de vîrf ale campaniilor agricole, la înșămîntări, la recoltări mai cu seamă, cînd și o zi întîrziere înseamnă mult și cîteodată ireparabil, dacă aș putea să se urce altul pe tractor, în locul tractoristului obosit de lunga lui cursă, de lunga lui zi de muncă, ar fi extraordinar, a discutat activul de partid al comunei. Extraordinar și nu

imposibil și-a răspuns, fiindcă exact în aceste perioade o serie de cooperatori n-au ce face, n-au unde lucra. Și s-a luat o hotărîre. Acum, la Fierbinți, 37 de cooperatori, de la cei mai tineri pînă la oameni la 40-45 de ani, învață să conducă tractorul, ca în zilele acelea-cheie pentru recoltă să poată să preia din mers, în schimbul II, tractorul sau remorca și astfel să comprime timpul pentru cîștigul pîinii, dar și pentru mîndria de a se socoti un țaran modern, țaranul epocii mașinismului. Și tot ei se pregătesc, învață să lucreze cu agregatele de aspersiune, ca să poată asigura la timp, și în cele mai bune condiții, apa necesară celor peste 600 hectare din sistemul local de irigații. Un curs de inițiere în mînuirea tractorului și de cunoaștere a mașinilor agricole îl ține, în cadrul unei secții a Universității populare din Fierbinți, tovarășul Constantin Tănase însuși de profesie tehnician mecanic, pentru 16 cursanți, în principal profesori de științe naturii și profesori care predau agricultura în școlile din comună. În perioada de iarnă a susținut partea teoretică, iar acum, în primăvara care a început, au loc aplicațiile practice pe lotul-școală al Centrului de pregătire a cadrelor din I.A.S., aflat pe teritoriul comunei.

Alături de pregătirea profesională, de ridicarea nivelului de calificare al oamenilor, Comitetul comunal de partid s-a ocupat de creșterea nivelului de cultură generală al tuturor locuitorilor. Aici accentele critice și autocritice sînt ferme, deschise, urmate de hotărîri și măsuri la fel de ferme. Numai 27 de membri de partid au fost determinați să-și completeze studiile generale, la fără frecvență. Sînt prea puțini și aceștia au fost nevoiți să se ducă în alte localități din județ, în timp ce la Fierbinți există liceu teoretic și alte cîteva școli generale de opt ani. «N-am reușit să înființăm în comuna noastră învățămînt fără frecvență, își face autocritica directorul liceului, profesorul Florian Popescu. Și acest fapt constituie un important capitol din programul de măsuri adoptat de plenară, de care, firește, răspunde directorul liceului.

În acest mod responsabil, cu analiza temeinică a lipsurilor și a imperativelor actuale, dar mai cu seamă cu accent pe acțiunea concretă și imediată, s-au discutat multiplele probleme, de interes general, ale educației politice și culturale a cetățenilor din comuna Fierbinți, județul Ilfov. M-am oprit în notațiile mele mai ales asupra acelei frumos numite acțiuni «a învăța să muncim modern», fiindcă, iată, dincolo de ea, un subtext de mare semnificație: satul românesc cuprins de marea vîrtej al lumii moderne — nevoia științei, nevoia cunoașterii, setea de informație.

CICI IORDACHE ■

pregătirea politică, conștiința, se verifică mai ales în clipe de efort deosebit

La întreprinderea «23 August» din Capitală, plenara comitetului de partid pe întreprindere a reunit într-un veritabil colocvii al conștiințelor despre conștiință toate mințile ce stau permanent sub tensiunea acelei electricității care este integrarea conștiință și responsabilă a individului în social, sau interesul acut, lucid și participativ pentru tot ce se întîmplă în jur, aceea electricitate adînc omenească ce-i leagă pe oameni de oameni și care intră firesc și obligatoriu în componența înțelesului celui mai cuprinzător și mai strălucit atribut al acestora: omenia. Prezența în prezidiu a tovarășului Gheorghe Cioară, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim secretar al Comitetului de partid municipal București, a altor factori de răspundere din cadrul comitetelor de partid municipal și de sector a dat, de la început, o notă de mare responsabilitate fiecărui cuvînt. Pe parcursul discuțiilor purtate într-un acut spirit muncitoresc, de responsabilitate, au fost analizate critic multe neajunsuri care mai există.

Față de prestigiul recunoscut al colectivului întreprinderii — care exportă produsele sale în 26 de țări — și față de creșterea responsabilității celor mai mulți muncitori în gospodărirea bunurilor materiale și financiare, au fost criticate cu asprime fluctuațiile încă mare de angajați, nerealizarea unor contracte, utilizarea fondului de timp în procent doar de 95,98 la sută, cheltuielile neeconomice, sustragerile din avutul obștesc. În cincinalul 1971-1975 a crescut de 4 ori exportul întreprinderii față de perioada '66-'70; în primele două luni din acest an, colectivul de aici a fabricat 16 locomotive diesel electrice peste prevederi. Cei care muncesc din toate puterile brațelor, ale minții și ale sufletului lor pentru acestea și pentru multe alte succese nu puteau fi îngăduitori cu cei care încă mai irosesc timp prețios. «Au muncit bine cei care au acumulat în anul trecut 172 000 ore absențe nemotivate? Fără-ndoială că nu. Și valoarea muncii de educație o măsurăm prin rezultatele în producție ale

OR DESPRE CONȘTIINȚĂ

celor de care răspundem!... La ora paisprezece și patruzeci și cinci mulți lucrători sînt la poartă; cum de nu li se constată lipsa în secția? Pe alei mai umblă încă oameni fără rost. Zeci. Zilnic. Toate acestea indică deopotrivă mici fisuri care scad productivitatea muncii, precum și goluri care încă mai persistă în activitatea politico-educativă pe care-o desfășurăm cu toții». (Dimitru Pădure)

Unei temeinice analize aparține a fost supus, în ansamblu, modul în care se desfășoară programul de activitate ideologică. Și, pentru că trăsăturile moral-politice se verifică în ultimă instanță în activitatea practică, în producție, acolo unde se realizează efectiv și creator integrarea individului în social, discuțiile au ajuns mereu și firesc la calitatea și volumul producției, la eficiență — expresii destul de reci poate, dar care exprimă efortul și nivelul de conștiință al întregului colectiv și al fiecărui om.

Învățămîntul de partid în întreprindere cuprinde aproape 15 000 de angajați și s-a subliniat că el se desfășoară, în general, cu bune rezultate. Mai sînt însă oameni, chiar cu funcții politice, care apreciază ca satisfăcătoare activitatea cursurilor în timp ce secția sau atelierul respectiv înregistrează

grave încălcări ale disciplinei muncii, absențe nemotivate, consumuri exagerate de materii prime și materiale, risipă de combustibil și energie, calitate necorespunzătoare... Nota dominantă a dezbaterilor a fost interesul pentru soarta producției, pentru atmosfera de muncă. Astfel, Avram Marian sublinia calitățile colectivului de la compresor și prese, colectiv care «după un început slab, ca preocupări și rezultate, după ce a livrat o producție uneori de calitate îndoielnică, după ce a obținut cifre și coeficienți sintetici nesatisfăcători, azi obține rezultate dintre cele mai bune. În mare parte aceasta se datorește intensei munci politico-educative din ultimii ani, care a înglobat eforturile tuturor organelor de conducere, de la secretarul comitetului de partid și șeful secției, pînă la maistrul de tură. S-au luat uneori măsuri drastice. Dar drepte și numai cînd era nevoie. În astfel de cazuri, oamenii, dacă sînt surprinși, pot să murmure. Dar, dacă sînt chemați să-și spună părerea și să participe direct la elaborarea măsurilor și la traducerea lor în viață, totul se schimbă. Acum avem la compresoare un colectiv harnic, gata să îndeplinească sarcini mari și grele. Din păcate, pregătirea producției este încă necorespunzătoare. Aprovizionarea

deficitară amenință activitatea din etapa imediat următoare. Este însă inadmisibil ca, din motive organizatorice, mai precis din cauza unor lipsuri la acest capitol, să destrămăm încrederea unui colectiv sudat cu trudă în ani de muncă sistematică și de rezultate din ce în ce mai bune».

La Turnătorie oțel se introduc utilajele moderne. Dar noua stație de preparare amestecuri, deși era gata din decembrie, continua să nu fie preluată de specialiștii întreprinderii din cauza unor deficiențe puse pe seama proiectului și a constructorului. Stația modernă, cu comenzi automate, stătea nefolosită, iar alături oamenii lucrau rudimentar. Atunci a cerut maistrul Ștefan Botea să lucreze la noua stație. «Prima bucurie a fost cînd s-au învîrtit primele benzi, își amintește. Apoi au început defecțiunile... Azi lucrăm cu ea în condiții foarte bune. Am trecut, e drept, printr-o perioadă grea. Se cedau suprafețe și utilaje; sarcinile de plan erau corelate cu stadii fizice pe care constructorul nu le realiza la timp. Am reușit totuși să ne facem datoria onorabil cu constructorii în mijlocul nostru». Sînt împrejurări în care cei mai buni determină atitudinea unui grup, în care comuniștii, prin propriul lor comportament, hotărîsc efectiv ritmul și atmosfera

în care se muncește. Și nu e deloc întîmplător că omul care și-a încordat voința pentru a pune cit mai repede lucrurile în ordine aici este chiar Ștefan Botea, secretarul comitetului de partid de la Turnătorie oțel. Pregătirea politică, conștiința muncitorească și partinică, nivelul acestora se verifică mai ales în clipe de efort deosebit. Și întreprinderea «23 August», prin calitatea activității de ansamblu și prin spiritul revoluționar rămîne una din marile unități ale industriei românești, un colectiv demn de înaltele ordine cu care a fost distins în repetate rînduri.

În încheiere, tovarășul Gheorghe Cioară a subliniat printre altele că una din condițiile esențiale pentru îndeplinirea planului de realizare exemplară a sarcinilor economice este ridicarea gradului de conștiință. A cerut să se cultive în continuare în colectivul întreprinderii curajul opiniei, spiritul critic și autocritic, ca și obiectivitatea critică.

În întregul său, dezbaterile acestea a probat înaltul spirit muncitoresc ce domină în întreprindere, ca și multiplele posibilități pe care le are organizația de partid de aici pentru a lichida deficiențele care mai există.

DORIN GHERGHINESCU ■

SUB SEMNUL OMENIEI, AL ONOAREI ȘI DEMNITĂȚII SOCIALISTE

frumusețea trebuie să fie ceva care să ne semene

Acum, la noi, cel mai important lucru după părerea mea este ca tot omul să fie bun român și bun patriot. Ion Almășan, lăcătuș montator la I.M.M.R.-16 Februarie din Cluj-Napoca, Erou al Muncii Socialiste, a intrat în biroul directorului fără nici una dintre cele trei expresii tradiționale ale feței; fals contrariată, indiferentă, de revoltă reținută. I s-a părut firesc să fie chemat și să vorbească și chiar așa a început: Acum, la noi, cel mai important lucru după părerea mea este ca tot omul să fie bun român și bun patriot. Se grăbea și n-a mai așteptat întrebările mele.

Adică, a continuat el, tot omul să fie încadrat în cîmpul muncii și să-i placă ce face; tata a fost vagonetar, mie mi-a plăcut meseria și o îndeplinesc cu tot sufletul; de aceea tot ce-i în jurul meu îmi aparține, masa, strungul, vestiarul, strada, autobuzul cu care vin la lucru, și de toate am grijă la fel. Cînd nu curge apa fac astfel ca treaba să meargă cu apă mai puțină; cînd autobuzul întîrzie o dată, a doua zi mă scol cu o jumătate de oră mai devreme și vin pe jos. Dacă îmi place ce fac, așa procedez, dacă nu, mă infurii din orice și orice devine pretext. A face numai ce-ți place înseamnă să te pricepi și să te pricepi, e totuna cu a fi bun român și bun patriot. A venit la mine, nu demult, fata unui doctor, prieten de-al meu; dăduse de șapte ori examen de admitere la medicină și de șapte ori căzușe; voia să se facă profesoară. Și de ce nu te faci? am întrebato. N-o lasă taică-său. Cum, să se piardă tradiția familiei? Și pînă la urmă o să intri la medicină, i-am spus, eu o să viu la dumneata să mă vindeci și în loc de vorba aia bună de numai ea te face jumătate sănătos, o să-mi dai o rețetă și pe urmă o altă rețetă din care cel mai puțin pricepi dumneata. Un bun român n-ar preceda așa. Mă rog, putea să fie și ingineră. Unul dintre acei despre care spui: s-a străduit, săracul, dar n-a reușit. Iar săracul ăsta a învățat 17 ani pe banii statului; încă trei-șapte a trăit pe socoteala părinților pînă a reușit la examene; șase luni întocmește documentația pentru o mașină de import și cînd mașina vine, ori nu-i cea care ne trebuie, ori e un model vechi, ori se strică în condițiile noastre. Mașina stă, oamenii stau, cum de nu-i cade capul pe masă înainte de a drumul la o astfel de documentație? Fiindcă nu gîndește cu inima. Producția se face și cu sufletul. Cu sufletul de bun român

și de bun patriot. Ceea ce înseamnă să gîndești. Tovarășul Nicolae Ceaușescu ne îndemna recent să ne punem cu toții mințile la contribuție. Să ne mutăm în fabrici și să ne punem mințile la contribuție cum să realizăm ce avem de realizat în timpul programului de lucru. Fiindcă nimeni nu ne cere sacrificiu. Eu cînd aud de sacrificiu mi se înmoaie încheieturile. Nu sîntem o țară de sacrificii. Țara care o zice nu gîndește. Veniți după program! Veniți duminicile! Directorul care strigă așa nu știe cită treabă are și cu cine are treabă. Și nici nu se gîndește. El are nevoie de justificări și de aplauzele superiorilor. Trei lucrează, șapte stau degeaba, unul s-a învoit, taman ăla care leagă lucrul celorlalți trei. Lucrul iese numai pe sfert cit ar ieși în condiții normale, oamenii sînt oboșiți și la lucru și acasă, cine repară paguba pe care astfel de oameni o provoacă patriei și neamului? Ar trebui puși să plătească. Sîntem îngăduitori exact cînd nu e bine să fim; cum să pedepsești excesul de zel? Eroare! Nu e vorba de exces de zel, ci fie de carierism, fie de incompetență, fie de amîndouă la un loc. Celui care a greșit documentația pentru import, ce-i spunem? N-a știut, bietul, n-a prevăzut, n-avea cum să prevadă, a făcut tot ce-a depins de el, dar tovarășul nu trebuie să uite că dacă s-ar fi străduit etc., etc. Nu știm să cerem! Ne e jenă! Milă! Cînd, corect, și în interes general ar fi să-i spunem: Tovarășe Fănică, ai greșit, ia te rog mașina și fă-o să meargă împreună cu prietenii dumitale, cu rudele

dumitale. Credeți că n-o va face? O va face, vă spun eu. Fiindcă nu știm să cerem, muncim cu toții mai mult, fiindcă nu arătăm ciar cu degetul, nu cunoaștem vinovatul cel adevărat și creăm confuzie. Ai nevoie de tablă. Centrala spune: N-avem. Fabricile furnizoare spun: N-avem. Te duci cu o sticlă de monopol la ăla mic și vii cu tablă. Cum se poate? De unde a apărut tablă? Cineva n-a arătat cu degetul pe cine trebuia, duminicile s-a muncit, justificări există, și sub maldărul de justificări cel mic și nevolnic ascunde tablă. Vorbim mult. Cine vorbește mult ascunde totdeauna ceva. Revin iar la ideea de sacrificiu. Aplomb, alai, facem, dregem, și vestiarele rămîn necurățate, chiuvețele sînt infundate, în tramvai nu cedăm locul bătrînilor, nu maș scoatem pălăria cînd salutăm, copilului îi spui că ai treabă, nevastă la fel, dar la meci nu uiți să mergi, emisiunile de la televizor nu-ți scapă și nici agapa prietenească la fiecare chenzină. Doar ne sacrificăm, nu? N-avem timp de lucrurile mici! De pildă să aprovizionăm fiecare loc de muncă în așa fel încît timp de opt ore muncitorul să poată da tot ce poate. Nu e cazul să uităm că astfel de locuri și astfel de oameni mai există încă și nici nu dau semne că ar fi pe cale de dispariție. Numai noi putem să-i punem la punct și trebuie puși la punct fiindcă altfel ne pun ei pe noi. Niciodată educația, educația politică îndeosebi, n-a avut o importanță atît de covîrșitoare în viața noastră. După părerea mea o bună educație începe prin a-ți propune lucruri pe care le poți face. Nu le-am cerut niciodată oamenilor să fie eroi. Nici n-ar fi știut cum. Le-am cerut însă să-mi dea azi mai mult decît ieri, să tragă apa la toaletă, să curețe unde s-a pătat ceva, să se spele după muncă, să vorbească calm și frumos pe stradă, să nu bea decît atît cit să se simtă bine, să fie atenți cu nevetele și copiii... Și fiindcă le-am cerut numai ce pot face, i-am pedepsit cînd n-au respectat ce le-am zis eu. Apoi, tot după părerea mea, o bună educație înseamnă să nu ierți nimic, să nu lași nimic nerezolvat, nici măcar o vorbă. Vorbele astea spuse în glumă, într-o doară, se adună, se înmulțesc, apasă și nu mai poți ieși de sub ele. Cînd unul nebun aruncă un bolovan în apă, alți douăzeci nu reușesc să-l scoată afară. Îl auzi pe cite un deștept, «deia fac așa, fiindcă o știi și tu, conștiința trece prin stomac». Agresiunea vorbelor într-o doară lasă urme sub forme

de proști. Dacă aș lua cuvîntul la Congresul educației politice și culturii socialiste n-aș spune decît atît, chiar dacă n-aș face decît să repet ce a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu într-o cuvîntare de-a sa: «Mai multe fapte și mai puține vorbe, iar între vorbă și faptă să fie o strînsă legătură. În orice caz să facem mai mult decît vorbim.» Te scoli dimineața și-i faci fiului pantofii, plescăi la masă fiindcă te grăbești, uiți să te speli ca lumea, îl urci în tramvai certîndu-te cu taxatoarea fiindcă a întîrziat, arunci cuvinte urite, îi cauți un loc și obligi pe cineva să se scoale ca să-i cedeze locul copilului tău și aștepti ca altcineva să-i facă educația, te minunezi că e leneș, că nu știe să vorbească frumos și civilizată, că nu e respectuos și crede că totul i se cuvine de drept lui, buricul pămîntului. Educația începe întotdeauna cu noi, de la noi. Nu mi-am cumpărat niciodată mai mult mie decît nevastă și niciodată nevastă-mi mai mult decît copilului. Ce-am avut am împărțit egal, chiar dacă a fost numai un măr; n-am cerut niciodată să se facă ce nu fac eu primul, dacă am vrut să mătur strada, eu am ieșit cel dintîi; în jurul meu a fost întotdeauna frumos și curat și am luptat pentru frumos.

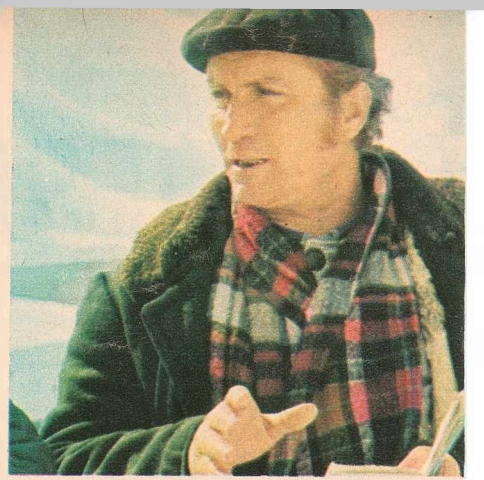
— Ce credeți că e frumosul?

— Frumosul trebuie să fie ceva care să ne semene... În orice împrejurare. Omul e atît de mic încît nu poate trăi fără un ideal înalt, fără ceva sfînt, în el sau în afara lui; eu sfîntesc munca, nu cunosc ceva mai sacru; în chestiunea muncii nu încap discuții, cum nu încap discuții despre iubirea față de mamă. Măreția omului în muncă n-are de ce să fie egalată. Numai în acest spirit trebuie să ne educăm copiii. Numai în acest spirit trebuie să vorbim în ședințe, pe stradă sau la club. Este tezaurul cel mai de preț al clasei muncitoare și dacă nu veghem la el ca la ochii din cap sîntem pedepsiți de însăși generația căreia îi închinăm totul, iar ea ne va nega discernămîntul.

Conștiința noastră nu trăiește lipită pe pereți sub formă de lozinci, ci în noi, a mai zis Ion Almășan, grăbindu-se să încheie. N-am văzut viață care să vină înapoi, dar ea nu se pierde, poate rămîne undeva, într-un colțisor al ființei noastre. Zestrea pe care o dăruim cărei, după puterile fiecăruia, și generațiilor care urmează.

NICOLAE CRISTACHE ■

MAI SUS DE TARNIȚA ȘI MAI PRESUS DE ANOTIMPURI- MĂRIȘELU ȘI FÎNTÎNELE

...Acum nu mă mai simt bine nicăieri în altă parte.

Fotografii de
RADU CONSTANTINESCU ■

B arajul unei hidrocentrale într-o natură supusă este un spectacol. Mereu neașteptat și de-a-pururea semeț la hotarul unui gând al amiezilor noastre. Barajul unei hidrocentrale într-un peisaj abia domesticat sugerează eternitatea. Ilustrată pe care contemporanii noștri o trimit viitorului. Un spectacol operează cu categoriile esteticii, ale frumosului. Viața, cu cele ale moralei, ale binelui și răului. Spectacolul devine viață, încetează a mai fi spectacol, nu pe marea scenă a naturii, ci în culise, în subterane, acolo unde moartea este o posibilitate concretă, betonul nu prinde la minus 25 de grade, iar bucuriile vin pe cinci ale lunii, la ora două după amiază. Acolo unde Iosif Micloș spune că de 26 de ani n-a părăsit șantierul nici măcar o după masă.

Sute de metri sub munte. În stînga, șisturi și în dreapta tot șisturi. Pe jos, apă. Un râuleț subțire și săltăreț ne însoțise tot timpul de la intrarea noastră în tunelul de acces spre Centrala de la Mărișelu, aproape un kilometru. Pe unde apa era prea mare făcusem echilibristică pe niște furtunuri, ținându-ne cu mâinile de alte furtunuri, prinse în perete. Iosif Micloș, atît cît se poate vedea, are bustul unui cîntăreț de operă. Dar nu cîntă. La Porțile de Fier a lucrat cu echipa lui de dulgheri una dintre turbine, de la fundații pină sus, inclusiv blocul de montaj.

— Nici chiar o după masă, meștere?
— Doar n-o să vă mint!

A mai lucrat la Stejarul, Pingărați, Vădurile, Bitca Domnului, Bacău 1, Bacău 2, Valea Uzului și acum la Mărișelu. Timp de 10 ani, perioada 1950-1960, a muncit ca să-și ridice o casuță în Reghin. După inundații a muncit ca s-o refacă. La Reghin, casa îi așteaptă, pe el și pe soția lui, și între timp prinde mușcaii. Atîta mușcaii încît a început să pătrundă și în cărămidă. Acum muncește ca s-o reclădească. Este unul dintre cei mai destoinici șefi de echipă ai șantierului și longevitatea lui pe șantier m-a determinat să-l întreb unde s-a simțit cel mai bine și mi-a răspuns că nicăieri. «Nicăieri?» «Munca-i tot un drac pretuțindeni, a zis, aici ca și la Stejarul sau Porțile de Fier». «Și n-ați regretat nici un loc pe unde ați trecut și de unde ați plecat?» — I-am mai întrebât și mi-a răspuns că nu, rizind și bucurîndu-se sincer că poate fi rău cu sine și cu limitele în general ale omului care-o împiedică să poată schimba la infinit șantierul și turbinele, iar casa lui să mușcăiască, așteptîndu-l, încă de o sută de ori de-acum înainte. Fiindcă, satisfacția acestui bărbat nu este munca, simplul exercițiu al ei, ci înfringerea, supunerea muncii într-o competiție fără sfîrșit, ca un torent care fuge de mare urcînd muntele în sus.

Centrala subterană Mărișelu deschide sub munte un palat din rocă, beton, apă, poduri rulante, noroi. Uși grele închid transformatoare cît niște buldozere.

gustul piinii și gustul victoriei

În hala de strunguri a Uzinei de utilaje din Bistrița lucrează, de mai mult timp, doi soți, Elena și Ion Moraru, ambii strungari și ambii foarte tineri. Cea mai tânără, inclusiv în profesie, este Elena Moraru, care la nici 22 de ani s-a calificat strungăriță, deși, măturisește, banii soțului ar fi fost de ajuns pentru casa lor, ei n-au mari necazuri, n-au mari «probleme financiare», pe lângă faptul că, orice s-ar zice, una e, pentru căsnicia și pentru viața ta, să stai acasă, să-ți faci casa-casă, cuib drăgăstos și cald pentru soțul care muncește. Dar Elena M., de bunăvoie și nesilită de nimeni, s-a dus la uzină, la soțul ei, și l-a rugat s-o calibreze strungăriță. Acum e frunțășă a întrecerii.

S-a calificat, spune ea, fiindcă acasă totuși nu prea avea ce face. «Nu simțea că muncește», or, ai ei, toți ai ei, părinții și neamurile, au muncit de mici, și-au mîncat fiecare piinea lui, și piinea asta, oricum ar fi fost, era totuși bună, fiindcă era a lor. Fiindcă, mai zice Elena M., piinea e lipsită de sare fără acest adaos constitutiv care e munca, sau altfel spus, fără muncă, piinea rămîne un simplu furaj.

Există, continuă ea, un domeniu al aparențelor și un domeniu al esențelor, și, desigur, e grav cînd cele două teritorii se încalcă în mintea cuiva. Ignorînd ultimul teritoriu înseamnă să demobilizezi, ignorîndu-l pe primul înseamnă să te îmbeți cu apă rece. Noi, femeile,

adaugă ea, am stat multă vreme sub admirația faptelor mari, a faimelor mari, uneori a fumurilor mari, ale bărbaților sau taților, sau fraților noștri, și, astăzi, chiar cînd nu pornim de la același start cu ei, fiindcă, uite, soțul e muncitor mai vechi și mai destoinic, putem atinge aceste fapte, aceste faime, mai puțin fumurile, cînd vrem s-o facem.

Ideea Elenei M. nu e, desigur, nouă. Nu este vorba aici doar de femei și de bărbați, ci de cea confruntare cu mitul aparențelor, cu teroarea sau fama dimensiunilor mari la care, adesea, mulți dintre noi reacționăm greșit, nemai-punînd nici un șfanț pe cecul șanselor noastre, al posibilităților noastre, al victoriei noastre. Așa se întîmplă, de pildă, spune Elena M., cînd ni se cere inteligență tehnică proprie, gîndire proprie și invenție proprie, și cînd, măsurîndu-ne cu faptele altora, care n-au pornit de la startul nostru, ne spunem

«vezi-ți de lungul nasului» și ne facem mici, vîrîndu-ne capetele între umeri; așa se mai întîmplă cînd, să zicem, o echipă de fotbal de pe la noi pleacă să se măsoare cu «leii» din alte părți doar cu gîndul (aplaudat de galeria scepticilor) de a fi bătută «cit mai onorabil», nicidecum de a învinge. Și e păcat de capul nostru, e păcat de miinile noastre, e păcat (ca să revenim la exemplul sportiv) de picioarele noastre, e păcat de șansa de a dovedi, lumii și nouă înșine, că mitul forței sau al dimensiunilor inaccesibile e doar un mit.

Dar întorcîndu-ne la oile noastre, conchide Elena M., va trebui să spunem totuși esențialul, și anume că, pentru a învinge, trebuie să fii hotărît să învingi, deci să muncești pentru asta, uneori chiar din greu, deci să știi și să simți că, fără muncă, piinea — orișice piine — nu-i chiar o piine, ci un simplu furaj.

ILIE PURCARU ■

O uriașă hală industrială, ascunsă sub munte. Impresia este copleșitoare; mai ales după ce Iosif Micloș spuse «de 26 de ani n-am lipsit nici măcar o singură după masă de pe șantier». Jos, într-una din nișele tubulare, Ion Lupean, maestrul montator, lucrează la montajul unei turbine.

În turbinele lucrate de Ion Lupean, apa cade după ce străbate o conductă forțată, în care Someșul pătrunde printr-o altă conductă, conducta de aducțiune care vine pe sub munte, tocmai de la barajul Fîntînele. Lacul de acumulare de aici are un debit de milioane de metri cubi. În linie dreaptă, pînă la baraj, peste munte, sînt 10 kilometri. Deocamdată drumul nu este amenajat și sus se ajunge după un ocol de o sută de kilometri.

De la Huedin, șoseaua o ia la stînga și urcă peste dealurile pitice. Copacii, pușini și răzlețiți, nu mai păstrează nici o frunză și pe zăpada imaculată trunchiurile lor apar ca niște umbre. Un soare strălucitor se înalță deasupra munților fără nici o opreliște. Cei obișnuiți cu muntele știu că asta e semnul cel mai sigur al gerului. Sub roțile automobilului zăpada scîrție și devine din ce în ce mai netedă. În dreptul satului Belișul Nou este atît de netedă încît pare o pistă de sare. Satul Belișul Nou a fost strămutat pe creastă de pe fundul viitorului lac de acumulare. Case cu lemnul neted, strălucitor, descinse parcă direct din Țara Piticilor, din zahăr și de turtă dulce, și cu încălzire centrală. Cîteva sute de metri mai încolo începe coborîrea spre chiuveța lacului și, în sfîrșit, chiuveța însăși cu tot ce se cuvine pe margine: colonia muncitorească cu barăcile ce se vor dărîma și cu vilele ce vor rămîne, cu copiii din fața barăcilor, cu neveste în balcoanele bucătăriilor și sub frînghiile de rufe, cu mașini și autobasculante care suie și coboară, cu fundul lacului plin de mașini și buldozere minuscule și de oameni și mai minusculi, alături de ele. Și, bineînțeles, cu serpentinele ce coboară pînă la rădăcina barajului acoperit de zăpadă, din care răsar careurile din capete de sîrmă. Chiar la piciorul barajului, un bloc turm circular terminat, și un altul abia început, la fel ca și primul.

Înginerul Valeriu Păduraru, șeful lotului baraj, este din Iași. Șapte ani a lucrat în proiectări. Apoi curiozitatea l-a mînat pe Șantierul Porțile de Fier. Unde a rămas. Nu i s-a părut destul de greu la Porțile de Fier, «trebuie să fie și mai greu pe undeva», și-a zis, și a ajuns la Fîntînele. «Aș fi vrut să știu cum e atunci cînd iei un șantier de la începutul începuturilor».

— Si ați aflat?
Urmăresc arcul de cerc descris de mina inginerului de-a lungul marginilor de deasupra lacului de acumulare. Acolo sus, ființe pitice se strecoară pe buza barajului. Cînd inginerul nu mai vorbește, scîrțîitul pixului meu pe hîrtie ar putea specia animalele din pădure. Zice: «Da, am aflat. Știu că se poate și mai greu, am aflat ce voiam să știu. Aici era o poiană. De jur-împrejur-pădure, așa cum se vede sus, pe creastă. Satul Beliș era mult în vale. Chiar așa voiam să găsesc. Nici cabane, nici barăci, nici drumuri, nici nimica. Aici era o poiană, în mijlocul unei păduri. Adusesem de la Porțile de Fier o gaură în plămîni și șase ani mai mult decît atunci cînd, foarte tinerel, părăsisem lașul pentru șantier. Voiam să știu cît poate fi de greu. Și am aflat. Am aflat la timp fiindcă la 43 de ani cît am acuma nu mai ai curiozități de acest fel. Aduceam mîncarea în ranițe. Soția era cu mine. Nici nu-mi amintesc dacă dormeam. M-am dus să văd ce se mai petrece cu plămîni

mei și medicii s-au mirat. Venisem cu o gaură serioasă, pentru care stătusem în spital aproape un an și acum nu mai era nici urmă.»

Îmi arată un carnețel în care și-a notat temperaturile cele mai scăzute, și cele mai multe sînt de la sfîrșitul lui februarie și începutul lui martie. Spre carnetul șefului de lot privesc cu gurile pline mai mulți muncitori strînși în cerc, în jurul unui foc la care prăjesc slănină. «Azi au fost minus 25 de grade. Lor nici nu le pasă, cu toate că spun că pînă a nu fi venit noi aici nu s-au pomenit asemenea geruri. Sînt din satul Mărișelu, aicea aproape, cum spun ei, și pînă acolo te-apuică ceasul. Alții sînt din Rîșca, o comună cît Bucureștii de întinsă. Au format nucleu de muncă și o tradiție care începe aici. Pe șantiere vin tot felul de oameni, închipuiți, căutători de averi, bețivi și declarați. Îi alungă gerurile, ploile. Baza o constituie tot nucleele formate la Bicaz, Argeș, Lotru, Porțile de Fier și acum aici la Fîntînele. Șantierul nu e numai un loc de muncă, ci și o stare de spirit, așa cum este scena pentru actor. Te poți plînge, poți și să-l înjuri cît vrei, dar de părăsit nu-l părăsești.

— Spuneți că ați aflat ce vă interesează?
— În aproape 13 ani. Nu mă mai simt bine nicăieri în altă parte.

Reprezentantul beneficiarului, inginer Ioan Ioan, a dorit să aibă o fetiță. Soția lui a mers la doctorul Ona din Cluj-Napoca și doctorul Ona i-a spus c-o să aibă un băiat. Eu vreau o fetiță, a spus soția lui doctorului, așa vrea bărbatul meu. Și doctorul Ona a ris și i-a spus c-o să aibă un băiat, chiar dacă bărbatul ei vrea o fetiță. Și iar a ris și a zis că fete au toți proștii, uite, el, de pildă, are patru. Soția s-a întors bine dispusă și i-a spus lui, iar el a zis că bine ar fi dacă fiecare și-ar vedea de meseria lui. E primul șantier pe care lucrează. Are un băiat care învață în clasa întâia împreună cu alți optsprezece copii. Învațătoarea este soția unui meșter și de ce i-a fost frică nu-i mai e școala copilului. Se învață carte bună și toți părinții sînt mulțumiți, chiar și copiii. După ce și-a văzut băiatul în afara oricărei griji s-a gîndit la sine și la viața lui de pînă atunci. Și după ce-a aflat ce știa c-o să aște s-a gîndit ce va face de-atunci încolo, dar s-a împotmolit și iar s-a gîndit la trecut. Și-a dat seama că nu puține din valorile pe care le dobîndise pînă atunci nu-i mai foloseau: privilegiul viziunii unui spectacol mai în față, stringerea afectuoasă de mîna a șefului, accesul la unul dintre croitorii de prestigiu, șansa de a obține un permis de intrare la tribuna întâi... Cîștigase în schimb altele, printre care puterea de a renunța la toate astea și de a accepta un alt soi de libertate, aceea de a depinde numai de tine însuși, ceea ce înainte de a fi o mîndrie este foarte greu, nespuse de greu...

— Pînă unde se întinde lacul de acces, tovarășe inginer?

— Pînă în dreptul comunei Smida, unde se varsă Someșul Cald.

— Nu purtați cască?

— Nu totdeauna. Numai cînd lucrez.

Scîrțîitul pixului meu chiar se auzea pînă departe.

— Cîte grade or fi?

— S-a mai muiat gerul, nu-s mai mult de minus 10.

— Ce faceți disează?

— Dar dumneavoastră?

— Eu? Eu merg acasă.

— Și eu la fel.

NICOLAE CRISTACHE ■

la leagănul de copii din suceava romanele adevărate nu depășesc 16 cuvinte

Solicitanților care doreau să se angajeze la noul leagăn al județului Suceava — așadar, într-o instituție destinată copiilor proveniți din familii dezmembrate sau «cu probleme» — li s-au cerut, mai întîl și întîl, nu certificate de studii, carte de muncă, recomandări de la alte întreprinderi unde au lucrat, buletin de Suceava etc., ci să explice de ce vor să facă tocmai această muncă și nu alta. Mai precis, au fost rugați să răspundă în scris la următoarele două întrebări: 1. De ce doriți să vă angajați la leagănul de copii și nu la altă instituție sau întreprindere? 2. Veți îngriji copiii fără părinți; cum veți suplini lipsa mamei?

Spiciuim din teancul de răspunsuri.

«Doresc să mă încadrez aici deoarece leagănul este aproape de locuința mea». (Cererea a fost respinsă.)

«Îmi place să îngrijesc un copil și cînd e mic și cînd e mare, să-l învăț să facă primii pași, să spună o poezie; este ceva pentru o femeie să vadă un copil ajutat și învățat de ea». (Cererea a fost aprobată.)

«Pe mine mă determină să mă angajez la leagăn avînd calificarea de țesătoare și nu sînt instituții pentru a mă încadra definitiv. Am lucrat ca ospătară și pentru că îmi plac copiii doresc să fiu angajată». (Cererea a fost respinsă.)

«Am avut o fetiță care mi-a murit la vîrsta de zece ani și nu am decît un singur băiat; simt dorința de a crește și a îngriji mai mulți copii». (Cererea a fost aprobată.)

«Eu însămi am fost crescută la o casă de copii». (Cererea a fost aprobată.)

De unde reiese că își are problemele sale și personalul care îngrijește de copii-problemă. Dealtfel, această ultimă expresie este oarecum ambiguă. Poate ar fi mai corect să se spună: copii ai unor părinți-problemă. Judecați și dumneavoastră.

Mama se îmbolnăvește grav de nervi și este internată în spital pentru o lungă perioadă de vreme. Ce face tatăl în această grea situație? Pleacă fără adresă, își părăsește familia.

Alt caz întrucîtva similar. În registrul intrări-ieșiri — fie-ne iertată expresia — în coloana «părinți», citesc într-un loc: «Tatăl nu se găsește». Chiar așa. De parcă ar fi fost un peștișor în ocean sau un grăunte de nisip pulverizat de vînt. «Nu se găsește», plecat fără adresă. Noroc că s-a găsit cineva — statul — care să aibă grijă de copil.

Sau această mențiune zguduitoare în laconismul ei: «Mama plecată la vie». Copilul a rămas la bunici, dar bătrîni, cu beteșugurile lor și cu munca lor la C.A.P., nu puteau să-l crească după cum se cuvine, duceau pruncul pe tarla și-i dădeau borș cu fasole. Această neobișnuită dietă nu a priit micuțului, care a fost, în cele din urmă, adus la leagăn. După luni de zile, mama a venit să-l ia înapoi. Băiețelul se întremase, devenise un flăcăiș bronzat, sociabil. Cei de la leagăn au întrebato: «Unde ai fost, femeie, atîta amar de

vreme? Acum ai venit să-ți iei copilul, la de-a gata?» Și, nemulțumiți de răspunsul aberant («am fost la vie»), i-au făcut o stranică morală care, se pare, tot a folosit la ceva: mama a izbucnit în plîns.

Un pic rezum în 16 cuvinte un roman adevărat: «Eu trăiesc aici fiindcă mama a plecat, iar bunica e la doctor, c-o doare spatele.»

Cîteodată, problemele — dacă ne putem exprima astfel — se aglomerează în mod nedorit. Într-o după-masă ploioasă de toamnă în fața instituției s-a oprit o autosalvare din care au coborît șapte frați, desculți, murdari, așa cum au fost abandonati și găsiți de autorități. Primele lor cuvinte după ce au intrat au fost: «Tanti, mi-e foame».

Evident, sînt cazuri extreme, dar ele există, vîdînd, o dată mai mult, necesitatea unui puternic curent de opinie care să facă imposibilă repetarea unor asemenea cazuri regretabile.

Să nu rămînem însă cu impresia că leagănul ar răspunde doar unor solicitări extreme; el reprezintă o formă de ajutor acordat de stat unor familii supuse vicisitudinilor vieții.

Tatăl, muncitor forestier, moare într-un accident, lăsînd în urma sa o văduvă, în C.A.P., cu opt copii minori. Pe doi din ei mama îi încredințează leagănului. Dar familia se menține unită, în ciuda acestei separații temporare, și, cu ajutorul statului, va depăși greaua încercare. Sau iată acest caz «invers»: mama moare, tatăl, muncitor necalificat, rămîne cu 13 copii minori. Din nou se impune intervenția salutară din partea colectivității, a statului.

Indiferent de motivele internării copiilor, trebuie subliniate excelențele condiții de viață care li se creează aici. La ora actuală leagănul din Suceava este probabil cel mai modern și cel mai bine amenajat din țară, deoarece de la bun început a fost proiectat cu această destinație, ceea ce îi conferă un grad de funcționalitate foarte înalt. Un singur exemplu: diferitele circuite din interiorul clădirii au fost cu grijă studiate de arhitect pentru a se evita posibile interferențe dăunătoare. Astfel, pe coridorul pe care se transportă rufele murdare nu se aduc niciodată alimente, traseele personalului nu se încrucișează cu cele ale copiilor, fiecare copil nu vine în contact decît cu asistentele care se ocupă direct de grupa respectivă, fiecare grupă își are propria terasă pentru băi de soare etc., reducîndu-se astfel la minim temutul pericol al așa-numitelor infecții interioare. Dar, cum spuneam, ceea ce impresionează în mod deosebit este preocuparea personalului superior și mediu pentru a da copiilor ceea ce nici cea mai modernă construcție și nici cel mai perfecționat utilaj nu pot asigura prin ele însele, de la sine: căldura umană.

LIONEL NIȚESCU ■

noile orașe și spațiul lor spiritual de creștere

O vreme, în urmă cu două decenii sau chiar un sfert de veac, mergând în așezările noi, intrate în circuitul vieții moderne îndeosebi datorită industrializării, aspectul principal care ne fascina pe noi, reporterii sau pe scriitorii tineri în documentare — ceea ce în fapt era cam același lucru — îl constituia expansiunea construcțiilor. De aici și o întreagă publicistică și poetică dedicată constructorilor, marilor strategii ai amplasării industriilor moderne. Fără a se fi diminuat o asemenea pasiune pentru noile cetăți, simțem totuși din ce în ce mai mult interesată în prezent de cum evoluează și din punct de vedere spiritual aceste așezări ridicându-se din ambianța patriarhală a vechilor sate sau de-a dreptul din ierbi, în mijlocul câmpului sau al pădurii. Un oraș fără arhive ca «Victoria», una din primele cetăți ale chimiștilor sau mai tînărul lui concurent, tot într-ale chimiei, orașul ridicat în hotarul vechiului sat Onești, actualul municipiu Gheorghe Gheorghiu-Dej, ne-au deprins să vedem într-o nouă așezare urbană și o vatră de civilizație și cultură, o emancipare generală a populației.

Mult mai rapid ca altădată, raportînd lucrurile la debutul industrial sau urbanistic, orașele ultimului deceniu își definesc încă dintru început și o dimensiune culturală. Slobozia, de pildă, această nouă întemeiere urbană din inima Bărăganului, nici nu și-a definitivat în toată plenitudinea sa capacitățile industriale și se afirmă deja ca o entitate spirituală: are câteva licee, dispune de o splendidă casă de cultură, de la o lună la alta pune la cale tot felul de manifestări de răsunet — turnee de prestigiu, serii de concerte, simpozioane captivante, își creează formații artistice proprii nu numai la centru sau în vechiul municipiu Călărași, ci și în comune eminate de vocație agricolă; ba, mai mult decît atât, în colaborare cu Institutul de arte plastice «Nicolae Grigo-

rescu» din București, face din noile sale străzi, parcuri, fațade ale clădirilor publice, un adevărat muzeu în aer liber.

Toate aceste noi frumuseți, mutații spirituale cum le-ar numi un sociolog al culturii, trebuie puse evident sub semnul nevoii tot mai manifeste a oamenilor de a trăi frumos, a orientării edililor și organizatorilor vieții culturale către constituirea unui stil elevat de viață. Cum o asemenea orientare este circumscrisă ultimilor ani, trebuie să vedem în ea o consecință directă a transpunerii în viață, într-o viziune elevată, demnă de noul umanism socialist, a prevederilor programului ideologic al partidului.

Un asemenea sentiment mi s-a impus cu și mai multă putere nu demult, cînd am fost părăsit timp de câteva zile la manifestările prilejuite de săptămîna culturii și educației orșovene, găzduită între 1-7 martie de această așezare urbană unică în felul ei. Mutîndu-și vatra pe dealurile riverane de dincolo de Porțile de Fier — nucleul de lumină al impunătoarei hidrocentrale de pe Dunăre — într-un amfiteatru solar cum numai pe coasta italiană se mai poate admira, noua Orșovă se străduiește, în spiritul bunelor sale tradiții, să-și afirme de la început și un destin cultural. Dincolo de aerul civilizat, în care parcă plutește, devenit și mai solemn ca urmare a aceleiași inițiative a tinerilor studenți de la arte plastice de a face din acest spațiu o integrare în viață a creației lor, casa de cultură întreține printr-un efort lăudabil o vie efervescentă spirituală, forurile județene manifestînd permanentă grijă pe toate planurile de a-i conferi o asemenea personalitate culturală acestui nou oraș mehedintean.

Ce le-a fost oferit orșovenilor — și nu numai lor, căci mulți au fost severinenii care după orele de lucru au luat drumul Orșovei — în această săptămîna de intensă cultivare politică și estetică: un vernisaj în care au

putut admira talentul multifateral al artistului amator Aurel Aldea (metaloplastie, grafică, pirogravură); o confruntare creatoare a cinecluburilor celor trei județe limitrofe (Mehedinți, Timiș, Caraș-Severin); o con-vorbire pe teme noi ordini economice și politice internaționale, în care interlocutorul competent a fost doctor în științe economice A. Șerban; o seară de poezie patriotică la care pe lângă invitații bucureșteni sau craioveni (Victor Tulbure, Nicolae Dragoș, Ilarie Hinoveanu și subsemnatul) au citit o seamă dintre poezii membri ai cercurilor literare locale, semnatare ai valoroasei antologii «Ne cheamă timpul» (editată de Consiliul județean al sindicatelor Mehedinți) și, în sfîrșit, un reușit festival și concurs de muzică populară, cu participarea reprezentanților a 18 județe, intitulat «Porțile de Fier, porțile cîntecului dunărean». Un public cultivat, nesățios față de frumos, a umplut zi de zi sălile pînă la refuz, a comentat cu distincție și discernămint lucrările propuse, s-a angajat în dialogul politic cu un interes care merită totdeauna onorat din partea interlocutorilor solicitați.

O săptămîna de educație politică și culturală cu adevărat reușită, care prefigurează în mod semnificativ și în acest colț de țară deosebitul eveniment care se apropie — Congresul educației politice și culturale socialiste. O reușită cu atât mai relevantă cu cît de la animatorii întregii manifestări, președintele Consiliului județean al sindicatelor din Mehedinți, Marius Cojocaru, și primarul Orșovei, Nicolae Storojescu, la ultimul spectator, o întreagă obște umană a demonstrat că știe de minune să-și organizeze viața după legile frumosului și ale maturității de conștiință, nelipsindu-i în acest sens nici ideile, nici entuziasmul.

NICULAE STOIAN ■

ore întîrziere

Un cititor, venind în redacție, ne relatează: «Trei autobuze, în după amiaza de ieri, nu au plecat conform programului. S-au pierdut astfel cam o sută de minute. Am stat în mod expres la auto-gară și am stopat timpul. Și nu a fost o excepție. Întîrzierile aproape că au devenit o regulă. Credeți-mă, eu călătoresc zilnic.»

O sută de minute! Tînd cont că în fiecare autobuz au fost cel puțin treizeci și cinci de călători, întîrzierea totalizează aproape șaiszeci de ore. Peste o sută de oameni deci, venind în oraș, desigur, nu pentru a omorî timpul, pierduseră în ziua aceea cite o jumătate de oră. Azi o jumătate de oră, mine un sfert, poimîine douăzeci de minute, ele se însumează și cine le restituie oamenilor?

Fără îndoială, este îmbucurător că de la autogara din Timișoara pornesc zilnic în jur de 250 de autobuze. Dar tocmai acest fapt pretinde o organizare perfectă, așa spune chiar meticuloasă, în desfășurarea transportului. Mai multă ordine și disciplină se așteaptă din partea fiecărui funcționar al întreprinderii, dar mai ales din partea șoferilor care ar trebui să dea dovadă, înainte de toate, de mai multă condescendență față de călător, de mai multă etică profesională.

Întîrzierile, chiar numai de minute, păgubesc societatea. Șoferul e chemat să-l servească pe călător și nu invers! Deși acest raport, în concepția onorată, apare răsturnat. Desigur, n-au lipsit eforturile pentru a dirija transportul public, aflat într-o creștere impetuoasă. S-a scris mult despre asta și în cotidianul de limbă germană «Neue Banater Zeitung». Am luat cunoștință cu aceste prilejuri de succese, greuțăți, preocupări și obiective. Problema întîrzierilor a fost însă aproape de fiecare dată eludată. Și acele câteva cuvinte ce se spun totuși, în asemenea ocazii, sună aproape straniu, afirmîndu-se că, în fond, punctualitatea la plecarea din oraș n-ar fi atît de importantă. Zece minute întîrziere la întoarcerea acasă n-ar mai conta. Esențial ar fi ca oamenii să ajungă din timp la locul lor de muncă.

Oare asemenea concepții nu trădează o atitudine sfidătoare față de timpul prețios al cetățeanului? E judicios și de o mare importanță socială ca muncitorul, la sunetul sirenei, să fie la mașina lui, la masa lui de lucru. Dar nu este tot atît de important ca după opt ore de activitate concentrată, lucrătorul să se poată destinde în timpul ce-i stă la dispoziție? N-avem voie să-i răpim, fie cu astfel de întîrzieri, fie cu altele, nici un minut din timpul ce-i revine!

Trei autobuze plecaseră deci cu o întîrziere de o sută de minute, fără nici un motiv întemeiat! Dacă la două sute-cincizeci de plecări zilnice, fiecare cursă întîrzie numai cu cinci minute, calculați și dumneavoastră! În fața unor asemenea argumente și tovarășii de la transporturi auto trebuie să-și dea seama că orice întîrziere este o faptă socială reprobabilă.

NIKOLAUS BERWANGER ■

generos care vine și-ți spune singur că a dat peste ceva de preț, și pe cel fricos, care îți aruncă un «nu știu de ce, n-am văzut nimic». M-am izbit și de superștii, o băbuță de la Vișnia păstra câteva piese de valoare pentru că, zicea ea, «sînt bani din pămînt, buni de dureri de măsele». Unii sînt pur și simplu curioși, un bătrîn a venit pînă la Bucium, cale de 40 de kilometri, să vadă «căldarea cu aur», alții — suspicioși; în '56 săpam cu Macrea la Coșală și eram pînă în noapte de noapte, se credea că noi cărăm aurul cu sacii. Din păcate, mai există și șarlatani care toposc monedele, unul voia să prăpădească o piesă de pe vremea lui Lisimach — sau alții — de-a dreptul inconștienți; tezaurul de la Almaș a fost, inițial, descoperit de un om beat. Cît era el de amețit, dar tot și-a dat seama că nu avea de a face cu argint curat, de aceea l-a aruncat într-o rîpă. Din 20 de piese, nu am mai putut recupera decît 10.

— Cum se formează un numismat profesionist astăzi?

— Luîndu-l cu noi la «tezaur», sau la săpat, cum se spune, atrăgînd pe studenții pasionați. Pe cei care acceptă de bunăvoie să sape, ore în șir, fără certitudinea că vor da peste cine știe ce bombă, pe cei cărora nu le este teamă că își vor toci vederea. Din păcate, la facultatea de istorie nu se predau elemente de numismatică și ar trebui. Ar putea să se facă aceasta măcar în ultimul an.

MAGDA MIHĂILESCU ■

un om care se joacă serios cu banii altor timpuri:

NUMISMATUL

Ce spun monedele despre existența și continuitatea noastră pe aceste meleaguri.

Mărturisesc, niciodată nu mi-ar fi trecut prin cap să compar un venerabil numismat cu un «ins care stă ca dracul pe comoară», dar pentru că interlocutorul nostru, cercetător clujean Eugen Chirilă, a ținut să ne amintească această hazlie imagine, o trec aici, în fruntea unor însemnări închinată, ce-i drept, muncii cu comorile, unei munci de dragul căreia nu știu ce drac ar accepta să învețe vreo 6-8 limbi străine, să-și trudească ochii preț de 14 ore pe zi, în căutarea semnelor lăsate de trecutele timpuri. Au trecut ani buni de cînd profesorul Mihail Macrea a pus o monedă în mîna elevului său, Eugen Chirilă, inițiindu-l lapidar: «băiete, asta este aversul și asta este reversul.» Ani de lucru nu de puține ori plicticos, de exerciții pe monede uzate, tocite, distrugătoare sigure ale vederii, pînă a venit momentul practicii pe tezaurele mari care, trebuie să știți, au un obicei foarte cuminte, sosesc exact la timpul potrivit, cînd ești pregătit să le faci față. Adică atunci cînd poți să dezlegi ceea ce pare mister, să deslușești în destinul banilor ce au trecut prin mîinile strămoșilor noștri, și ale strămoșilor altora, mișcări esențiale ale istoriei, dovezi ale existenței noastre străvechi și ale unei continuități neîntrerupte pe aceste meleaguri.

În spiritul acestor prețioase idei s-au cheltuit anii de muncă ai numismatului Eugen Chirilă, de numele căruia sînt legate câteva descoperiri de importanță fundamentală pentru numismatică noastră medievală și modernă, pentru numismatică în general, «această ramură a istoriei, cu o evoluție considerabilă, ce îi acordă dreptul de a ținde către un statut de știință aparte».

Într-o frumoasă după-amiază clujeană, am călătorit din comoară în comoară, prin vremuri, întorcînd banii pe o parte și pe alta (chiar la propriu), adunînd vești despre cei de demult, despre cei care, în momentele de restriște ale istoriei, și-au îngropat avutul în pămînt «La Baia Mare, în centrul orașului, se săpa un canal; din bucăți de var a ieșit la iveală un tezaur de o valoare

inestimabilă la orice licitație universală, aproape 1000 de piese de aur, cîntărind 3600 kilograme și conținînd, printre altele, câteva imitații după tetradrahmele lui Alexandru cel Mare, executate de falsificatorul Giovanni Cavino, alte câteva piese total necunoscute, emise la Cluj la sfîrșitul secolului al 16-lea, niște variante în aur ale unor taleri de argint transilvani din aceeași perioadă. Piese, provenind din aproximativ 20 de țări și orașe, permit cea mai bună privire de ansamblu asupra circulației monedei de aur la sfîrșitul secolului al 16-lea și începutul celui de-al 17-lea. Dar primul «meu» mare tezaur a fost cel de la Crișeni-Bechieș (nu departe de Gherla), vreo 80-90 de monede dace, de argint, excepțional de frumoase, emise, mai mult decît probabil, de către tribul dacic al Napocensisilor, importante în primul rînd pentru atestarea unui puternic centru politic al dacilor în această zonă. Uriașul tezaur de la Șilindia, de lângă Arad, aproape 800 de piese de o varietate fantastică, cuprinde atît monede dacice propriu-zise, cît și piese emise de celții din Panonia. A fost astfel posibilă, pentru prima dată în numismatică românească, realizarea unei distincții între monedele de tip dacic și cele de tip celtic, s-a identificat un mare centru politic dacic în vestul Transilvaniei, verificîndu-se, astfel, o părere emisă mai înainte și anume că, centrul de greutate al regatului dacic pare să fi fost inițial în vestul Transilvaniei, și numai ulterior, probabil pe la mijlocul secolului al 2-lea, înaintea erei noastre, s-a deplasat în Munții Orăștiei, într-un context care urmează să fie cercetat și lămurit.

Un subiect fascinant, care ar putea să umple o întreagă viață de om, este cel legat de dovedirea, prin numismatică, a continuității populației romane în Dacia. Am izbutit, împreună cu colaboratorii mei, ca în urma cercetării grupurilor de tezaure descoperite în nordul Transilvaniei să punem în lumină un fapt uluitor: în secolul al 4-lea, o bună parte a Banatului aparținea Imperiului roman, deci populația daco-romană avea

posibilitatea unui contact direct cu imperiul, concluzie de o covîrșitoare importanță pentru cunoașterea continuității existenței populației în Transilvania.

Traducător, în câteva limbi străine de mare circulație, al propriilor sale volume (nu s-a mulțumit niciodată cu rezumatele, ele nu pot da o imagine exactă a numismaticii românești și, implicit, a istoriei noastre), unele solicitate de societăți de numismatică din îndepărtate colțuri ale lumii, din Australia, i s-au cerut studiile în legătură cu circulația monetară în Transilvania; «Tezaurul de la Căprioara» este considerat o lucrare de referință în literatura de specialitate internațională, cunoscut în peste 40 de centre de cercetare din lume, Eugen Chirilă, omul de știință modest și solitar, este de cîtiva ani membru al prestigioasei «American Numismatic Society».

— Privesc aceste frumoase monede de pe masa dv. și mă întreb ale cui vor fi fost cîndva?

— Deși, după cum ați observat, m-am dedicat studierii circulației monetare în Transilvania, întrucît am considerat că noi, istoricii, sîntem datori să facem asta, la ora de față am în lucru un tezaur — absolut fantastic — descoperit la Bătășani, în județul Vlcea, și la a cărui soartă a vegheat profesorul Purcărescu, directorul muzeului, care a luat toate măsurile de conservare a comorii. Studiul este destul de avansat pentru a putea desprinde câteva aprecieri interesante în legătură cu difuzarea monedelor lui Alexandru în Peninsula Balcanică, la nordul Dunării, în diferite zone ale uriașului său imperiu, cît și în legătură cu identificarea unor serii elenistice inedite.

— Reacțiile dumneavoastră de oameni care, nu o să vă supărați că vă spun astfel, vă jucați cu banii altor vremuri, le cunoașteți, cît de cît, din ceea ce ne-ați spus; ne putem imagina emoția în fața unei noi descoperiri, nerăbdarea inventarierii. Aș vrea să vă întreb cum privesc martorii sau descoperitorii ocazionali un tezaur?

— În fel și chip. Am cunoscut și tipul

Într-o casă cu doi stăpîni, unul se adresează celuilalt mai ales în scris!

Despre Slănic Moldova se poate vorbi amintind, de exemplu, că istoricul stațiunii începe în ziua de 20 iulie 1801, atunci cînd un vîinator, pe nume Mihăilucă Spiridon, alergînd după un cerb prin pădurile muntelui Șandru Mare, s-a oprit la un izvor și i-a băut, însetat, apa. Mihăilucă Spiridon a devenit astfel primul pacient tratat cu apă minerală la Slănic, apa i-a plăcut și astfel nu peste multă vreme la fața locului începeau defrișări, se ridicau primele construcții...

Vorbînd despre stațiunea cîrui a se mai spune și «Perla Moldovei» ar trebui neîndoiește să nu uităm că izvoarele sale, avînd o bogată compoziție, cu variate calități terapeutice, au fost comparate cu izvoare renumite de la Karlovy Vary, Vichy, Aix-les-Bains, Ems, Vals, Kreuznach și așa mai departe...

Un articol «de prezentare» a stațiunii moldovene n-ar trebui să omită desigur nici includerea Slănicului alături de alte nouă stațiuni balneoclimaterice românești (Sovata, Tușnad, Felix, Herculan, Predeal, București-Snagov, Eforie Nord, Neptun și Mangalia), în prestigioasa revistă de specialitate **Trans-Europa**. Slănicul Moldovei, ca o stațiune cuprinsă în circuitul internațional și deci cu posibilitatea de a intra în atenția oricărei agenții de turism și cură balneară de pe continent, este situat în numita revistă — după un punctaj care include facilități cît mai variate de cură, tratament, ape minerale, cazare etc. — pe un loc fruntaș în Europa. Ca urmare, deși stațiunea este lansată abia de doi ani în circuitul internațional, au fost aproape o mie de turiști străini numai anul trecut la Slănic...

Printre bolile tratate «prin tradiție» la Slănic Moldova, se află cele digestive, apoi cele ale căilor respiratorii (astmul, mai ales pentru care există un spațiu special amenajat în salina de la Tg. Ocna), de asemenea bolile urologice, cele de nutriție, și cele reumatice. Dar, pentru lansarea mai rapidă a stațiunii, Oficiul județean de turism Bacău, organul cel mai direct interesat de rentabilitatea și, în general, bunul mers al lucrurilor la Slănic Moldova, a avut o idee ce părea la un moment dat foarte generoasă — introducea unor metode moderne pentru tratamentul reumatic, cum ar fi aplicarea Boicilului, ca și completarea gamei de boli în tratament, prin primirea cu brațele deschise a altor două metode de vindecare pînă nu demult contestate, tratamentul împotriva afecțiunilor renale cu Covalit și cel împotriva ulcerului cu Ulcosilvanil. Ideea a fost mai ales a directorului Petre Moldoveanu, un om atît de energic și pasionat încît orice greutate i se pare un fleac și orice insucces al altora, o nepricepere.

La un moment dat se părea că intențiile n-au altă cale decît spre a se materializa — doctorii Covaliu și Boici au fost la Slănic, acceptînd cu bucurie propunerile gazdelor, au efectuat demonstrații, au inițiat în noile metode de tratament. O revistă de turism a popularizat frumos acțiunea, s-au publicat chiar reclame de genul «Slănicul Moldovei vă oferă tratament cu...» Un medic tînăr, Gheorghe Todosi, timișorean crescut la școala lui Vasile Boici, a fost special transferat de la Gura Humorului — el rămînînd de fapt, în momentul de față, singurul medic al stațiunii care aplică, cu deplin succes de altfel, Boicilul. Dar ce s-a întîmplat, de fapt, la Slănic Moldova?

Acum cităva vreme, am aflat de cum am sosit în stațiune, la raportul de gardă al medicilor a fost citită o circulară prin care Direcția sanitară a județului interzicea doctorilor aflați în subordinea oricui deplasare avînd drept scop specializarea (la propunerea O.J.T. Bacău) pentru aplicarea cum trebuie a Covalitului și Boicilului, medicamente care, se știe, posedă o destul de dificilă metodă de aplicare. O neînțelegere în plus la lipsa de înțelegere cu care au fost tratați de ani de zile cei doi autori?

Tocmai acum, cînd forul central al îngrijirii sănătății din țara noastră a dat cale liberă Covalitului și Boicilului? Nu, lucrurile au un substrat mai adînc, ele țin de o separare greu de înțeles petrecută între personalul medical și de specialitate din cadrul stațiunilor balneoclimaterice și factorii care posedă atît baza materială necesară, cît și întreaga răspundere, Oficiile județene de turism. «Pînă în vara anului trecut, îmi spune Vasile Predoiu, directorul întreprinderii balneoclimaterice, întregul corp de medici s-a aflat

în schema noastră de organizare, doctorii figurînd în statele de plată la fel cu oricare alt lucrător al întreprinderii. Din luna iulie 1975, pe baza unui protocol încheiat între Ministerul Sănătății și Ministerul Turismului, personalul medical a fost scos de sub tutela O.J.T.-urilor și trecut în subordinea Direcțiilor sanitare județene. Nu a fost desigur o măsură negîndită, ea este probabil cu bune intenții, dar iată că ne lovim acum de o serie de greutăți care împiedică asupra bunului mers al întreprinderii balneoclimaterice, aducînd nemulțumiri bolnavilor veniți la cură. Pînă acum cităva vreme lucrurile erau simple — cine nu-și făcea treaba cum se cuvine, răspundea în fața directorului. Și astăzi clienții vin tot la noi, la cei din conducerea întreprinderii să se plîngă de una sau de alta, — dar noi ce putem să le spunem: duceți-vă la Direcția sanitară!»

Prin noua organizare, concepută în vara anului trecut, «Policlinica» din cadrul stațiunii Slănic Moldova (o policlinică ce nu există decît sub forma a nu mai puțin de 22 de cabinete, răspîndite cîte unul pentru două, trei vile, deci fără un sediu central) aparține de Spitalul teritorial din Tg. Ocna, aflat la 18 km. O curioasă subordonare, în fapt doar pe hîrtie, nereală, întrucît sînt 20 de medici și peste 200 de cadre sanitare la Slănic, numai 4 medici și 20 de cadre sanitare la spitalul din Tg. Ocna. Astfel, am aflat, posibilitatea de control, de îndrumare, de raționalizare a consumurilor și așa mai departe a devenit aproape nulă — medicii din Slănicul Moldovei fiind, practic, vizitați abia din cînd în cînd de cîte un inspector al Direcției sanitare, cu sediul la Bacău, la peste 100 km distanță! Practic, acum, așa cum stă și mărturia colegului Ioan Preda, de la revista «România pitorească», o parte din medicii stațiunii vin și pleacă cînd vor de la cabinete, n-arată nici un fel de interes pentru rentabilitatea întreprinderii, refuză să aplice, din neștiință față de eficacitatea lor sau din necunoașterea metodelor de aplicare, tratamentele cu Covalit și Boicil, pentru care O.J.T.-ul a depus atît efort. «Este oarecum greu de înțeles, și mai ales de rezolvat situația creată — îmi spunea directorul Petre Moldoveanu. În clipa de față O.J.T.-ul răspunde, prin întreprinderea balneoclimaterică desigur, de circa 95 la sută din totalul prestațiilor pentru un turist: transport, cazare, masă, bază de tratament, agrement etc. Restul, acea mică parte, aparține asistenței medicale, care a devenit un fel de prestație de servicii pentru întreprinderea noastră. Turistul, cu alte cuvinte, este clientul meu — dar sînt nevoit să apelez la o terță persoană, medicul, pentru satisfacerea lui completă, ori această terță persoană nu mai are nici o obligație contractuală față de cel care a venit să-și caute de sănătate, ca să nu mai vorbim de mine».

Căi de rezolvare — nu se poate să nu se găsească. Deocamdată însă s-a ajuns pînă la situații ilare. Ca două organisme aparținînd unor ministere diferite, întreprinderea balneoclimaterică și corpul asistenței medicale au început să aibă mai ales relații de... colaborare, mijlocînd cîteodată hîrtii care se plimbă săptămîni întregi de la Slănic la București, pe la ministere și înapoi de la București la Slănic. Un exemplu: dorința medicilor de a se modifica temperatura apei din inhalator cu trei grade! Iată și un altul, care vorbește de altfel destul de elocvent despre posibilitățile de control ale întreprinderii balneoclimaterice asupra celor care îi folosesc baza materială, și chiar asupra instalațiilor propriu-zise care îi aparțin, o adresă primită de directorul Predoiu:

«Vă facem cunoscut prin prezenta că nu puteți dispune asupra controlului personalului medical și nici mutarea de cabinete de tratament. În intenția de a face vreo amenajare în spațiul Policlinicii balneare și a bazelor de tratament, rugăm a vă adresa în scris (sublinierea ne aparține) Spitalului orașenesc Tg. Ocna».

Iată de ce acum l-am înțeles perfect pe directorul Petre Moldoveanu, care se plîngea că în casa sa au venit alți stăpîni. Și iată de ce am renunțat pentru moment la detalierea datelor și lucrurilor cu adevărat frumoase existente la Slănic Moldova, amintite în debutul articolului, pentru a face loc unor probleme actuale, ce se cer nu numai trainic și cu cap rezolvate, ci rezolvate cît mai urgent.

DUMITRU GRAUR ■

Un aspect de la ședința cenaclului la Academia Militară.

Fotografie de RADU CONSTANTINESCU ■

O nouă primăvară și cronica (119)

Cenaclul Flacăra intră în a treia primăvară a existenței sale. Nu amintim acest lucru în vederea vreunui bilanș sau cu intenția, cît de cît, a unei împrejurări aniversative. Îl amintim numai pentru a desprinde o anumită semnificație. Iarna care a trecut a fost, spiritual, pentru membrii cenaclului, un anotimp incandescent. Intrăm în această nouă primăvară cu inimile gata încălzite de iradițiile unui generos entuziasm cu care ne-au primit și, fara exagerare, ne-au îmbrățișat zecile de mii de oameni în popasurile noastre. Pînă la ora de față, cenaclul nostru și-a desfășurat manifestările sale în 18 (optsprezece) județe, plus, bineînțeles, municipiul București. Desigur, numărul localităților depășește cu mult cifra. În unele din ele, după cum bine știu acei ce ne urmăresc și frecventează, cenaclul a fost de două-trei sau chiar patru ori. În acest sens, vor dăinui în amintirea membrilor cenaclului, ca niște momente de irezistibilă stimulare, popasurile noastre în județele Arad (Arad, de două ori), Bacău (Bacău, Gh. Gheorghiu-Dej), Brașov (Brașov, Făgăraș), Brăila (Brăila), Cluj-Napoca (Cluj-Napoca de 4 ori), Constanța (Constanța, Mamaia, Eforie Nord, Eforie Sud, Costinești, Saturn, Neptun), Dolj (Craiova de trei ori, Bărcă, Galați (Galați), Harghita (Miercurea Ciuc), Ialomița (Slobozia, Călărași), Iași (Iași de 2 ori, Pașcani, Ruginosa), Mehedintii (Drobeta-Turnu Severin, Orșova), Olt (Slatina, Scornicești, Caracal), Prahova (Ploiesti, Vălenii de Munte de două ori), Sibiu (Sibiu de două ori), Teleorman (Alexandria), Timișoara (Timișoara), Vilcea (Rimnicu Vilcea, Drăgășani) cînd înțelegerea și afecțiunea ce ni s-au arătat sînt într-adevăr de neuitat. Pentru noi numărul participanților la manifestările cenaclului este de-a dreptul impresionant. El e de ordinul sutelor de mii. Nu dăm aceste cifre pentru spectaculosul ce-l conține, ci pentru semnificația lor. E în prezentul moral al țării noastre o mare nevoie și foame de artă și cultură. De o artă angajată, civică și patriotică, purtătoare a unui profund și organic mesaj revoluționar. Dacă își poate atribui vreun merit cenaclul nostru, e că ne-am străduit să venim în întîmpinarea nobilelor exigențe ale publicului cu o artă de care avea nevoie în modelarea lui cetățenească. S-au recitat și cîntat în cenaclu creații lirice clasice sau contemporane, reprezentative din acest punct de vedere. În activitatea noastră s-a căutat ca participanții, din ce în ce mai numeroși, să fie familiarizați cu astfel de creații, să fie pătrunși de spiritul lor formativ, educativ. E cazul să spunem că la aceste manifestări publicul nu a venit pentru divertisment sau numai pentru divertisment. Masiva frecvență a fost determinată în ultima instanță de conținutul celor auzite de pe scenă. I-a revenit, în cenaclul nostru, meritul cîntecului și poeziei patriotice și revoluționare să steargă distanța dintre spectatori și interpreți. Sînt numeroase scrisorile ce vin pe adresa cenaclului în care adepții celor ce le semnează se îndreaptă hotărît spre o artă de sensuri majore. Ne plac cîntecul cenaclului, ne plac versurile, iubim arta adevărată și pe cei care știu să se facă mesagerii acestei arte, nu numai cu talent dar și cu profundă dragoste de țară, ne mărturisesc într-o scrisoare tineri de la Liceul industrial metalurgic București. Pentru a ne mărgini la încă un exemplu, iată ce scrie un grup de muncitori de la UMTCF-București: **Sîntem un grup de 12 tineri înflăcărați, iubitori ai cenaclului, care de fiecare dată venim cu dragoste și entuziasm pentru a urmări acest spectacol care se adresează inimilor noastre tinere, înălțîndu-ne pe culmile artei adevărate și patriotice.** Pentru manifestarea de mine s-au înregistrat 24 000 (douăzeci și patru de mii) de solicitări. Nu le putem satisface decît în măsura locurilor din sala Palatului Sporturilor și Culturii. Le cerem iertare celor care nu vor fi «alături» de noi, așa cum doreșc cu toții și așa cum se exprimă în scrisoarea lor un alt grup de tineri: **Alături de dumneavoastră cîntăm patria și cîrmacul destinului nostru național.**

Poate că e improprrie, în cazul nostru, folosirea cuvîntului spectator. Deoarece termenul conține o doză de pasivitate. Or, numai de pasivitatea publicului nu e vorba în cenaclul nostru! Nu rare sînt cazurile cînd acești spectatori devin partenerii interpreților. Publicul nu vine la cenaclul nostru ca la un spectacol, ci vine în spectacol. De aici și responsabilitatea membrilor cenaclului. Ei se simt mobilizați în partea lor de contribuție la formarea unui om nou, nu neglijînd însă și însăși autoeducarea lor. Ca toate colectivele de oameni ai muncii, membrii cenaclului își intensifică activitatea pentru întîmpinarea Congresului educației politice și culturii socialiste, vîzînd chiar în titulatura lui țelurile fundamentale ale acțiunii lor. În programul nostru din această primăvară vom extinde aria geografică a manifestărilor, vom adînci dialogul nostru cu publicul prin lansarea de noi piese, prin inițierea unor noi forme de cadru și organizatorice. Tocmai în vederea amintitului important Congres, ne-a bucurat și onorat invitația, făcută în acest scop, de conducerea Academiei Militare, pentru susținerea unui cenaclu care s-a desfășurat în după-amiaza zilei de miercuri, 17 martie 1976, la sediul prestigioasei instituții militare. A fost o ședință frumoasă, solemnă și caldă totodată. Prin felul cum s-a reacționat la cele petrecute pe scenă, am avut revelația concretă că în noua noastră armată se infirmă dictonul latin după care între arme muzele tac. Sutele de participanți, militari de toate gradele, au receptat cu căldură cîntecul și poeziile rostite și cîntate. Nu au lipsit momentele cînd acești oameni ai faptelor au cîntat și recitat împreună cu membrii cenaclului. Au fost destiși, lirici, solemnii, de la caz la caz, dar mereu umani și cetățeni, manifestîndu-și arzător dragostea față de patria evocată în cîntecul și poeziile cenaclului. Cu aceste supreme atribute au participat la ascultarea și recitarea poemului omagial închinat președintelui țării, comandantului suprem al armatei, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Pe scenă au fost prezenți Anda Călugăreanu, Mircea Vintilă, Valeriu Sterian, Evandro Rossetti, Gelu Colceag, Gabriel Iencec, Mircea Vancă, Gheorghe Gheorghiu, Adrian Păunescu.

TRAIAN STOICA ■

CENAACLUL FLACĂRA

Asa cum am mai anunțat, duminică, 21 martie, începînd de la orele 16, la Palatul Sporturilor și Culturii va avea loc o nouă manifestare, pe bază de invitații gratuite, dedicată tinerilor muncitori, tehnicieni și ingineri, oamenilor muncii din întreprinderile bucureștene.

În zilele de sîmbătă, 27, orele 17, și duminică, 28 martie, orele 16, se va desfășura în prima sa ediție **FESTIVALUL DE PRIMĂVARĂ FLACĂRA 1976**, prin două mari manifestări la Palatul Sporturilor și Culturii. Cele două programe vor fi susținute de membrii reprezentativi ai cenaclului.

Pentru spectacolul de sîmbătă, 27 martie, biletele se pot procura zilnic între orele 15.30 și 20 de la sediul redacției; pentru spectacolul de duminică, 28 martie, biletele se pot procura zilnic de la casa Teatrului Național, între orele 10 și 12, 15 și 20.

De asemenea, ca răspuns numeroaselor scrisori care solicită aceasta, un nucleu al cenaclului intenționează să se deplaseze în prima jumătate a primăverii pe următorul itinerariu: Ploiești, Buzău, Focșani, Bacău, Piatra-Neamț, Suceava, Botoșani, Birlad. Pentru definitivarea programului sîntem în așteptarea confirmării invitațiilor din partea organelor competente din locurile anunțate sau din altele aflate pe acest itinerariu.

ciudate rampe de lansare pe orbita meseriilor

«Mamă, visez să devin coafeză.» «Perfect, fiica mea, înscrie-te la liceul de industrializare a lemnului!» Acest dialog închis nu este defel atât de absurd cât s-ar părea, după cum o dovedește un recent experiment efectuat în mai multe centre școlare din țară. Cum selecționăm, cum îndrumăm spre liceele de specialitate pe tinerii care vor construi România de mâine?

Recent, la unul din cele mai mari licee industriale din țară s-a desfășurat un experiment care a debutat banal, dar care a sfârșit cu un rezultat incredibil, cu tulburătoare implicații. Elevii din anul I (clase paralele), proaspăt admiși, au fost solicitați să răspundă în scris la întrebarea: «Ce meserie doriți să practicați după absolvirea primei trepte liceale sau — dacă intenționați să terminați tot cursul liceal — ce doriți să deveniți după aceea?»

Iată răspunsurile în ordinea întâmplătoare în care am luat noi chestionarele: specialist în mecanică fină, electronist P.T.T.R., mecanic, coafeză, lucrător în bransa textile și confecții, programator la calculatoare electronice, ospătară, electronist, coafeză, metalurgist, «nu m-am hotărât, voi mai discuta cu părinții», coafeză, «nu m-am decis încă», medic, chimistă etc., etc. Am uitat să menționăm că acești tineri și tinere care visează să devină electroniști, ospătari, medici, coafeze sînt toți, fără excepție, elevi ai Grupului școlar de prelucrare a lemnului Pipera — București...

Iată, așadar, realitatea: între profilul liceului de specialitate frecventat și planurile profesionale ale elevilor nu există, în cazul de față, nici cea mai vagă legătură. Adevărat, un număr foarte redus de tineri, cam cîți degetele unei mîini, doreau să muncească și să rămîna «pe profil», în timp ce imensa majoritate visa la o cu totul altă profesiune decît cea care figurează pe emblema liceului și pe care, pînă una, alta și vrînd-nevrînd, și-o însușesc — alături de cunoștințele de cultură generală — pe banii statului.

Putem lesne înțelege ca la o anchetă de genul celui de mai sus să se primească și răspunsuri, să spunem, fistiche, ca o serie de tineri să nu se fi hotărît încă asupra viitoarei profesiuni sau ca unele specialități mai «bănoase» sau de mai mare noutate și învălitute încă într-o aură romantică-științifică să se bucure în ochii anumitor tineri de o putere de atracție sporită. Dar, vai, «am dat la calculatoare și n-am reușit, așa că...»

Dincolo de aspectele fortuite se desprind însă cauze mai adînci. Îndeosebi se evidențiază pregnant problema selecției și orientării profesionale pentru liceele de specialitate care, după cum bine se știe, ocupă în prezent un loc hotărîtor în sistemul învățămîntului mediu și care vor decide, în bună măsură, nivelul de pregătire al constructorilor României de mâine.

În cele ce urmează ne vom limita la experimentul efectuat recent în grupuri școlare patronate de Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și care a țintit mult mai departe decît la precizarea unor preferințe profesionale care, la urma urmei, se pot schimba pe parcurs. Tocmai aria destul de largă a investigației permite reliefarea unei problematice bogate. De subliniat, în acest context, meritul ministerului tutelar și al Institutului de cercetări și proiectări pentru industria lemnului I.C.P.I.L., care a inițiat investigația, antrenînd specialiști de profil divers, cadre universitare de la catedrele de psihologie și științe sociale de la universitățile din Cluj-Napoca și Brașov, ingineri, sociologi, specialiști în ergonomie.

Cercetarea, desfășurată în toamna trecută, s-a desfășurat la grupurile școlare pentru exploatarea și prelucrarea lemnului și silvicultură din Piatra-Neamț, Suceava, Pipera-București, Curtea de Argeș. Peste o mie de elevi au fost testați — după ce fuseseră admiși în liceele respective pe baza actualilor programe — pentru a se constata, cel puțin «post festum», în ce măsură posedă necesarele aptitudini pentru profesiunea pe care, teoretic, o vor îmbrățișa. Surprizele nu au lipsit, ba chiar s-ar putea spune că ele au dat tonul.

S-a pornit de la următoarea stare de fapt: deși prin numărul angajaților sectoarele de prelucrare și exploatare a lemnului din țara noastră ocupă locul al doilea în industrie după construcția de mașini, și deci cerințele de mînă de lucru calificată, de cadre cu pregătire medie sînt foarte mari, liceele cu acest profil nu sînt totdeauna solicitate la întreaga capacitate. Mai mult, în anul de

învățămînt 1974-1975, 12 la sută din absolvenții anului I s-au retras, micșorînd astfel și mai mult un număr total și așa insuficient. Încă un amănunt: aproape 15 la sută din cei retrași erau bursieri!

Cercetarea a abordat, pe un plan larg, problema selecției și preorientării profesionale. Pe baza căror criterii ar trebui triați elevii la admitere: prin probe scrise la matematică sau la fizică și chimie, așa cum se procedează în prezent? Prin teste de aptitudini? Sau printr-o combinație dintre cele două metode? Deoarece experimentul a acoperit diverse regiuni ale țării și a cuprins un număr considerabil de elevi — este dealtfel prima asemenea cercetare de anvergură din industria lemnului și una din cele mai aprofundate realizate după înființarea liceelor de specialitate — concluziile sale merită atenție.

Iată opinia rezumativă a profesorului Nicolae Mărgineanu de la Universitatea din Cluj-Napoca, catedra de psihologie, care a luat parte la această investigație științifică: «Traducerea în fapt a principiului «Omul potrivit la locul potrivit» poate duce la o creștere a productivității muncii de 5-10 la sută. În prezent nu se face însă nici un examen de selecție școlară și profesională, deoarece numărul candidaților este în general mai mic decît acela al locurilor vacante. De aceea se impun acțiuni eficiente de popularizare. În fond, meseriile din industria lemnului nu sînt, în medie, mai grele decît cele din industria metalurgică.

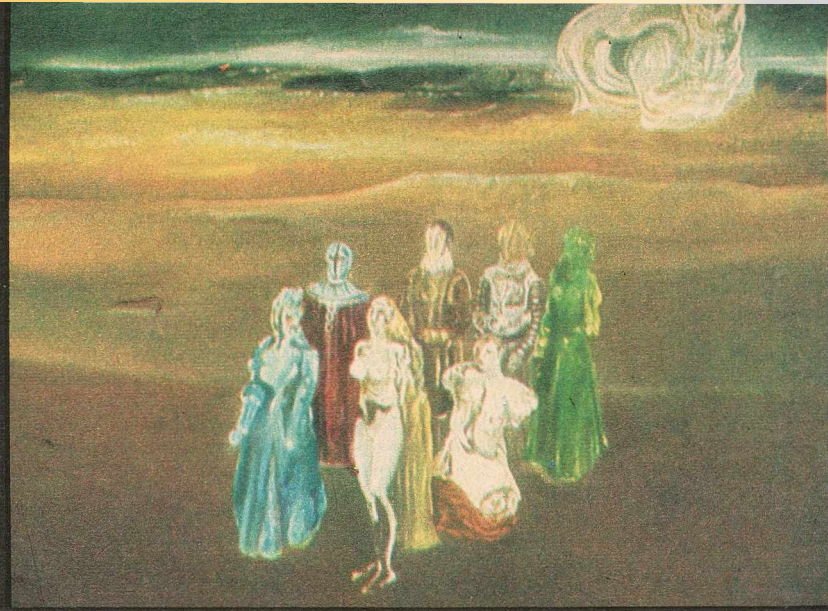
Psihologul clujean este de părere, în continuare:

«În selectarea candidaților la liceele de specialitate trebuie ținut seama nu numai de trăsăturile, de aptitudinile generale cum sînt inteligența și caracterul, ci și de tipurile de reacție, de atenția distributivă sau concentrată, acuitatea vizuală, auditivă și tactilă, ale căror grad de dezvoltare nu poate fi diagnosticat decît pe bază de măsurări cu testul psihologic sau cu aparatul. Or, cine își asumă răspunderea de a da un aviz profesional pentru șoferi, strungari, frezori, electricieni, sudori, forjori sau chiar fasonatori de lemn cu instrumente mecanice, fără aceste măsuri? Se cheltuiesc azi două miliarde și jumătate de lei pentru protecția muncii și totuși accidentele abundă. Cu mai puțin de 10 la sută din această sumă ar putea fi organizate selecția și orientarea școlară și profesională, care ar reduce la jumătate accidentele de muncă și cheltuielile inerente: ar crește astfel în mod corespunzător și productivitatea muncii, iar sumele afectate prevenirii accidentelor s-ar reduce substanțial. O dovedește din plin experiența tuturor țărilor cu veche tradiție industrială care cheltuiesc pentru selecție și orientare 10 la sută din fondurile destinate protecției muncii, reducînd pe această cale cu 50-80 la sută din numărul accidentelor.»

În concluzie:

«O soluție corespunzătoare nu o oferă, în acest context, examenul de admitere practicat în prezent și care constă în verificarea cunoștințelor de matematică, fizică sau chimie, deoarece aptitudinile solicitate de industria metalurgică sau cea a lemnului sînt, în mai mare măsură, senzoriale și psihomotorii decît intelectuale... Din aceste motive se impune necesitatea examenului psihologic de aptitudini și trăsături profesionale, de fire, temperament, caracter și stabilitate emotivă.»

Deși universitarul din Cluj-Napoca se referă la industria lemnului, observațiile sale, după cum se desprinde clar din textul citat, îmbracă un caracter mult mai larg. Legat de aceasta, să revenim la studiul privind pe cei o mie de elevi din mai multe grupuri școlare patronate de M.E.F.M.C. Schematizînd intrucitva, dar fără a ne depărta prea mult de realitate, putem afirma că testele de aptitudini vizînd acuitatea vizuală, iuțea acțiunii, dexteritatea manuală, percepția spațială, puterea de observare, atenția, însușirile pentru matematică, tehnică și desen, capacitatea de învățare, inteligența au vădit, în numeroase cazuri, o fantastică... lipsă de aptitudini pentru profesiunea spre care se îndreptau, după absolvirea liceului

CIVILIZAȚIA OCHIULUI

Da un bătrîn senilor el se plimbă pe nesfîrșitele domenii ale închipuirii și plotează aventurile memoriei

Aici, printre semnele acestei lumi, și totuși departe, limpede prin figurarea fidelă a lucrurilor și totuși ambiguu, pictura lui Semproniu Iclozan deschide porțile sentimentelor contradictorii și dorința de a pătrunde în atmosfera ei intimă nu numai pe porțile optice ale imagini, ci și pe cele mentale ale analizei. Dacă acceptăm drept adevărată afirmația lui Ortega y Gasset că artiștii au redat mai întîi ceea ce au văzut, apoi ceea ce și-au reprezentat mental, în absența modelelor din natură, în sfîrșit, ceea ce au gîndit, lui Iclozan i s-ar potrivi ultima parte a sintagmei, pentru că el pictează aventurile memoriei. Ca un bătrîn senior el se plimbă pe nesfîrșitele domenii ale închipuirii, urmărind cu atenție conversațiile timpului cu spațiul, metamorfozele aproape verosimile ale peisajului în ore crepusculare, mesajele geologice ale cristalelor călătorind prin bolți de cenușă, ezitățile armurilor în fața pustului interior și multe alte evenimente care ni s-ar putea părea neobișnuite dacă nu am ști că adevărurile memoriei se pot transforma în metaforă. Timpul de rostire al pictorului este deci cel al imaginației, fără constrîngerii și bariere, cînd poți inventa peisaje pe care le-ai dorit, sau poți evoca chipuri, muțindu-le din spațiul lor stilistic de altădată în prezentul tău, portrete de femei și bărbați care n-au un nume, nici prestigiul unei biografii, doar valorile frumosului oprite în clipa unei priviri.

În tablourile lui Iclozan își insinuează prezența mai întotdeauna un sentiment ambiguu de stranieitate. El nu vine însă, ca în pictura suprarealistă, din dialogul obiectelor cu mediul, nici din înscenările simbolice, ci dintr-o alunecare a evocării spre zonele unui fantastic temperat, cînd prin dislocări succesive — cromatice și de figură — în imagine apare o situație inexplicabilă momentan, pe care privitorul trebuie să o decodifice. Astfel, natura ne este prezentată de cele mai multe ori ca un eveniment. Personajele se mișcă sub ceruri boreale, cînd verdele de gheață al norilor prevestește un moment viitor, sau sub bolți crepusculare, cînd roșul valorat anunță sosirea unui amurg amenințător. Altădată, personajele apar în săli fastuoase, costume pentru ritualuri ducale, proiecții nostalgice ale unor versuri de stanțe. Puterea de invenție a pictorului e însoțită de un tulburător sentiment al culorii, care îl situează pe Iclozan printre căuțătorii nuanțelor rare, al tonurilor prețioase, care aduc cu ele nu numai prestigiul unei game cromatice, ci și muzicalitatea lor intime și mai cu seamă sensurile lor simbolice. De aceea, poate, înainte de a căuta înlesururile imagini în montajele figurăției ar trebui să ne adresăm, de astă dată, culorilor.

CORNEL BOZBICI ■

de specialitate respectiv! Astfel, la unele clase cu profil mecanic și de prelucrare a lemnului din Grupul școlar Suceava s-a constatat, practic la totalitatea elevilor, prezența a doar una sau două aptitudini din cele zece socotite indispensabile pentru practicarea meseriei respective!

Dacă unora din cititorii li se va părea că testele de aptitudini înseamnă doar o complicație pedagogică în plus sau că, în cel mai bun caz, ele nu reprezintă decît simple noțiuni suplimentare similare cu acelea obținute, de pildă, la teza de matematici, să dăm acest singur exemplu: la o cercetare ergonomică realizată de I.C.P.I.L. la unitatea «Telega» — U.F.E.T.-Cimpina, s-a testat, între altele, atenția distributivă la muncitorii care lucrau cu ferăstraiele circulare. Patru din ei au dat rezultate slabe la acest capitol. Or, aceiași patru, și nu alții, au avut accidente de muncă în care și-au pierdut degete de la mîini. Iată, așadar, diferența dintre o «notă» bună și una rea la un test de aptitudini!

Experimentul școlar întreprins de I.C.P.I.L. nu s-a rezumat, firește, la simpla constatare a unor stări de fapt, ci a dus și la rezultate concrete. «S-au înființat sau sînt în curs de înființare o serie de laboratoare de orientare școlară și profesională la grupurile școlare din rețeaua industriei lemnului — subliniază inginerul Nicolae Vasilescu, cercetător științific, unul din promotorii experimentului. S-au elaborat caiete de examinare a aptitudinilor și personalității, cu baterii de teste specifice; s-a verificat alegerea aparatului, în vederea etalonării, pentru stabilirea anumitor însușiri profesionale; s-au elaborat atribuții și răspunderi-cadru pentru activitățile de selecție și orientare școlară și profesională etc.».

Nu stăruim mai mult asupra măsurilor luate. În fond, problemele legate de se-

lecția și preorientarea profesională pentru liceele de specialitate transcend limitele departamentale, respectiv ale M.E.F.M.C. Aceste probleme se află în atenția organelor de resort, a Ministerului Educației și Învățămîntului, și nu pot fi decît sumar abordate pe parcursul unui scurt articol, deoarece variază destul de mult de la un sector la altul. Este firesc ca «explozia» liceelor, de specialitate din ultimii ani să dea naștere la numeroase probleme, supuse soluționării pe măsură ce se ivesc. Înființarea laboratoarelor interșcolare de orientare școlară și profesională pe lângă inspectoratele școlare județene constituie un bun început, deși sfera lor de cuprindere este încă redusă. Iată de ce menținerea în atenția opiniei publice a acestor probleme nu poate decît să contribuie la rezolvarea lor diferențiată. Fiindcă orice s-ar spune, ceea ce nu este firesc este ca viitorii artiști coafori sau electroniști P.T.T.R. să-și facă ucenicia în licee de exploatare și prelucrare a lemnului, în timp ce alți tineri dotați pentru meseriile lemnului stau departe de ele, în lipsa unei preorientări profesionale adecvate. Cîți din aceștia din urmă nu continuă să identifice industria lemnului — în România anulul 1976 — cu dalta și rindeaua! (Cazuri reale.) Și poate unii elevi care frecventează, fără succese notabile, licee de electronică sau de chimie alimentară, posedă, fără s-o știe, autentice calități pentru «carriere» în industria lemnului. Cît despre necesitatea testelor de aptitudini — poate cuplate cu unele probe scrise tradiționale — ce să mai adăugăm? Se întreba profesorul Nicolae Mărgineanu «Cine își asumă răspunderea de a da un aviz profesional pentru șoferi, strungari, frezori, electricieni, sudori, forjori sau chiar fasonatori de lemn fără aceste măsuri»? În adevăr, cine?

LIONEL NIȚESCU ■

proză de sugestie psihologică

Vasile Rebreanu a scos de curînd un nou volum de nuvele: **Moartea comandorului**. Acesta e și titlul unei povestiri; o povestire de pură ficțiune, pe tema dostoevskiană a vinei, cu un plus de insolit dramatic. Pînă la urmă anchetatorul intră în «rolul» deținutului și-l ucide pe comandor (falsul deținut), sosic incognito în oraș. Dacă lăsam de o parte intenția satirică, autorul vrea să surprindă un caz de alienare agresivă. Esențial e să provoaci momentul deștăinuirii. Eroii trăiesc mental acte aproape imposibile. Desigur, anticipația se adevărește, în linia fantasticii.

În cele mai multe dintre nuvele se observă adîncirea problematicii, dar și dispoziția pentru situațiile tulburi. Ca de obicei visul complicat. La fel tehnica, de sugestie modernistă. Naratiunea aproape că lipsește și parcă nimic n-are strălucire în aceste proze. Impresia e de simplitate studiată, ușor convențională, datorită notațiilor directe și indicațiilor de regie, însoțind, așadar, din exterior jocul personajelor. Figurat vorbind, există mai multe «roluri» decît indivizi autentici. Bineînțeles, accentul cade pe sondajul psihic de circumstanță. Cînd faptele sînt dizlocate, se ajunge rapid la fantastul absurd. Personajele, în mod obișnuit, cad în tranșă și nu se mai trezesc. Sugestia psihologică devansează evenimentul exterior; e vorba propriu-zis de o simulare simbolică sau mai bine-zis ritualică a întâmplărilor reale. În **Urmărirea**, de exemplu, se moare cu gesturi de balet. Interesantă e **Doliu de primăvară**. Matei 2 simulează pierderea memoriei. Iși ascultă povestea vieții de la dublul său, Matei 1. E și aici un caz de alienare; cei drept, moartea e plasată în amintire (moartea mamei, care îndoliază simbolic primăvara). Povestirea se identifică, în interiorul scenariului, cu realitatea, oricît de poetică devine uneori discursul.

O deschidere către realitate există permanent în nuvelele lui Vasile Rebreanu. Mai ales cînd explorează spațiul rural; unele trimit chiar la tradiția ardeleană. Nu altfel se explică nota de gravitate, cu accente de-a dreptul tragice. Schimbarea la față surprinde satul traumatizat de război, de sadismul nemților. Iova este o femeie puternică. Se anunță zorii altei lumi, cu schimbări bruște, cinematografice.

Cel mai mult ne-a plăcut **Vinătoarea de vulpi**, în care — la început — moartea e mai degrabă o presimțire, și așa greu de acceptat într-un decor țărănesc, înundat de strălucirea imensă a zăpezii și de buna dispoziție generală din preajma sărbătorilor de iarnă. Exaltarea lui Ion Zara, care va pleca la țîrg, felul în care se desparte de cei cunoscuți, de soție, de lucrurile de-acasă, de parcă ar merge la capătul lumii, anunță deja sfîrșitul tragic al eroului. Naratiunea

poetul «parodiilor originale»

În lucrarea colectivă cu titlul **Dicționar de terminologie literară** (Editura științifică, 1970), se dă o definiție exactă a parodiei, cu exemple din literatura engleză și cea spaniolă, dar fără referiri la a noastră. Parodia este o imitație satirică a manierei unui scriitor consacrat, stăruind însă asupra unor defecte mai mult sau mai puțin izbitoare și îngroșîndu-le, caricatural. Prin analogie, așadar, ceea ce este caricatura față de portret, e și parodia față de original. La noi, creatorul genului a fost I.L. Caragiale, flancat de Anton Bacalbașa, la **Moftul român** (1893), cu seria lor de poezii care parodiază inovațiile simboliste ale **Literaturii** lui Al. Macedonski. În același timp, Caragiale a parodiat proza lirică a lui Delavrancea din **Sultănică**, în **Smărăndița, roman modern**, iar basmele aceluiași, în stil hașarcat, în **Dă-dăm, mai dă-dăm** (postumă). În fine, în ultima serie de foiletoane de la **Universul**, a pașăit atît poporanismul, cît și manierismul lui Maeterlinck, mult admirat la noi.

Sărbătorim la 21 martie nouăzeci de ani de la nașterea lui George Topîrceanu, considerat cel mai bun parodist al nostru. Acest renume i-a făcut rău într-o notabilă măsură, punîndu-i în umbră talentul real de poet. Prin ultima lui carte, **Pirin-Planina** (1936), poetul, laureat în 1926 cu premiul național de poezie, s-a afirmat și ca un excelent prozator. Aceste date, ale consacării poetului și revelării prozatorului, ne atrag atenția că se împlinesc în acest an și o jumătate de veac de la încunarea oficială a lui G. Topîrceanu, precum și patruzeci de ani de la apariția celei mai marcate dintre cărțile de captivitate din primul război mondial.

Parodia sau pastașa e un gest literar de curaj, pentru că nominalizează pe autor și bagatelizează maniera unui scriitor consacrat, caricaturizîndu-i procedeele și stîrnind rîsul, în marginea unei teme serioase. Prin această calitate etică, parodia se învecinează cu critica, deoarece implică la autorul ei un spirit critic deosebit de ager, pentru depistarea locului vulnerabil al scriitorului parodia, acel secret tendon al lui Ahile. Cunosător și al literaturii noastre clasice, Topîrceanu nu s-a sfîșit să parodizeze cea mai populară dintre poemele lui Al. Depărățeanu, **Viața la țară**, dar nu spre a lua în deridere pe autor, ci tema sa, manifestîndu-și repulsiu față de fenomenul rural, atît de scump **Vieții românești**, al cărei ajutor de secretar-general era. Și Bolintineanu a fost cu talent parodiat în **Mihai Viteazul și turcii**, cu o perfectă redare a ritmului țăcanic la metronom, în poemele eroice ale autorului. Largul excurs începeu cu literatura universală, cu Homer (**Chinurile lui Ulise**), ca să sfîrșească cu contemporanii: George Cosbuc, Th. Speranția, A. Mirea, Oct. Goga, I. Minulescu, M. Codreanu, Mircea Dem. Rădulescu, I.U. Soric, Cincinat Pavelescu, Adrian Maniu, N. Davidescu, Otilia Cazimir, Demostene Botez și Tudor Arghezi (în **Bilete de papagal**, cu o ripostă acrișoară a celui vizat).

Spuneam că talentul de parodist al lui Topîrceanu a pus în umbră propria lui poezie originală, de formulă tradițională, într-o vreme cînd modernismul era în plină ofensivă. Generația mea, adolescentă la apariția **Parodiilor originale** (1916), știa pe de rost unele ca **România automobilului**, în genul lui Minulescu, dar și cîteva din poeziile sale, de la apariția pe buzele tuturor: **Balada chirișului grăbit** și **Balada popii din Rudeni** (ambele din 1910).

Identificat cercului literar al **Vieții românești**, G. Topîrceanu a fost un poet popular, în sensul bun al cuvîntului, adică unul dintre cei rari, iubiți și admirați nu numai de «cunoscătorii», dar și de totalitatea amatorilor de literatură.

ȘERBAN CIOULESCU ■

înaintează lent, se poticnește în descrieri: de mediu, de fapte, de reacții sufletești. Gesturile sînt, se înțelege, tot lente și paradoxale; de fiecare dată gîndul o ia înainte întâmplărilor ce s-ar putea să aibă loc. Starea febrilă interioară explică oarecum ciudănițele acestea. Cînd, în sfîrșit, Ion Zara pornește, urcat în sanie, se arată copleșit de somn și «boală». Deodată, la marginea pădurii, se ivesc lupii. Înapoi nu mai poate da, merge spre ei «ca la o întîlnire așteptată», dorită, deci sub impulsul unei fatalități ce-l va ucide frumos și pe care el o acceptă cu groază și voluptate inconștient. De-acum, nuvela cîștigă în dinamism: naratiunea și omul își află

ritmul ireversibil. Urmează cîteva scene sinistre, de coșmar, granița dintre real și ireal dispare. Observația obiectivă face loc poeziei. Nici nu ne dăm seama cînd se alunece în ambiguitate și fantastic (adică rețeta nu se simte), deși finalul nu mai lasă nici un dubiu. Ion Zara își ascultă și el, într-un tîrziu, povestea de la un bătrîn, care abia și-l mai amintește, cînd s-o prăpădit într-o iarnă». Ascultă și nu crede.

Ar mai fi de apreciat și două proze fantastice, dizertații în maniera lui Urmuz: **Castraveți pe care lumea...** și **Metamorfoza abulică**.

CORNEL MORARU ■

SCRIITORII ROMÂNI DE AZI

paul anghel

Derutantă la prima vedere este evoluția lui Paul Anghel (născut în anul 1931, în comuna Răcătău, jud. Bacău), de la reportajele pitorești din 1961, la eseistică, la filozofia istoriei și teatru. În **Șapte inși într-o căruță** (1961), consiliul de conducere al Gospodăriei agricole colective «Cel de-al cincilea Festival Mondial al Tineretului și Studenților, pentru pace și prietenie», din satul Corbul, se deplasează în Capitala țării pentru a achiziționa un autocamion «Steagul roșu», indispensabil în campania de recoltare a sfeclii-de-zahăr. Pe drum, cei șapte cooperatori discută despre rachetele sovietice, sau despre Tinghirichioaia, reacționara satului, care dă duminică acatiste la biserică («Slujește, părinte, ca să subțină Dumnezeu pe particularii»), iar cînd ajung în București, vizitează expoziția de mașinile uneltele a țării socialiste, deschisă în Parcul Herăstrău, unde observă «turismele ultra-elegante, mașinile sport, violente colorate, limuzinele sumptuoase» și de unde, la plecare, unul din ei obține un batic «vegetal», imprimat cu imaginea Universității Lomonosov. Comparat cu vechiul **Moș Gheorghie la expoziție**, volumul acesta a fost echivalat cu «un eșec indiscutabil». Prozatorul ezită între nuvelă și reportaj, între sprinteneala replicilor, spontaneitatea personajelor și șabloane, dar, recitită astăzi, cartea pare mai degrabă o antologie de gesturi naive și de sublimități pionierești.

Mai ambițios este volumul următor, **Victoria de la Olcina** (1961), considerat, în momentul apariției, un foarte bun **reportaj-monografic**. Într-adevăr, ceea ce realizează Paul Anghel în această carte este

monografia unui sat dobrogean, examinat în timpul campaniei din primăvara anului 1961. Un fior al epicii eroice agită paginile cărții, țărani sînt porecliți Ceopaev și Nagulnov (ca în Șolohov), dar colanțele lungi de cifre, rapoartele de plan și datele scoase, pentru edificare, din vechea **Enciclopedie a României**, răcesc această magmă și sting, încet-încet, entuziasmul inițial al lecturii.

Tot un reportaj-monografic este și **Arpegii la Siret** (1964) inspirat, desigur, de **Cartea Oltului** a lui Geo Bogza. Dar aici reportajul are în permanență o ținută polemică, apropiindu-se, prin citat, de eseu. Cea mai frumoasă pagină de «reportaj», scrisă de Paul Anghel, trebuie căutată în **Convorbiri culturale** (1972), în capitolul dedicat lui Brâncuși. În cursul unei anchete în jurul ansamblului sculptural de la Tg. Jiu, reporterul ajunge la soția fostului arhitect șef al orașului, Doppelreiter, răspunzător de antrepriza **Coloanei infinite**. Dar de la această bătrînă, doamna Augusta, imobilizată de 30 de luni într-un pat, reporterul nu reușește să obțină nici o informație. Tolerată în vechea ei casă, femeia se poartă ca un copil, plînge, nu mai știe cînd e primăvară și cînd e toamnă și, rămasă fără nimic, nu mai păstrează decît amintirea unei grădini care, în imaginație, este din ce în ce mai frumoasă. Despre Brâncuși, doamna Augusta nu știe aproape nimic, și în loc să răspundă, ea întreabă. Plecat să obțină o informație, reporterul a ajuns în situația paradoxală de a trebui să ofere el una. Femeia vrea să știe dacă grădina e îngrijită, dacă gazonul a fost udat și dacă au înflorit crizantemele. Dar fosta grădină a ajuns o paragină, nimeni nu mai are timp pentru ea, și ca să poată răspunde, reporterul este obligat să prefere adevărului, minciuna. Tulburătoare prin dramatismul ei, pagina aceasta ar mai putea fi interpretată ca un act de deces al reportajului, pentru că în clipa în care «mînt», făcînd apel la ficțiune, autorul încetează să mai fie reporter, el devine scriitor. Dealtfel, tot ciclul despre Brâncuși trebuie considerat, din punctul de vedere al reporterului, un «eșec», altfel spus, o experiență literară fundamentală. Care este rezultatul la care a ajuns ancheta? Brâncuși nu poate fi ex-

plicat prin interogarea martorilor creației, supraviețuitorii nu ne pot da indicații asupra miracolului, meșterii care au lucrat sub conducerea lui n-au înțeles nimic din această colaborare. Reportajul este, în aceste împrejurări, neputincios, el trebuie înlocuit cu literatura, cu interpretarea sau cu exegeza.

Lucrul acesta se întîmplă în **Arhivele sentimentale** (1968 și 1975) ale lui Paul Anghel sau în **Teatru** (1972), volume care aduc în prim-plan meditația asupra categoriei de **specific** asupra filozofiei istoriei sau a folclorului. Cele două **Arhive sentimentale** sînt cărți scrise dintr-o adevărată spaimă a golurilor, ca și din nevoia unor repere valorice cît mai exacte. Din această nevoie de clarificare, dar și dintr-un complex, s-a născut și ceea ce autorul a numit **teoria modelelor temporale**, care înlocuiește **cronologia prin tipologie** și care îi acordă oricărui scriitor libertatea de a-și alege timpul ideal al operei sale, pentru a fi contemporan, într-un sens mai profund, cu istoria. Teatrul istoric, așa cum îl înțelege Paul Anghel, devine și el o formă de filozofie a istoriei, mai puțin apropiat de dramaturgie și mai mult de eseu. Cronologia exactă poate fi ignorată și autorului îi poate fi indiferent dacă produce anacronisme, cît timp conflictul dintre personaje și intriga tradițională au fost înlocuite cu o meditație asupra destinului unui popor. Și Ștefan, din **Săptămîna patimilor** și Mihai, din **Viteazul**, sînt personalități exemplare care, deși sînt constrînse de **necesitățile** istoriei, își depășesc epoca, luptînd împotriva ei cu un sentiment al posterității, care îi transformă în martiri. În înțelesul acesta ei sînt singuri și ideea aceasta a istoriei, ca și a culturii române, făcută adesea de oameni puternici, dar solitari, este una din temele obsedante ale eseisticii lui Paul Anghel.

Scriitor ambițios și productiv, înzestrat cu o neobișnuită inteligență speculativă, Paul Anghel este autorul unor proiecte curajoase, care promit să se organizeze într-o viitoare construcție sistematică de tip Mircea Eliade sau Blaga.

FLORIN MANOLESCU ■

flacara literară

FAPTELE ȘI VORBELE

între ținuta festivă și haina de lucru

S-a încetățenit, la noi, bunul obicei de a nu-i uita pe marii noștri scriitori din trecut și de a le sărbători aniversările. Ținem un calendar minuțios cu aceste date și avem grijă să fie cinstite cum merită. Editurile pregătesc pentru anul comemorativ care se anunță retipăriri din autorul respectiv, revistele scot numere speciale, se țin conferințe prin țară, ba au loc, cîteodată, chiar pelerinaje la locurile natale de unde au răsărit iluștrii dispăruți.

Toate acestea sînt acte foarte laudabile și nu-mi trece nici o clipă prin minte să spun ceva împotriva lor.

Cred însă că reprezentanții de frunte ai spiritualității românești n-ar trebui să fie prezenți în conștiința literară contemporană doar sub forma festivă, evocată mai sus, așa cum se cam întîmplă. Ar fi de dorit ca și în afara aniversărilor să ne ocupăm stăruitor și firesc de autorii noștri clasici. Aud cu satisfacție că se află sub tipar două cărți noi de interpretare a lui Sadoveanu. Sigur, există și alte exemple. M-aș bucura dacă asemenea acte s-ar transforma și ele într-o obișnuință. Cu alte cuvinte, să-i recitim pe clasici și să scriem despre ei, dintr-o nevoie naturală a revenirii la surse și nu numai atunci cînd o reclamă calendarul sau o teză de doctorat.

Fiindcă presimt, de pe acum, iritarea multor sensibilități (unii și-au făcut o specialitate în participarea însuflețită la praznice), vreau să-mi precizez gîndul: ținuta festivă îngăduie numai anumite fapte și e chiar potrivită pentru ele. Mă gîndesc la rostirea de toasturi sau tăierea de panglică inaugurale. Gulerul tare și ștaiful sînt aici de rigoare. Dar cînd e vorba de treabă efectivă, e mai nimerită salopeta. Lucrurile nu se prezintă mult prea diferit nici în literatură: cînd e vorba de comemorări, intervine fatal ținuta festivă. Începe să plouă cu telefoane redacționale și criticilor li se cer cîteva pagini urgente despre autorul sărbătorit. Că ele ajung de circumstanță și iau fatal o formă encomiastică nu trebuie să ne mire. E nevoie de multe nume și de intervenții cît mai scurte, ca să intre totul în pagină. Dacă se poate, o telegramă cu două-trei metafore bine simțite!

Contribuțiile interesante și originale, comentariile care aduc lumini noi în înțelegerea clasicii și-i actualizează realmente, legîndu-le spontan operele de experiența noastră prezentă, presupun frecventarea neoclasicală, continuă și reconstruirea sufletească personală a autorilor mari din trecut. O atare muncă înseamnă ridicare de cărmăzi, clădire zi cu zi, și aceasta se face lepădînd surtul și suflecînd mîncile cămășii.

Că preferăm mai des în valorificarea moștenirii literare ținuta festivă hainei de lucru, mă îndeamnă să o spun cîteva reacții, ușor verificabile: în contrast cu abundența articolelor din numerele de revistă comemorative, reeditările unor opere însemnate trec, nu o dată, fără a provoca efervescența intelectuală scontată. Am mai spus-o, retipărirea lui Paul Zărețopol, acest spirit atît de incitant, a rămas aproape neobservată. Aduag că tomul al III-lea din excelenta ediție Al. Sădulescu numără peste 600 de pagini strînse în volum pentru întîia oară. Dar hai să acceptăm doar o incredibilă neaderență a criticilor de azi la nonconformismul lui Paul Zărețopol! E oare valabil același lucru și cu **Istoria literaturii române contemporane** de Eugen Lovinescu? Sau cum a fost primită retipărirea în B.P.T. a unuia dintre extraordinarele romane ale Hortensiei Papadat Bengescu, adevărată revelație pentru cine n-a învățat încă să o prețuiască pe cît merită? Și ce reacție neconvențională, proprie epocii noastre, au stîrnit-o prozele lui Tudor Arghezi, multe iarăși adunate abia astăzi din reviste?

Nu e vorba că aceste scrieri au rămas nerecenzate. S-au publicat, bineînțeles, numeroase articole despre ele. Mă surprinde însă neplăcut atitudinea funcționarească a criticii în fața lor. Entuziasm, vorbe mari, sleire de superlative în paginile comemorative. Atonie, înregistrare deferentă, dar birocratică, fără nici o fierbere interioară, în rest.

M-aș fi așteptat ca măcar unele din aceste cărți să stîrnească discuții aprinse, definiri de poziții, să provoace descoperiri sau decepții. Cînd colo, o ștampilă și clasarea la dosar! E drept, foarte onorabilă și cu șnur frumos înnodat.

Vedeți că ținuta festivă, cam țanțoșă, împiedică mișcările naturale și obligă la o schimă invariabilă, protocolară.

Îmbrăcarea hainei de lucru și aici, printre dese sărbători, în zilele obișnuite ale săptămîinii cel puțin e, așadar, recomandabilă.

OV. S. CROHMĂLNICEANU ■

BLOCNOTES

nu se poate fără teatru politic!

Adversarii teatrului politic si-au susținut punctul de vedere afirmind că un astfel de teatru, instrument în slujba mișcării revoluționare, subordonează arta unor țeluri politice, că revelațiile produse de această formă de spectacol nu iau în seamă faptul că omul nu e preocupat doar de problemele cetății, că scena are în primul rînd menirea să ne dezvăluie pe noi în integralitatea noastră, că nimic nu poate fi mai grav pentru soarta unui mijloc de cunoaștere și de comunicare decît o perspectivă unidimensională. Inamicii teatrului politic consideră că piese de tipul **Așteptîndu-l pe Godot** de Samuel Becket constituie o dezvăluire a condiției noastre sociale și politice de o profunzime pe care n-o va atinge niciodată o dramă interesată exclusiv de formele în care se dispun relațiile în cadrul unei orînduirii și de consecințele lor în lumina dorinței fundamentale de justiție, de adevăr, de bine a umanității. Există bineînțeles — socotesc dușmanii teatrului politic — un element social și politic în orice mare scriere: și în **Oedip**, și în **Hamlet**, și în **Alcadele de la Zalamea**, dar el nu-i decît o perspectivă în cuprinsul unei simfonii de perspective. Pe scurt, vina cea mare a artei politice e aceea că sărăcește în mod abuziv viața.

Partizanii teatrului politic au dovedit netemeinicia acestor argumente printr-un șir glorios de opere în care arta nu-i nicîo unealtă aservită unor obiective ce-o instrăinează de însăși esența ei, că unghiul de deschidere al inteligenței și al inimii e în astfel de piese amplu și cuprinzător, că într-un timp cînd destinele lumii sînt mai mult ca oricînd solidare cu acțiunile în favoarea păcii și a schimbărilor decisive în cadrul relațiilor sociale, cea dintîi dintre problemele cheie pe ordinea de zi a omenirii e de natură politică. Apărătorii

teatrului politic au citat în sprijinul opiniilor lor piesele lui Gorki, Brecht, Dürrenmatt, Miller sau Frisch.

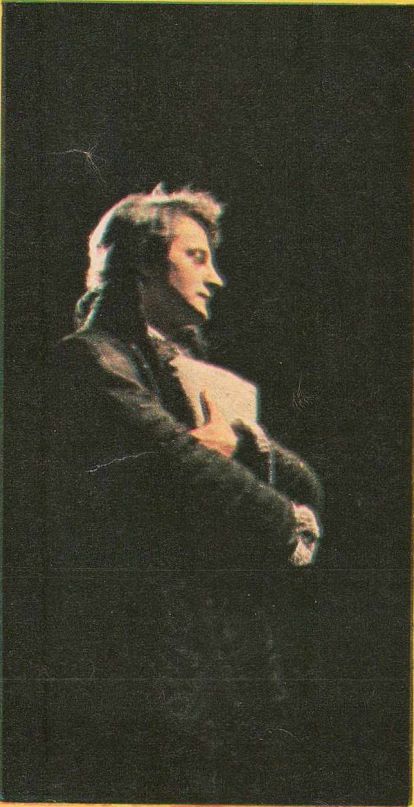
Aș vrea să precizez că înseși raporturile dintre scenă și sală s-au modificat în favoarea teatrului politic, cristalizîndu-se o vocație pe care mai bine decît toți au cunoscut-o tragică antichității, ei care nu operau discriminarea între teatru și politică. Cunoașteți vreo scriere ilustră a lui Sofocle, Eschil sau Euripide care să nu aibă în centrul ei confruntarea omului cu el însuși sub semnul legilor cetății?

Înainte, sala asista cu sentimentul că ceea ce se petrece pe scenă e o chestiune privind pe oricine altcineva decît pe cei reușiți în acea seară. Acum, piesele dispuse în formele cele mai tradiționale (cum ar fi cele semnate de Sartre sau Camus) în operele angajînd publicul la desfășurarea intrigii prin diverse mijloace menite să-i arate că trebuie să se distanțeze de subiectul propriu-zis, de jocul actorilor etc. și să vadă dincolo de piesă și de reprezentăție o fabulă a situației lui în lume (mă refer la scrierile lui Brecht), în spectacolele care încearcă să implice sala și scena într-o sudură organică, desființînd sau micșorînd separația dintre actor și spectator (tendință pe care o subliniază într-un stil extremist happeningul), pretulîndu-i triumfă aceeași direcție.

Arta a devenit în mod declarat un mijloc de a recunoaște, de a accepta, de a refuza, de a transforma realitatea, un drum prin care scriitorul, regizorul, interpretul, publicul, trăiesc, înțeleg și își asumă îndatoririle față de istoria curentă.

Iar drumul cel mai scurt și în același timp cel mai pasionant între imaginar și real îl prilejuieste astăzi teatrul politic.

RADU BELIGAN ■

ION CARAMITRU, un actor cum sînt puțini.

Fotografii de Ion Predoșanu ■ și Emanuel Tînjălă ■

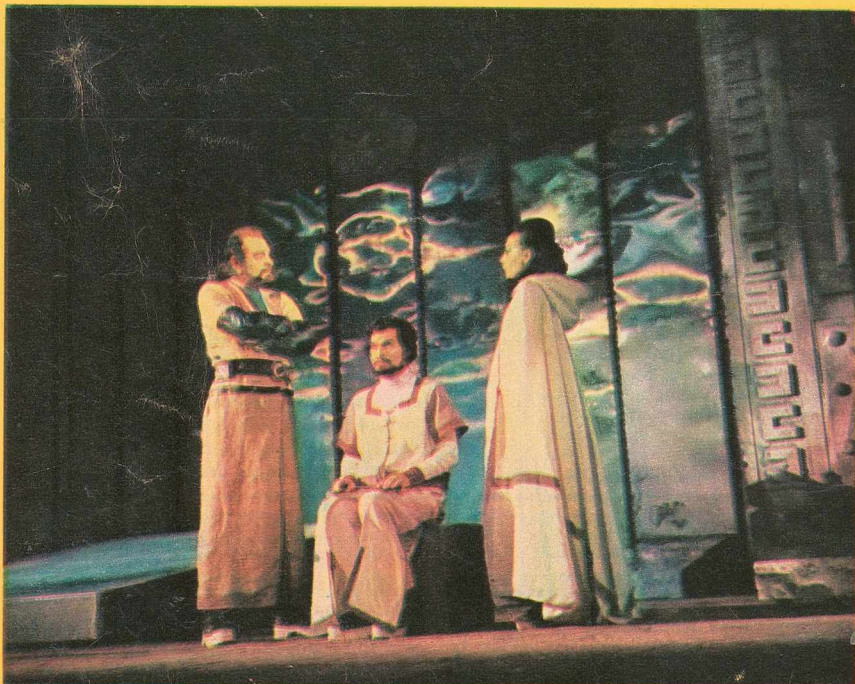
DORINA LAZĂR, de la Teatrul Giulești, într-un savuros moment comic din piesa **Caractere** de Al. Monciu-Sudinski.

DIN FOTOLIUL SPECTATORULUI

plecarea din grădinile academiei

O surpriză plăcută pentru publicul bucureștean a constituit-o spectacolul cu piesa **Platon** de Dumitru Solomon, prezentată săptămîna trecută de Teatrul «Victor Ion Popa» din Birlad cu ocazia turneului întreprins în Capitală. Spectatorii care au umplut pînă la refuz sala din Sclit Magureanu a Teatrului «Lucia Sturdza-Bulandra», gazda acestei reprezentații, au luat cunoștință de textul unui dramaturg interesant, aflat în continuu efort de înnoire a propriilor sale mijloace de expresie și de abordare a unei problematice grave. Piesa lui Dumitru Solomon descrie tentativa filozofului atenian de a coborî din lumea abstractă a ideilor în arena politică, într-un univers palpabil, în continuă frămîntare, unde poți să-ți pierzi și viața în numele cauzei pe care o propovăduiești. Renunșînd la alcătuirea teoretică de scheme de guvernare democratică și încercînd să le pună în practică, Platon nu se mai află în spațiul ocrotitor, ospitalier al grădinilor Academiei sale, ci e purtat de vîrtejul epocii. Pentru un timp el reușește să domine evenimentele în care este implicat dar pînă la urmă abdică de la proiectele lui. Dorința sa de a înfăptui pe pămîntul Siciliei o lume mai bună, fundată pe democrație, în care oamenii să se simtă liberi, feriți de suspiciune și teroarea tiranilor, eșuează. Eșecul său nu se datorează numai opoziției conducătorilor din insulă, Dionis I și apoi fiului acestuia, ci faptului că el caută să realizeze statul ideal prin propriile sale puteri, eventual ajutat de o mină de prieteni. Dar istoria ne-a arătat și ne arată mereu că poporul și-a cucerit cu forțele sale, prin luptă, libertatea și că aceasta nu i-a fost oferită în dar de filozofi mărînișoși, oricît de înțelepți or fi fost ei. Piesa lui Dumitru Solomon este o pledoarie pentru participarea cîrturarului, a gînditorului, la tumultul vremurilor în care trăiește, e o meditație despre libertatea omului, despre mărînia și umilița lui. Textul dramaturgului a fost servit bine de actorii teatrului birlădean. Zaharia Volbea (Dionis), Aurelian Napu (Dionis II) Mircea Ipate Mareș (Platon), Simon Salca (Dion), Virgil Leahu (Pollis), Dana Tomita (Arheanasa) au jucat fără complexe. Ei au transformat într-un pasionant spectacol de idei această piesă care nu ocolește abstracția filozofică. Regizorul Cristian Nacu a imprimat actorilor un joc sobru, lipsit de ostentație. Pe parcursul reprezentației ai impresia că asistezi la un ceremonial desfășurat într-un cadru sever (scenografia: Mugur Pascu). Fiecare lucru pare chibzuit cu grijă încît deși mișcarea actorilor pe scenă e firească, nimic din ce se petrece acolo nu pare întîmplător, lăsat la voia hazardului.

GEORGE ARION ■

CRONICA MUZICALĂ

gala „săptămîna top '75“

De-a lungul a 4 zile, pe parcursul a 5 concerte, polarizînd atenția multor iubitori ai muzicii tinere în general, ai așa-zisei muzici pop, în special, s-a desfășurat la Sala Palatului Gala «Săptămîna top '75», organizată de revista Săptămîna culturală a Capitalei. De la bun început trebuie remarcate eforturile organizatorilor — colegii noștri de la pagina top a revistei Săptămîna... — de a face din această gală anuală, care are drept scop să prezinte publicului succesele în materie de gen ale anului trecut, o veritabilă paradă a celor mai bune formații de acest tip din țara noastră. Pe aceeași scenă s-au perindat multe dintre formațiile noastre de frunte, s-au confruntat stilurile creatoare și maniere interpretative diferite, s-au evidențiat tendințe noi și, ceea ce este mai important, s-a pus în valoare încă o dată **muzica pop românească**, s-a probat existența ei reală, incontestabilă, în tot ce are mai bun și mai autentic. Acesta este după părerea noastră meritul principal al galei: faptul că aici, pe scena Sălii Palatului, s-a cîntat **muzică românească** (lăsînd la o parte acele imitații, produse comerciale ori submediocre, inerente oarecum în prezența altor formații diferite ca stil și ca nivel profesional). S-a demonstrat încă o dată, dacă mai era nevoie, că există o muzică pop românească în creațiile ei cele mai valoroase, tot așa cum cîntecul folk intrate de pe acum în conștiința publicului certifică existența unei muzici folk autohtone profund originale. Gala «Săptămîna top '75» a fost astfel o replică practică la acele afirmații potrivit cărora utilizarea în muzica noastră a unor instrumente nespecifice, cum sînt chitarele electrice ori orga electronică, ar fi sinonimă cu incapacitatea acestei muzici de a vehicula valori spirituale naționale. Dacă ne gîndim bine însă, nimeni nu are pretenția că instrumentele muzicale cum ar fi pianul, orga, cornul englez, flautul sau chiar taragutul sînt originare de pe aceste meleaguri și totuși nimeni nu se îndoiește și nu s-a îndoit vreodată de capacitatea lor de a incorpora estetic și a reda sunetul pămîntului românesc. Se poate afirma, așadar, pe bună dreptate, că există în muzica pop — pe nedrept blamată de puriști ori ultraconservatori muzicali și în virtutea unor argumente extrastetice — o autentică simțire românească și chiar dacă unele sonorități ori ritmuri pot părea «cosmopolite» unei urechi nefamiliarizate, ele sînt topite organic într-o formă originală, prin care se evidențiază o lume expresivă de inspirație națională. În ultimă instanță, aceste sonorități și ritmuri corespund unor necesități spirituale ale tineretului, sensibil, așa cum bine știm, la ritmuri moderne, variate, ca și la efectele acustice ale **moog synthesiser**-ului. Melodii ca «Lume albă» și «Om bun» ale formației Sfinx, «Speranța» și «Cetatea noastră» ale F.F.N.-ului, «Cvintet nr. 2 pentru orchestră pop» a grupului Experimental Q, «Flaut de dragoste» ori «Coloana nesfîrșită» din repertoriul formației Savoy sînt tot atîtea certe reușite ale unui stil național în muzica pop. Sub acest aspect gala revistei Săptămîna a constituit un veritabil succes în afirmarea unui sunet românesc pur, inconfundabil la majoritatea formațiilor prezente. Mai puțin ne-au convins formațiile Azur și Miraj, prima denotînd în plus un profesionalism redus, nu cu mult avansat față de acum un an, cînd am ascultat prima dată această formație, promițătoare pe atunci, din Ploiești. Amendabilă ni se pare și tendința evidențiată adeseori a unor formații de a folosi cu predilecție fortissimele și invențiunile în forță, gen **hard-rock**, în dauna melodicității simple, cu un spirit efect emoțional.

O altă calitate a galei a constat în surprizele plăcute pe care ni le-a oferit atunci cînd a propus publicului de concert pop formații ca Savoy, cunoscută înainte pentru muzica sa mult prea ușoară, dar care și-a convertit acum profesionalismul cert la o muzică mai ambițioasă, mai elevată, în sinteză cu poezia românească de calitate, sau cvartetul de jazz Paul Weiner, cu o piesă, «Acceleratul de Timișoara», de mare rafinament melodic și armonios. Tot așa i-am aplaudat apoi pe muzicienii de la Experimental Q, formație de reală ținută profesională și artistică, aproape necunoscută la București, pe Romanticii, în noua lor formulă, cu suflători, ce se anunță de pe acum contra-candidată serioasă la primele locuri în topuri, și formația Cristal din Galați, de la care însă așteptăm mai mult, pe măsura posibilităților componenților ei.

Dar, apropo de primele locuri, Gala top '75 ar fi trebuit să însemne, după știința noastră, prezența celor ce au ocupat primele locuri în top-urile de anul trecut ale revistei. Or, absența din gală a unor formații ca Phoenix, al cărui aport considerabil la crearea pop-ului național nu poate fi ignorat nicidecum, ori Progresiv TM, Curtea Veche, Catena, Roșu și Negru (absențe mai mult sau mai puțin motivate) nu poate sluji pretențiile unei gale ce se vrea cu adevărat reprezentativă. Apoi absențele unor folkșiști, anunțați din vreme pe aîșe și în programele de sală, i-au întristat pe numeroșii admiratori ai genului care i-au aplaudat cu atîta căldură pe Tudor Gheorghe, Vali Sterian și Mircea Bodolan. Aceste observații nu știrbesc însă frumoasele impresii pe care ni le-au lăsat unele momente de veritabilă artă muzicală în Gala «Săptămîna top '75».

NICOLAE SPIRESCU ■

Un spectacol de idei: **Platon** de Dumitru Solomon în interpretarea actorilor birlădeni.

minunate permanențe

Studiile cuprinse în «Contribuții la istoria muzicii românești» vol. I (Ed. Uniunii compozitorilor — București 1963) de Romeo Ghircoiașu câtă a aduce o serioasă contribuție în lămurirea unor probleme astăzi încă de mare actualitate. Poate tocmai din această pricină, recitindu-le, am simțit o mare desfătare sufletească. Sintem incredințați că, în afara specialiștilor, lucrarea reușește să capteze și interesul oricărui om de cultură.

Străbătînd un vast material informativ, de la mărturii arheologice la atestări documentare, înfățișînd teorii ale diferiților savanți, prof. Ghircoiașu se încumetă, în fața unui maldăr de fapte și documente, la spinoasa muncă de decantare, cu scopul lămuririi marelui mister al contopirii, întrepătrunderii diferitelor culturi ce au stat, din vremuri imemorabile, la baza încheșării creatoarei culturi muzicale românești.

Dintre numeroasele izvoare la care autorul apelează, folclorului muzical i se acordă locul de frunte. Cultura noastră populară păstrează amintiri ale străvechilor culturi din care s-a format. Stadiul înfloritor caracteristic practicii noastre muzicale populare aduce însemnată mărturie și contribuție la înțelegerea fenomenului istoric.

Datorită acestui fapt, legătura între îndepărtatul trecut și prezentul năvalnic, rămasă mereu vie, trebuie să dăinuiască, trairnică mărturie spre viitor.

Socotim că acum, mai mult ca oricînd, în preajma Congresului educației politice și al culturii, este necesar a se pune accentul asupra necesității păstrării răsunetelor trecutului care mai persistă încă, pe alocuri, în muzica noastră populară. Cu cît mai primitive, cu atît mai grăitoare, supraviețuirea anumitor formule și elemente străvechi dovedește nu numai vigoarea culturii noastre populare, ci rămîne și mărturie vie a permanenței poporului român pe aceste meleaguri. Desigur, conținutul izbucnirilor muzicale rămase din adîncul timpului s-a schimbat neconștient și cu atît mai mult astăzi, cînd manifestările spirituale ale poporului cunosc transformările fundamentale datorate noilor condiții socio-economice. Acest impetuos proces de transformare își urmează cursul normal, iar păstrarea unor vestigii ale trecutului în memoria poporului nu poate aduce — în nici un caz — prejudicii. Existența elementelor ancestrale în muzica noastră populară este un fenomen ce stîrnește invidia tuturor popoarelor care, în dezvoltarea lor, au pierdut legătura cu trecutul. Directivarea culturii populare spre un stadiu mai evoluat (eu referindu-mă la muzică în special) cere multă înțelepciune și tact. Să nu înlocuim elementele ce stau la baza gîndirii muzicale creatoare a poporului prin convenționale formule «clasicizante», străine și aparținînd unor lumi ce au îngrădit liberă exprimare a geniului popular creator manifestat prin muzică.

Din păcate, mi-a fost dat să surprind asemenea tendință chiar la unii colegi ce se erijează drept apologeți ai folclorului muzical. Unii dintre ei caută să-și impună punctele de vedere în chip de mentori ai poporului, uitînd că, în această materie, de fapt ei au de învățat neconștient de la popor. E regretabil cînd la adăpostul pseudozincilor se strecoară neiertate greșeli ce aduc fundamentale pagube incomparabilului patrimoniu național reprezentat de către muzica noastră populară. Dar, în această privință ar fi prea multe de spus...

Revenind la Romeo Ghircoiașu, vrem să subliniem că face parte din tagma norocoșilor, pentru că îi revine privilegiul de a studia trecutul muzical al unui popor care fiind «insulă a latinității ce locuiește la poalele Carpaților, poporul român este unul dintre cele mai muzicale de pe planeta noastră».

(Marcel Cellier în nota explicativă a discului «Doina românească».)

HARI BRAUNER ■

O fermecătoare prezență a scenei românești, actriță a Teatrului evreiesc din București, TRICY ABRA-MOVICI.

CRONICA FILMULUI

o demonstrație de gîndire artistică

Noul film semnat de Andrei Blaier, Prin cenușa imperiului, reprezintă cu certitudine o demonstrație de gîndire artistică matură. Ceea ce reușește, mai întîi, Blaier este surprinderea dramei omului pus în situații limită, în fața morții, a morții exprimate la dimensiunea sa socială — războiul. Elaborată cu mult meșteșug, prima parte a filmului — lungul drum al prizonierilor în vagonul de cale ferată, «prin cenușa imperiului» — este o confruntare și o evaluare a resurselor de conștiință și solidaritate umană, o descriere aspră a relațiilor complexe ce se stabilesc între indivizi deosebiți, obligați să trăiască unul cu și pentru altul, un prilej de a exprima reflecții cu sens umanist general-valabil.

Urmează aventura picarescă a lui Darie și a Diplomătului, unde accentul nu cade nici o clipă asupra varietății contextului, ci pe descrierea acestei prietenii ciudate, acestei stranie coeziuni sufletești între două ființe total diferite. Pentru Darie sensul vieții nu se mai desprinde din complexitatea dinamică a situațiilor; condiția pură, neperversită a naturii umane există în el ca un dat fundamental, la fel de intact și de rezistent precum cristalul ce strălucește în cenușa. Aceeași fixitate, aparența, o are și Diplomatul — rol în care Gheorghe Dinică face una din marile creații ale carierei sale. Dacă Darie, în jocul întîmplărilor, rămîne o conștiință fondată pe categoric și substanțial, Diplomatul ne aduce ipostaza victimei, în care bogăția sufletească nu a fost anulată, ci perversită de o societate cinică. Darie și Diplomatul sînt două lumi care nu interferează, două lumi aflate vremelnic faolaltă într-un echilibru instabil.

Zaharia Stancu a fost caracterizat adesea drept un analist lucid și un sentimental totodată, ceea ce explică, în fond, și opțiunea lui Blaier pentru jocul cu moartea. Temperament artistic romantic, regizorul a reușit mai mult decît în Pădurea pierdută să proiecteze permanențele în spații de baladă, dar și să le situeze într-un context precis definit — intenții deloc ireconciliabile. Pe firul unei acțiuni în continuă mișcare, el s-a lăsat cît mai puțin tentat de latura exterior-spectaculară și ne-a apropiat de confruntările pe plan uman. Prin cenușa imperiului este o ecranizare fidelă spiritului cărții din care provine. Chiar dacă o serie de implicații de fond mai adînci, privind afirmarea dreptului la existență al popoarelor mici n-au fost cu adevărat aprofundate, această fidelitate acoperă pe deplin substanța de idei a filmului. În plină maturitate creatoare, avînd un partener ca operatorul Dinu Tănase, cu o distribuție în care alături de Dinică și Gabriel Oseiciuc fiecare actor își acoperă perfect partitura, Andrei Blaier ne-a oferit un film scris într-un stil epic modern, străbătut în permanență de fiorul intuiției poetice

EUGEN PATRICHE ■

P.S. Un binevoitor încearcă să depășească contradicții între cronicile noastre și citeva prezentări destinate informării cititorilor din străinătate. Prin magie, desigur neagră, notița d-sale din «Săptămîna» apare, la 27 februarie, cu citeva zile înainte de publicarea rîndurilor din «Tribuna României» cu data de 1 martie. Nu se știe cine face vrăji, cît despre bunele intenții...

DIN FOTOLIUL SPECTATORULUI

la tirgu-mureș, „un cocoș de tablă“

Proaspăt lăsat la vatră, Gore, nu departe de credința că tot ce zboară devine comestibil, cade într-un soi de dulce farniente, mai neaoș taie frunză la ciini, convins că oricînd o bătaie din palme poate schimba totul. Numai că bătaia cu pricina întîrzie, Gore este mai mult sau mai puțin racolat de un grup de bișnițari, cinic, pisălog, dar deloc antipatic, își neglijează logodnica (Emilia), o fată cumsecade, de bună-credință însă vai, teribil de naivă, care delapidază, așa, fără să-și dea seama, citeva mii de lei. Desigur, balonul se sparge, Emilia are un inventar, bișnițarii își pierd mascota și Gore se trezește. Adică se lovește, în sfîrșit, cu capul de zid, «dipsă» care i se reproșase încă de la începutul piesei. Finalul nu este tocmai roz, ci ușor melodramatic. Schema este simplă și destul de cunoscută, iar aerul de fabulă cu morala respectivă nu scapă nimănui. Primatul aspectului educativ, al responsabilității este declarat: «Mi se pare că pe lîngă personaje ca Gore și Zebră, Lulia și Emilia am trecut fiecare și nu de puține ori, fără a le da o suficientă atenție. Dar vine și momentul cînd cunoașterea, înțelegerea conștientă a unui adevăr, nu se mai pot împăca sub nici o formă cu nepăsarea, cu trecerea indiferentă pe lîngă el».

(Dan Rebreanu, în prezentarea din programul spectacolului.)

Construcția piesei este îngrijită, dialogurile bine conduse și nelipsite de haz, personajele, deși puțin artificiale, trăiesc, însă opoziția bine-rău este evident tranșantă, iar dramaturgul, simțînd primejdia lipsei de nuanță, convertește în final una dintre pușlamale. Talentată, într-un spectacol încheșat și omogen semnat de Costin Dragnea-Marinescu, trupa din Tirgu-Mureș avansează citeva nume: Ion Fiscuteanu (Zebră), Cornel Popescu (Gore), Vasile Vasiliu (Nelu) și Mihai Ginculescu (Trubadurul), poate în mare parte și datorită faptului că textul este mai generos cu rolurile lor.

Debutul lui Dan Rebreanu cu piesa Cocoșul de tablă promite un dramaturg interesant și confirmă faptul că o trupă bună își asumă riscurile de a pune în scenă opere ale tinerilor autori.

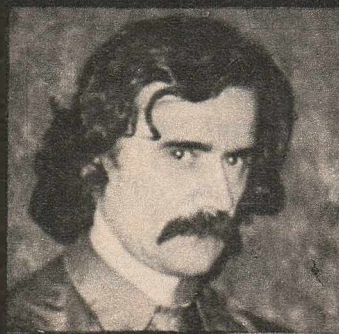
RĂZVAN BĂRBULESCU ■

cine, ce, unde, cînd?

● O frumoasă seară de muzică, dans și poezie dedicată Zilei femeii a avut loc la Liceul de coregrafie din București. Protagonisti: profesorii de la catedrele de dans clasic și pian ale liceului. Printre invitați: actorul Ion Dinu de la Teatrul de Operetă și Mircea Vinilă care a interpretat citeva din cîntecele sale. ● Ample manifestări muzicale, organizate în această perioadă de Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă a municipiului București, sînt organizate în întîmpinarea Congresului educației politice și culturii socialiste. Unele dintre cele mai importante acțiuni ne sînt recomandate de dirijorul George Baian, șeful sectorului de muzică: în aceste zile au loc ultimele pregătiri pentru faza finală a Festivalului-concurs al tinerilor interpreți de muzică ușoară românească ce se va desfășura începînd de la 28 martie la Teatrul satiric muzical «C. Tănase». Concurenții vor apărea în fața unui juriu format din compozitori, muzicieni, critici de artă, avînd ca președinte de onoare pe Ion Dumitrescu, președintele Uniunii compozitorilor. Printre laureații edițiilor precedente ale acestui concurs se numără cîntăreți ca Aura Urziceanu, Dida Drăgan, Angela Similea, Petre Geambașu ș.a. Alte citeva manifestări prestigioase pentru nivelul artei muzicale a amatorilor sînt Festivalul «Cîntarea omului», care va reuni pe scenele Ateneului și Sălii Palatului între 10 aprilie și 10 mai numeroase formații corale, orchestre simfonice și de cameră cu prestigioase cărți de vizită (cum sînt orchestrele medicilor, inginerilor și cele ale Societății «Muzica»), incluzînd în repertoriu, cu prioritate, creația contemporană românească; Primăvara culturală bucureșteană propune o zi specială — 7 mai — pentru muzica amatorilor; iar pe platforma industrială Militari la Clubul UREMOAS se va deschide o nouă Societate a prietenilor muzicii.

DUMITRU ȚECU ■

INSTANTANEE

ION HOREA, important poet contemporan, e prezent în li-brării cu un nou volum: Măslinul lui Platon.

MIA BRAIA sau strălucirea ro-mantei.

Dirijorul LUDOVIC BACS în-tr-un moment de maximă con-centrare.

Un romancier la apogeul creației sale, un fidel exponent al breslei scriitoricești: LAURENTIU FULGA.

Farmecul artei autentice: GINA PATRICHI.

Fotografiile de Emanuel Tănjală și V. Blendea ■

«FLACĂRA» nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cât mai concis și nu uitați să vă iscăliți.

la dispoziția dumneavoastră

Din partea Consiliului popular al județului Bacău:

«Către redacția revistei FLACĂRA etc., ...La scrisoarea nr. a numitului Ilie Neculai din comuna Ștefan cel Mare, județul Bacău, prin care arată că iluminatul public din satul Buciumi nu este asigurat, vă comunicăm următoarele: cele sesizate în scrisoare sunt juste, întrucât postul de transformare de la care se face iluminatul public neavind o încălțoare cu cheie — aprinderea și stingerea făcându-se de diferiți cetățeni necalificați — s-a ajuns la degradarea tacheșilor de contact. Această stare de lucruri a fost adusă la cunoștința sectorului I.R.E. din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej care a dispus remedierea și asigurarea acestui post cu lacăt și cu un cadru competent, care să facă aprinderea și stingerea iluminatului în satul respectiv...»

Sărbătorim centenarul Brâncuși, centenarul universalului maestru al artei sculpturale moderne. Atât Franța cât și Statele Unite ale Americii au organizat în muzeele lor, ca o cinstire deosebită, o reconstituire fidelă a atelierului în care Brâncuși a conceput și desăvârșit multe dintre operele sale. Oare nu s-ar putea realiza în una din sălile Galeriei Naționale din București, ori la Muzeul de Artă Modernă din Galați, o copie a atelierului de la Paris al sculptorului? L-am simțit mai aproape de noi, mai la el acasă, când am vedea cum și-a alcătuit, în inima Parisului, un colț țărănesc român, o «insulă românească» într-unul din cele mai mari centre culturale ale lumii. (Marcel Olinescu, București)

În cartierul nostru — Titan — din Capitală, în zona Barajul Dunării, sint amplasate Școala 196 și căminul cu orar normal pentru prescolari. La acestea, copiii care locuiesc în direcția B-dul Macaralei ajung cu mare greutate, deoarece nu există un drum amenajat de parcurs; cetățenii au făcut într-o vreme un drum betonat, care a fost însă distrus din pricina apelor reziduale aruncate de betoniera și garajul află în apropiere. Acum copiii sint certați și la școală și acasă că vin cu încălțăminte murdară, uzi la picioare, murdărindu-și atât hainele cât și sălile de clasă. Oare ei sint însă principalii vinovați de această stare de fapt? (Florica Rotaru, București)

Dintre numeroasele scrisori primite la redacție, multe aduc în discuție necazurile navetiștilor, provocate cel mai adesea de deficiențe care vizează traseele unor autobuze I.T.A., nerespectarea graficului de parcurs, condamnabile atitudini de comportament ale conducătorilor auto. Găzduim în acest număr, într-un nou grupaj, câteva dintre ultimele corespondențe:

— Sintem un număr mare de lucrători care facem zilnic naveta pe distanțe de 25-35 km, apelând la mijloacele de transport ocazionale. Aceasta, pentru că nu am găsit înțelegere la forul competent — I.T.A.-Pitești — căruia în repetate rânduri i-am solicitat înființarea unui nou traseu pe ruta Leicești pînă la Slatina-Luncă-Nucșoara. O asemenea cursă și-ar găsi numeroși abonați printre cadrele didactice, elevii, muncitorii din I.A.S.-uri și din bazinul forestier Leicești-Nucșoara. Rugindu-vă să ne ajutați, vă anexăm tabele nominale cu cei care speră să devină cit de curînd beneficiarii acestui nou traseu I.T.A. (Semnează — în numele a 56 de virtuali călători — Ion Teleguț, comuna Nucșoara, jud. Argeș).

— Tot din județul Argeș, Toma Constantin, domiciliat în Pitești, ne scrie: la cursele în convenție care deservesc ruta Pitești-Colibași, aparținînd de Autobaza 4 călători, sint frecvente unele anomalii. Nu se respectă programul de plecare de la I.A.P., mai ales dimineața, la înapoierea schimbului 3. Se întîrzie 10-15 minute, deși mașinile sint parcate în fața porților uzinei. Unii șoferi au o atitudine necuviincioasă față de călători (un exemplu recent: șoferul de pe autobuzul Ag-5625, care de regulă face curse

între Păpucești și I.A.P.). Să nu mai pomenesc de faptul că abonamentele sint controlate în funcție de dispoziția conducătorilor auto care, de multe ori, își «aleg» călătorii dintre prieteni și cunoștințe.

— Sintem un grup de profesori navetiști, ne scrie Maria Burcea, din București, care funcționăm la Școala generală din Letea-Veche, județul Ilfov. La venirea spre școală avem o cursă care ne asigură transportul. În schimb seara, neavînd nici o mașină, sintem nevoiți să facem 7-8 km pe jos, pentru a ajunge în Ghimpați, de unde tot eventualele ocazii ne transportă spre București. Și aceasta pentru că orarul curselor I.T.A. nu ține cont și de programul școlilor la care predăm. Menționez: ciclul II își desfășoară cursurile între orele 13 și 18, iar ultima mașină I.T.A. care trece prin Ghimpați este la orele 18,45; cele 45 de minute sint insuficiente pentru cursa contracronometru pe care o facem, pe jos, între Letea-Veche și Ghimpați.

— De mai bine de două luni transportul de călători dinspre localitățile Roscani-Dobra - Panc - Rădulești - Ilia - Visca-Lesnic, spre stația finală Autogara Deva se face în condiții defectuoase. Aceasta în special dimineața între orele 5-6, cînd numărul autobuzelor pentru navetiștii care se îndreaptă spre locurile de muncă «Avicola», «Exploatarea minieră Deva», «Termocentrala Mintia» etc. este insuficient față de numărul celor 400 de călători cu abonamente. (T. Miron, Ilia, Hunedoara)

Primim din partea Întreprinderii de rețele și instalații de distribuire a gazelor naturale Tg. Mureș:

«Luînd cunoștință despre nota critică apărută în numărul din 20 dec. 1975 al revistei Flacăra, semnată de Iuliu Topan din Gherla, secția noastră din Baia Mare ne comunică: cercetîndu-se cazul semnalat în revista «Flacăra» s-a constatat că intreruperea în furnizarea gazelor la care se referă cititorul Iuliu Topan din Gherla a fost o intrerupere accidentală (?! — n.r.), independent de voința noastră (?! — n.r.). Defecțiunea a afectat conductele de repartiție. În consecință, fiind vorba de un caz imprevizibil, nu puteam anunța în prealabil consumatorii. S-a trecut urgent la remedierea... etc.»

Nota redacției — Este cel puțin ciudat acest răspuns, cu atât mai mult cu cit cititorul nostru I.T. sesiza în scrisoarea sa că dacă înainte toate intreruperile de gaz erau anunțate la vreme, în ultimul timp se renunțase la practica asta, avînd deci loc mai multe intreruperi neanunțate în prealabil. Or, este prea binecunoscut la ce riscuri, la ce accidente cumplite pot duce aceste situații, ivite din cea mai crasă neglijență!

Noi, cei din satul Florești, comuna Țîntăreni, județul Gorj, am dori ca în localitatea noastră să existe un monument al celui mai mare poet român din toate timpurile — Mihai Eminescu. V-o spunem nu dintr-un capriciu, oricine deschide «Viața lui Eminescu» de George Călinescu va afla că în anul 1878, timp de 5 luni, Eminescu a poposit în Florești, Gorj; aici a avut o mare iubire și tot aici și-a găsit începutul monumentala Scrisoarea a III-a; aici l-au vizitat Slavici și Conta. Am fi fericiți dacă am avea un astfel de monument sau măcar o placă comemorativă ce să aducă în prezent copiii trecutului nostru de mîndrie și neam — să le amintească, permanent, că pe aici, prin aceste locuri, a pășit geniul literarului român. (Ioana Păunescu, Florești, Gorj)

Trenul personal 4127 de pe ruta Sighet — Cluj-Napoca este compus din 4-5 vagoane. Vine întotdeauna supraîncărcat, încît atunci cînd ajunge în gara Râscruci nici nu se mai pot deschide ușile. Se ărcă cine poate, adică cei mai puternici. În stațiile următoare — Jucu, Apahida, Dezmir — situația devine și mai critică. Unii dintre oamenii care nu izbutesc să se urce în tren deschid robinetele de presiune de la capetele de vagoane și trenul se oprește... Se sparg zilnic câteva geamuri de la ferestrele vagoanelor. Distanța dintre Râscruci și Cluj-Napoca — 38 de minute, atîta e prevăzută în grafic — este acoperită într-o oră, uneori mai mult. Ajungem la locurile noastre de muncă (acea care am reușit să ne urcăm în tren) mai obosiți, mai surmenați decît după cele 8 ore de muncă... În acest timp, probabil că Regionala CF-Cluj raportează depășirea sarcinilor la traficul de călători. (Viorica Pop, Cluj-Napoca).

Primim din partea Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Caras-Severin:

«...vă informăm că pentru rezolvarea celor cuprinse în sesizarea tovarășului Grigore Palade din Oravița (adresată revistei noastre — n.r.), s-au luat următoarele măsuri: în vederea înființării unui cerc foto pe lângă Casa de cultură din Oravița, se va procura un aparat de mărît din fondurile de investiții prevăzute pentru acest an, iar restul materialelor necesare se vor procura din resurse locale...» Nu există deocădată posibilitatea

financiară a procurării unui aparat de filmat. Discoteca «Onix» va funcționa în continuare începînd cu 15 martie, prin grija Casei de cultură, care va pune la dispoziție și stația de amplificare»

Vă scriu în numele unui grup de elevi ai Liceului de construcții din Focșani: eu, personal, nu sint din acest județ, învăț însă la acest liceu și nu știu — nu știm, mai exact, cui să ne adresăm: dorim să avem în preajma școlii un chioșc de ziare, de la care să putem procura un ziar sau o revistă. Ne adresăm dumneavoastră în acest sens, poate că rugămintea noastră va avea astfel un ecou, alte necazuri cu aprovizionarea nu avem, nu dorim decît atât, să avem și noi posibilitatea de a ne aproviziona cu presa în apropiere, celelalte unități de acest gen sint situate prea departe. (Elev Vasile Ignătescu, Focșani)

Din inițiativa Consiliului municipal al Organizației pionierilor și cu sprijinul Cenaclului literar FLACĂRA din Hunedoara, la Casa pionierilor din localitate purtătorii cravatei roșii cu tricolor care îndrăgesc poezia s-au reunit în cadrul unui cenaclu pionieresc intitulat «Muguri». Sub îndrumarea tovarășilor Eugen Evu și Valeriu Birgău, «mugurii» hunedoreni au și început să se întîlnească săptămînal în sălile de lucru, sedințe în care se analizează ultimele lor creații în perspectiva unui volum de versuri intitulat «Dragoste de țară», care, sperăm, va apărea cit de curînd. Vă trimitem două aspecte de la una dintre aceste sedințe ale

cenacului. (Ion Cismaș și Viorel Arin, de la subredacția TOT ÎNAINTE, Hunedoara).

Am primit la redacție scrisoarea cititorului nostru Gheorghe Blaga, din comuna Vinători, Neamț, care ne cerea sprijin privind posibilitatea sa încadrare la una dintre cooperativele de croitorie din comună. Ne-am adresat în acest sens Uniunii județene a Cooperăției de consum — Neamț, de la care am primit următorul răspuns:

«...vă facem cunoscut că cele solicitate de Blaga Gheorghe din comuna etc., ...au fost rezolvate favorabil în sensul că a fost angajat la secția de croitorie Pipirig conform contractului de muncă nr. 126»

«Referitor la articolul intitulat în muntii Neamțului apărut în revista FLACĂRA nr. 6/5976 privind poluarea produsă de către I.C.H. «Reconstrucția» Piatra Neamț, precizăm următoarele: prin HCM 1137/1974 s-au aprobat principalele indicatori tehnico-economici ai investiției «Instalație pentru epurarea apelor reziduale și arderea borhoturilor la I.C.H. «Reconstrucția»...Lucrările de construcție la instalația de epurare biologică au început în trim. I. 1975, iar termenul de punere în funcțiune este trim. III 1976. În trimestrul IV 1976 vor începe lucrările de construcție la instalația de ardere a borhoturilor cu termen de punere în funcție în trim. I. 1978. Tot pe linia reducerii nocivității apelor evacuate, s-a pus în funcțiune în 1975 instalația de reținere a cojilor de la coajera hidromecanică a lemnului... Pe linia reducerii poluării aerului, s-a pus în funcțiune instalația de dezodorizare a gazelor sulfat, care se caracterizează prin miros specific dar nu sint toxice... Vă mulțumim pentru sprijinul tovarășesc acordat». (Pentru Întreprinderea de celuloză și hîrtie «RECONSTRUCȚIA» semnează director ing. I. Costan)

Cu sprijinul organelor locale de partid și de stat, în toamna anului trecut, în orașul Brad, județul Hunedoara, s-a deschis — pe lângă Casa de cultură — un «Salon etnografic» cu lucrări de artă populară, de uz casnic, ceramică, icoane vechi, costume naționale, precum și lucrări lucrate de pictorii naivi din zona Zarandului: Ion Niță Nicodim, Petru

Mihai, Petru Roman, Rodica Nicodim — toate aceste obiecte aparținînd COLECȚIEI SAFIAN. Ștefan Safian este miner pensionar, iar în ultimii 15-20 de ani și-a dedicat cea mai mare parte a timpului liber strîngerii acestor lucruri din localitățile aparținătoare Țării Zarandului. Alături vă trimite o fotografie a acestui om pasionat de frumos și de autentic, alături de una dintre cele mai îndrăgite picturi ale colecției sale: «Intrarea lui Avram Iancu la Hălmgău», de Ion Niță Nicodim. (Valter Herman, Brad, jud. Hunedoara)

O brigadă de tineri făcînd parte din organizația de sindicat a Uzinei de anvelope «VICTORIA», Florești — Prahova a construit prin muncă voluntară o frumoasă clădire care este destinată a adăposti o popicarie cu două piste. Inaugurarea popicăriei mult așteptată s-a făcut în ziua de 29 decembrie 1975, s-a organizat o festivitate, s-au adus invitații dintre vîrfurile profesionale, s-a invocat și Bachus, mă rog, întreg dichisul, atîta doar că au lipsit... popicarii. Aceștia așteaptă și astăzi, cînd vă scriu, ca popicăria să fie dată și practic în folosință, nu numai... «festiv». (Speranța Ioanovici, Florești, Prahova)

În cursul lunii iulie, anul trecut, am solicitat în scris sprijinul dumneavoastră în rezolvarea următorului caz: locuiesc într-un imobil (str. Crîngului nr. 2, cartier Poiana Tapului, Buzteni, Prahova) ce aparține Oficiului județean de turism Prahova — unitatea Sinaia — de circa 10 ani. În toată această perioadă, casa fiind veche și din birne, am fost nevoit să-i aduc reparații substanțiale. Odată cu apariția legii nr. 4/70 cu privire la vînzarea imobilelor proprietate de stat, am făcut și eu demersurile necesare pentru obținerea cumpărării casei. În urma intervenției dumneavoastră de anul trecut, O.J.T. Sinaia a făcut formele de transfer a imobilului, forme care au fost înaintate Ministerului Turismului pentru aprobare. Iată însă că au trecut de atunci 8 luni de zile și nu s-a primit nici un răspuns de la minister, ceea ce m-a determinat să vă scriu din nou, poate că astfel cei în drept vor urgenta efectuarea acestei formalități și așa destul de întîrziate. (Ion Văsii, Buzteni, Prahova)

Am vizitat nu demult o parte din Întreprinderea de fibre sintetice Săvinești. Imi pare rău că n-am putut vizita și a doua parte, unde se produce melana; la această secție se găsește și un tînar, pe nume Călin Radu. Înainte de a pleca în armată, el lucra aici pe post de electrician. Cînd s-a întors din armată, nu i s-a mai dat postul pe care-l deținea, fiind trecut pe post de operator. Băiatul se simte nedreptat, el a format cadre tinere la rîndul său, oare de ce nu i s-a dat funcția pe care o avea la plecare? Nu i s-a făcut numai lui această — zic eu — nedreptate, mai sint și alți tineri în această situație, numărul lor trece peste sută. Noi avem doar nevoie de tineri pe care să-i promovăm, nu să-i retrogradăm, așa cum se petrec lucrurile aici, la Întreprindere. Poate că se va sesiza cineva de aceste rînduri, scoțîndu-i pe acești tineri din impasul în care se află. (Învățător pensionar I.T. Ungureanu, comuna Doleni, județul Iasi)

POȘTA REDACȚIEI

Ion Boidea — comuna Salcia, județul Mehedinți. Ne-ati scris că forurile locale nu vă sprijină în amenajarea unui teren de fotbal și că, în general, o mișcare sportivă în comună nu există. Adresîndu-ne în acest sens Consiliului popular județean am aflat că încă din luna august 1974 a fost dat în folosință un teren de fotbal, omologat de comisia județeană de fotbal. Dumneavoastră nu ați aflat? ● Chemaledin Ibrahim — Hirșova. A fost dată o decizie eronată. Nu trebuia să vi se rețină suma de 4 175,47 lei. Dealțul, această decizie a fost anulată prin hotărîre judecătorească. S-a comunicat T.C.I.F. Constanța sistarea reținerii, iar suma reținută pînă în prezent v-a fost expediată prin poștă. ● Mircea Răduță — comuna Fierbinți, județul Ilfov. S.M.A. Grăditea v-a desfăcut disciplinar contractul de muncă pentru că nu v-ați mai dat la serviciu din data de 20 I.a.c. ● Costache Popoi — comuna Mihai Viteazul, județul Constanța. Sintei obligat, conform legilor în vigoare, să vă respectați contractul încheiat cu întreprinderea care v-a școlarizat. ● Simion Părtan — București. Situația soției dumneavoastră este în curs de rezolvare. În urma cercetărilor documentelor medicale existente la Spitalul Dr. G. Marinescu, s-a constatat că este și în evidența Laboratorului de sănătate M. al sectorului 5, și s-a emis un bilet de internare.

MARGA NEDELEA ■

ticăloșie prin rotație

El, gestionar, ea, gestionară. Amindoi tineri, fără studii, inimoși, punctuali, dornici de bunăstare și de înțelegere reciprocă. S-au cunoscut într-o frumoasă noapte de mai, cu prilejul sărbătoririi unui «surplus de inventar». După câteva pahare de vin au hotărât să se căsătorească și, pe măsura posibilităților, în condițiile date, să fie extrem de fericiți.

Așa cum se întâmplă cu soții care stau multă vreme sub același acoperiș, cot la cot, răsuflare la răsuflare, și îndură atât răul cât și beneficiile, au sfârșit prin a semăna unul cu altul. Deși gestionar și gestionară, deveniseră, ca în vechile legende scandinave, o singură ființă. Și nu numai o singură ființă, căci asta ar fi fost poate prea puțin, ci și o singură leafă, un singur interes. Se înțelegeau de minune. Rare și neconcludente erau divergențele dintre ei. Se înțelegeau numai din priviri, atât în ceea ce privește sentimentele, cât și în ceea ce privește modestele afaceri de fiecare zi. Nu aveau nevoie ca ea să-i spună cât a încercat la gramaj, era suficient să se uite în frumoșii ei ochi albaștri ca să descopere cifra exactă.

Această unitate desăvârșită, cum e în legea firii, avea atât avantaje, cât și dezavantaje. Ea căpătase o adiere de mustață, iar el o suavă, surprinzătoare, voce de mezzo-soprană.

Furau din banii statului și erau fericiți. Fericirea lor conjugală avea o bază trăinică, născută și din sentimente și din mult simț de prevedere. Amindoi ajunseseră la concluzia că nu e înțelept să fure în același timp. Cu alte cuvinte, escrocheria sa se manifeste prin rotație. Viața însăși îi îndemnase parcă spre această concluzie. Simțeau nevoia unui echilibru pe care numai poezia și bunăstarea îl pot da omului. Când el încărca notele de plată, când fabrica din bere și rom whisky de cea mai bună calitate, ea se îndepărta de lumea tristelor beneficii și se îngloba în muzică și sublim, asculta cu emoție Corelli, fiindcă știa că el, iubitul, își face datoria. Cu viața economică asigurată, totul i se părea desăvârșit în această lume trecătoare... Apoi, când venea timpul ca ea să încarce notele de plată, să fabrice din bere și rom whisky de cea mai bună calitate, lumea sublimului i se dezvăluia în toată splendoarea soțului și gestionarului.

Și datorită acestei suave și riguroase alternanțe, căsătoria lor devenea din ce în ce mai fericită. În clipele lor de beatitudine își dădeau seama că trebuie să facă pe dracu în patru ca să mențină acest delicat echilibru. Ea, mai clarvăzătoare, îi spunea mângâindu-i degetele mici și butucănoase: «Iubitul meu, orice ni s-ar întâmpla nu trebuie să încercăm la gramaj în aceeași zi. Ori eu, ori tu, nu asta are importanță, trebuie să fie unul care să se gândească la ceea ce e frumos în lume».

...Îndrăgostiții și-au încălecat jurământul și s-au trezit într-o zi încărcând notele de plată simultan. Și astfel această iubire, care părea hărăzită eternității și bunăstării, a luat sfârșit.

TEODOR MAZILU ■

entomologii lingvistice

Pahiderm	— elefant la pahar
Palat	— clădire luxoasă în cerul gurii
Parabolă	— istorioară geometrică
Paracliser	— paznic contractual bisericesc
Paratrăsnet	— conductor care bagă trăsnetele în casa
Parce	— divinități ale parcurilor publice
Pardosit	— ciomag ținut la spate
Pasarelă	— sentinelă care păzește pasări
Patrician	— cîrnat antic
Patruped	— cu patru picioare: de exemplu, masa
Pederast	— persoană vicioasă care merge pe jos
Pedichiură	— coafura degetelor de la picioare
Pegas	— cal troian de bătaie
Penaj	— zei cu pene
Pensie	— pensie mică
Penurie	— lipsă de aer în pneuri
Perenitate	— eternitate pe termen redus
Ping-pong	— denumirea fraților gemeni în sport
Pionierat	— figură de saș care constă din luarea pionului
Pipăială	— operațiunea de a trage din pipă
Piramidon	— medicament împotriva răului de piramidă
Pirogravură	— act de bravură într-o pirogă
Platou	— podiș la tavă
Plecăciune	— reverență din mers
Plod	— copil născut în pod
Polologhie	— artilerist sportiv consacrat unui meci de polo
Popic	— popă mic de statură
Portieră	— usă prin care se intră în port
Praznic	— masă de adio dată de o persoană decedată
Prelată	— soția prelatului
Prestigdigitație	— prestare de servicii cu mina
Pufonică	— haină de iarnă căptușită cu puf

CORNEL UDREA ■

tratat de ghiveci

O glumă are ștaif și umbă iute în popor când, unsă cu inteligență la balamale, e scurtă și-a dracului. Recent, Editura Medicală a dat de sub tipar o glumă de-un soi nou, lăbărtată pe o mie de pagini și două volume, șațoșă la preț cât o bibliotecă întreagă, împănată cu proză gușată de la un cap la altul și trează numai la o sută de pagini odată. Gigantica făcătură se cheamă «Bucătăria românească și sănătatea omului» și apare pe lume în 25 000 exemplare. Ca să aveți părere de umorul absolut unic al autorilor — Tudor Manta și Gheorghe Ștefan — vom nota că prima rețetă de «mîncăruri alese din bucătăria românească» apare abia la pagina 265 și se numește «Supă de cartofi cu salam». Asta deci mîncîncă românii cînd se hrănesc pe-alese: supă cu salam! Tu, cititorule, ai umorul mîngiat cu lecturi fine și nu prea poți să-ți imaginezi ce e aceea o introducere de 265 de pagini. Ea cuprinde o primă și o a doua introducere, de vreo treizeci de pagini — ambele, firește, după o mică preparație în patru limbi — urmează, apoi, un cuvînt introductiv și o prefață. Întră la rînd o chestie despre Federația mondială a bucătarilor și o chestioară despre bucăția românească din numita asociație. Se mai adaugă, precum sarea în bucate, niște însemnări din cartea de aur a acesteia, o dare de seamă care poate să lipsească din orice carte, o convorbire, care putea foarte bine să lipsească și de aici, niște articole lungi și deștepte, care puteau să fie scurte și mai deștepte, precum și o serie de alte lucruri nostime, pe o sută de pagini întregi, după cum se poate vedea: Șapte epistole bune pentru citit numai înainte de masă — adică exact ce face românul înainte de masă: citește epistole — Cum să faci să nu rupi în zadar încălțările în piață, Cum să faci să-ți iasă un porumbel din cratiță — la care, în sensul ideii, s-ar putea scrie un capitol despre Cum să faci să-ți iasă o cratiță dintr-un porumbel — un îndemn la A lua aminte, o urare, pe două pagini, de Poftă bună și, cînd nu mai sperai, rețetele. Primul volum se încheie, îndreptățit, cu un eseu despre Șervețelele — «florile» unei mese, și Statutul asociațiilor bucătarilor și cofetarilor (fără comentarii lingvistice și istorice, fapt care, evident, strică grava zidire a cărții). Dacă, în inocența ta, cititorule, credeai că orice scriere în două volume poarta prefețele numai la înțilul, iată o raritate bibliofilă care vine cu o măreață introducere, de vreo sută treizeci de pagini, și la al doilea. Capitolele cele mai hazoase ale acestor pagini se numesc astfel: O poveste cu fier și chibrituri, cu o vacă și un pește, Cum m-am certat cu soacră-mea de la o găină, Eu nu știam că Tache e boier, Cum am vrut să-i stric soacră-mi un dinte, De ce nu dormea vecina noastră de tavan și alte capitole la fel de împănate de fabulă, în stilul paremiologic și pieziș al unor vechi almanahuri de început de veac, concepute pentru știutorii de carte puțină. Ați înțeles, prin urmare, că Manta și Ștefan ascund în dinții doi scriitori, și că a fost de ajuns să le dea careva hîrtie, fie ea și pentru o carte de bucate, ca să-și dea drumul la stil. Cei doi debutează în lumea noastră literară de-a dreptul spectaculos, cu mari nuvele dialogate (în genul scrierilor platoniciene), unde personajele sînt ficatul, bila, stomacul ori antricoatele omului. Acestea dau proba unui umor nebul cînd zic, de pildă: «Deci, cine este vinovatul pentru tulburările noastre?», întrebă bila. Vă rog să spuneți repede, căci altfel vă inveninez pe toți. — Gura! strigă stomacul... etc».

Și, pentru că asta poartă titlul «Bucătărie românească», vă recomandăm câteva rețete de-ale noastre, de-ale poporului: Supă Julietei, Plăcintă à la Santena, Budincă napolitană, Tăiței à la Sangilio, Fidea în vol-au-vent, Ciorbă Tarentella!?!...

Tratatul despre care scriem e bogat ilustrat cu de toate, cu brelocuri în culori pentru automobiliști, cu apusuri de soare filtrate prin perdele de 23,50 lei m în hanurile Cooperăției de consum, cu imagini pasionante din ședințele de alegeri ale Asociațiilor bucătarilor și alte treburi extrem de utile unui meșter în mincaruri. Textul e bogat condimentat cu citate înțelepte, fără de care nici o bucătărie care se respectă nu e bucătărie: Mare pagubă aduc proștorilor acei care îi laudă (Democrit), Nu-i greu din cale-afară să-nșeli pe înșelător (La Fontaine) ș.a.m.g.d.

Se înțelege că distinșii medici și feluriți alți specialiști, care și-au dat cu bună credință știința la alcătuirea cărții, n-au nici o vină pentru umorul ei distins.

TUDOR OCTAVIAN ■

condica de sugestii și reclamații

Ieri 22 decembrie 1975, participînd la ziua soției mele serbată în public la acest local, protestînd vehement împotriva practicilor ospătării Borăscu, împotriva modului dușmănos de deservire incompatibilă practică de acest ospătar am fost atras într-o capcană pe coridorul dinspre magazii, fiind ulterior insultat, bătut și admonestat de către numitul ospătar, sub pretext că el este rudă cu tovarășul Manuilă iar eu cine sînt? Rog conducerea T.A.P.L. să verifice riguros afirmația tov. Borăscu în privința rudeniei iar în caz că totul se dovedește un fals, numitul să fie aspru sancționat. Scris la 13 martie.

Babuică Mircea, proiectant

P.S. Nu pot să cred că o rudă a tov. Manuilă poate fi un huligan!

MĂSURI LUATE

Cliantul făcînd reclamația prea tîrziu, trecînd 24 ore de la faptele semnalate, reconstituirea adevărului nu s-a mai putut face fiecare spunînd altceva.

Resp.

Sînt deocamdată un simplu student la drept. În aparență un anonim. Am venit să beau, mi-ai vorbit ca la ultimul om. Dobitocilor, vă spun sincer, habar n-aveți cu cine-ai avut de-aface! Mă numesc Haralampie Dracea, numele ăsta o să vă facă să plîngeți! Abia aștept să-mi termin facultatea. Primul lucru pe care-l fac: vin aici și închid circuma asta de infractori. V-ați aprins singuri paie în cap, bobocior.

ss indescifrabil

MĂSURI LUATE

Respectăm reclamația clientului, tov. Haralampie este rugat să revină oricînd în localul nostru pentru a vedea sancțiunile drastice aplicate vinovaților cit și pentru a fi martorul unui mod de deservire absolut nou și îmbucurător. Vă mulțumim pentru participare.

Resp.

ÎN ATENȚIA TUTUROR ORGANELOR DE MIJLIE!

Astăzi 25 decembrie, am fost nevoit să mă mută la noua mea locuință din floreașta (Str. Caporal Bulugea 14) cu soția. Locuind în bercești, distanța fiind enormă, negăsind furgonete datorită fenomenului «crăciun», am apelat la serviciile șoferului Tici Cumpățatu, angajat ISPHA. Mi-a cerut pentru serviciul prestat suma de 200 lei!, enormă sub aspectul unui ciubuc ordinar care nu putea depăși una sută. Apoi tot acesta m-a invitat la acest local, făcîndu-mi «cinste» pînă la ora asta pe banii mei, agonisiți legal, în cîmpul muncii, timp de mai multe zile, pe cînd el i-a cheltuit în 3 ore! S-a consumat vinu casei, cîrnăciori oltenești, coniac, cafele, țigări, totul în valoare de 182 lei cîștigați ilicit. Martorii acestui consum au fost 11 ospătari (tov. Berciu, Mirfu, Mirticu, Pirvu, Pîrîlă etc.) și diverși consumatori de pe la alte mese. Fiind întrunite toate condițiile demascării, numărul autodubei fiind acesta: 5 B 23674, ospătarii existînd, rog organele de miliție să ia măsuri drastice împotriva gangsterismului neoficial care transformă sudoarea salariată în baterii de vin, cîrnăciori.

Gingirlă C-tin, Cap. Bulugea 14

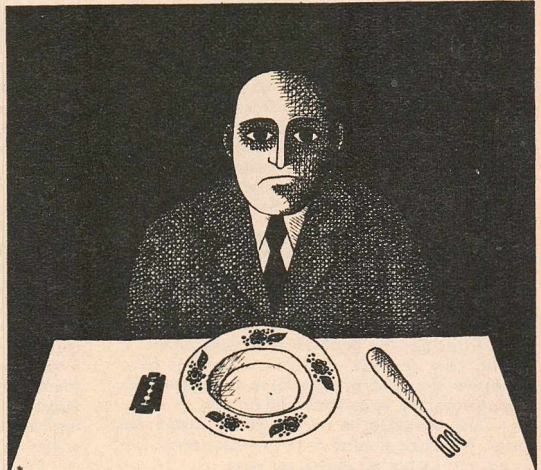
MĂSURI LUATE

Grătarul fiind stricat am servit în general cîrnăciori oltenești, clienții fiind mulțumiți cu calitatea mării servite.

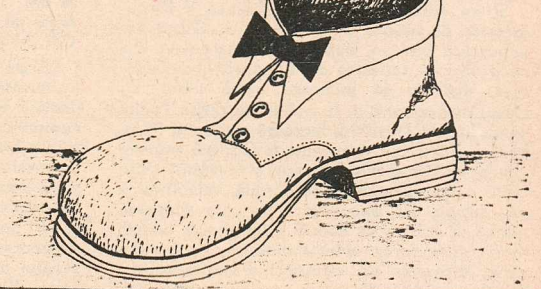
Resp.

AL. MONCIU-SUDINSKI ■

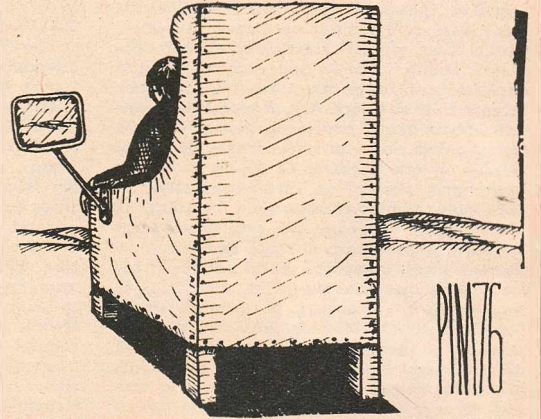
ION DOGAR MARINESCU

I. VLASCEANU

M. PÎNZARU-PIM

În 1975 au absolvit institutele de învățământ superior, la cursurile de zi, 22 602 studenți. Repartizarea lor pe locuri de muncă s-a făcut, după cum se știe, în conformitate cu criteriile stabilite prin Decretul nr. 54/1975, asigurându-se cu precădere cerințele de specialiști pentru ramurile cu ritm accelerat de dezvoltare și județele sau zonele deficitare în acest sens. De aceea, nici un absolvent nu a fost repartizat în aparatul central al ministerelor sau al altor organe centrale, în cercetare sau în instituții de învățământ superior. Toți au fost repartizați în producție, acolo unde pot să-și exercite în mod nemijlocit profesiunea.

Din datele centralizate până la 15 ianuarie anul acesta rezultă însă că nu s-au prezentat la posturi 509 absolvenți, deci 2,25 la sută din promoție. Față de cei 883, adică 4 la sută din promoția anului 1974, neprezentăți la posturi până la aceeași dată a anului trecut, cifra apare drept «neingrijorătoare». Detaliind, categoria celor neprezentăți se alcătuea, la data amintită, din 120 absolvenți ai învățământului tehnic: ingineri și subingineri, 48 din învățământul agricol, 149 economiști, 9 medici și farmaciați, 174 din învățământul universitar și pedagogic și 9 absolvenți din învățământul artistic.

Pe de altă parte, trebuie amintit că potrivit prevederilor articolului 11 din Decretul 54, Ministerul Educației și Învățământului poate aproba, pentru motive temeinice, cererile de schimbare a repartizării introduse în termen de un an. Până în prezent, ne spunea Marin Nichersu, inspector principal în Direcția învățământ superior și cercetare științifică și secretar al acestei comisii, au fost primite peste 3 200 de cereri din care s-au aprobat 1 580, deci 6,9 din totalul promoției 1975. Ce se întâmplă însă cu ceilalți, ale căror cereri n-au fost rezolvate favorabil?

de evitat. O întrebare dacă nu are sentimentul că se descalifică. Zice că nu. Imi dă chiar exemple din ultimele ei lecturi, iar acestea, în loc să o arate atașată și dornică de a învăța cit mai multe în meseria pe care o are acum, dovedesc că Stănilă Luminița trăiește, dimpotrivă, cu gândul în trecut, purtând cu ea nostalgia vieții de la catedră. De Anul nou, spune, a fost felițată de elevii clasei a șaptea de la Școala generală din comuna Grădinarilor-Ilfov, cărora le-a fost dirigit...

● «AM FĂCUT PE PROSTUL»

Absolvent al secției construcții de mașini, Facultatea de mecanică agricolă din Institutul politehnic București, Tudor Gheorghe a lucrat ceva timp la Întreprinderea mecanică pentru agricultură și industrie alimentară Dragalinalalomița. La 1 iunie 1975 i se desface contractul de muncă conform legii nr. 5/1974, pentru faptul de a fi refuzat să se stabilească locul unde-și practica meseria. În cartea de muncă se făcea mențiunea: «nu se angajează decît cu avizul M.A.I.A.». La nici o lună, adică exact la 25 iunie, inginerul începe să muncească la Uzinele «23 August» ca muncitor necalificat. Mai întâi, spune, a ajuns la forjă. Stă aici trei săptămîni, i se pare prea greu, avînd de prestat o muncă în condiții deosebite, într-o temperatură în care nu fusese obișnuit să lucreze, și cere să fie mutat în altă parte. Cererea lui e aprobată. I se acordă un loc de muncă în secția locomotive-montaj, unde rămîne numai 12 zile, din cauza unui incident de care, spune, nu este răspunzător. În sfîrșit, trece la secția mecanică I, unde lucrează ca lăcătuș-montator, fiind plătit cu 1 265 de lei pe lună. Aici, zice, a făcut pe prostul, chiar a dezmințit că este inginer, datorită faptului că diploma pentru care a muncit atîta ani i-ar fi atras antipații. Oamenii, zice, se grăbesc în asemenea situații să te judece chiar și fără să te cunoască, și au un fel de satisfacție ciudată de a te pune în inferioritate, mai ales atunci cînd află că ai fost ceva mai mult

nevoie de profesor de franceză la Veneția de Jos. Dacă nu avea, atunci de ce a comunicat postul liber, de ce l-a trimis ministerului pentru așezarea lui la Comisia de repartizări? Oare județul Brașov și-a acoperit necesarul de cadre didactice de specialitate, deci cu studii superioare, în toate școlile, și mai ales în cele sătești?

Dar să reconstituim mai departe drumul spre comerț exterior al norocoasei absolvente. Soțul, economistul lordache de la «Avîntul Imbrăcămintei», om cu relații la forul tutelar, în speță la UCECOM, la Direcția personal-învățămînt, a obținut ajutor ca să-și plaseze nevasta. I-a găsit postul: referent de specialitate la Serviciul de comerț exterior al ICECOOP. Adică să deruleze contracte, să participe la negocieri cu parteneri străini... Și asta în timp ce absolvenții ai Academiei de studii economice, Facultatea de comerț exterior, n-au fost repartizați în specialitate din lipsă de posturi. ICECOOP și UCECOM încălcă legea și o angajează doar pe baza negației Inspectoratului județean Brașov, fără ca lordache Cornelia să aducă o altă dispoziție de repartizare de la M.E.I., pe care să scrie negru pe alb: schimbat repartizația de la Școala generală Șurău, comuna Veneția de Jos, la ICECOOP. Semnată și parafată. Cele două instituții își iau totuși oarecare precauții și o angajează numai în septembrie 1975, după ce împlinesc un an de la absolvire, cînd Comisia de schimbare a repartizărilor nu mai are nici un drept legal asupra absolventului. Iar Cornelia lordache, cu negația în buzunar, era la adăpost de sancțiunea de a plăți școlarizarea, așa că stă liniștită un an de zile acasă, avînd asigurate «perspective frumoase».

Lăsînd la o parte cazul Cornelinei lordache, care a fost ajutat de instituții și persoane oficiale să se strecoare printre aliniate și paragrafe de lege ca să iasă basma curată, aparent să nu încalce legea, dar să rămînă totuși în București într-o profesie de invidiat (pentru care însă n-are pregătire de specialitate), se

București. Și nu în învățămînt. Căutați-i și o să-i găsiți!) Sînt necesare deci perfecționări ale modului de acordare a transferului, a negațiilor. Acestea să fie acceptate după un anumit interval al stagiului sau după efectuarea lui în întregime. În fond, experiența există a absolvenților învățămîntului superior medical, care sub această prismă se socot, pe bună dreptate, dezavantajați față de ceilalți specialiști.

2) Discuțind despre negații și schimbări de repartii: optica le-ar fi justificată. Exemplificăm în acest sens cu un alt caz. Ministerul Educației și Învățămîntului, Comisia Centrală de repartizare înlocuiește dispoziția nr. 852/1975, cu dispoziția nr. 71073, care stipulează că absolventa Facultății de comerț exterior Doina Bălan, cu domiciliul în Ploiești, «a fost repartizată pentru satisfacerea stagiului de 3 (trei) ani la UJCM-Prahova, cu stagiul la ICECOOP-București, din subordinea UCECOM. Termen de prezentare la post — 1976, ianuarie, 22». Cum o fi asta, cu stagiul în două părți, în două locuri de muncă diferite, din două localități diferite? Cine o plătește? Misterul se lămurește imediat. În colțul din dreapta jos al acestui act oficial, un înscris de mîna specifică: «se schimbă repartizarea de la Întreprinderea Victoria-Ploiești». Ce legi îngăduie asemenea bibliile în acte publice? Pînă și Ion Rachieru, director al Direcției de organizare și control — personal-învățămînt de la UCECOM — care la întrebarea noastră s-a făcut că nu cunoaște cum și de către cine a fost angajată lordache Cornelia la ICECOOP, deși în dosarul ei se află acte semnate de dînsul, spune că «răspunde cine a semnat» și recunoaște că situația Doiniei Bălan nu este în ordine, actele nefiind în deplină legalitate. Bizare recunoașteri, cînd la 20.11.1976, sub nr. 19938, direcția pe care o conduce trimite directorului Proca C., al ICECOOP-ului, dispoziția: «vă rugăm să luați măsuri pentru încadrarea sus-numitei». Semnează: director Ion Rachieru.

VIATA ÎN PIERDERE SAU CUI I-E FRICĂ DE PROFESIUNEA LUI?

Desigur, cei mai mulți vor rămîne pe locul unde au fost trimiși și unde ei înșiși au acceptat, la început, să meargă. Timpul va trece peste ei și îi va fixa acolo, printre oameni care le vor deveni colegi și prieteni, și de care, poate, peste cîțiva ani nici nu se vor mai gîndi să se despartă. Dar unii dintre ei sînt și virtualii fugari. Aceștia, împreună cu cei care au fugit de la bun început — cu neprezentății la posturi — nu vor conțeni să ceară și să caute schimbarea locului lor de muncă, atrîgînd după sine, nu de puține ori, schimbarea muncii înseși, a specificului ei, abdicarea de la specialitate. Iată de ce, credem, dacă e vorba despre o dezertare, acesta e aspectul ei cel mai grav: părăsirea profesiei.

● «METALOGLOBUS» ȘI PROFESOARA DE ROMÂNĂ

Întreprinderea de produse casnice «Metaloglobus». O oră de dimineață. Bat la ușa serviciului personal, unde vorbesc cu Stănilă Luminița, inspector cu probleme de învățămînt. Îi explic ceea ce caut: specialiști, oameni cu o calificare superioară, care să se fi angajat, din diverse motive, în cu totul altă muncă.

— Nu, tovarășe, la noi nu există cazuri din astea. Am zărit și eu că ar fi, prin alte părți, dar la noi nu. La noi nu există așa ceva.

Insist, fără nici un rezultat. Schimb vorba, revin, degeaba.

— La noi, nu!
— Dumeavoastră ce facultate aveți?
— Eu?... Filologia.

Știam. Afleam asta cu o zi înainte, la Biroul forțelor de muncă al sectorului 3. Odată recunoscută însă — după toate aparențele: ca pe o vină — calitatea de a fi absolvit o facultate, discuția se încheagă parcă altfel, cu glasul mai coborît și cu ochii mai triști. Profesoara Stănilă Luminița lucrează aici de la 19 februarie 1975. Nu vom pune la îndoială transferul dat de Ministerul Educației și Învățămîntului către o întreprindere industrială, valabilitatea sau simpla lui existență. Ne vom mulțumi numai să arătăm că Stănilă Luminița se ocupă, în întreprinderea «Metaloglobus», cu organizarea formelor de calificare a muncitorilor. Aceasta, spune ea, este atribuția cea mai importantă a funcției pe care o are aici: de a se îngriji ca muncitorii necalificați să devină tra-tamentişti, confecționeri fermoare, strungari, frezori. Cum reușește acest lucru, e o altă problemă. Stănilă Luminița spune că nu se simte depășită de munca pe care o face. Mai spune că a început chiar să-i placă. Are, de asemenea, cuvinte frumoase despre experiența pe care un om o cîștigă atunci cînd este «mai aproape de viață». Aduagă, și este adevărat ce spune, că vedem lumea prin ochii oamenilor pe care-i cunoaștem. În acest sens compară școala unde a funcționat ca profesoară de română, și unde avea 16 colegi, cu întreprinderea în care lucrează sute și mii de oameni. Insuși comportamentul omului în colectivitățile mari este altul, zice, și ea crede că s-a deprins și s-a adaptat cu viața de uzină. Despre faptul că «Metaloglobus» este o întreprindere cu meserii foarte diverse, ceea ce dă destulă bătaie de cap cu calificarea oamenilor, precum și despre faptul că pe funcția în care este ea angajată trebuie să lucreze un om cu noțiuni tehnice, care să și poată controla, de exemplu, calitatea cursurilor de calificare, vorbim prea puțin. Asta, înțeleg, este un lucru

decît ei și nu mai ești.

N-am stat să verificăm aceste afirmații ale lui Tudor Gheorghe, pentru simplul motiv că ele chiar dacă nu s-ar fi dovedit întemeiate reușiseră deja să demonstreze singurul lucru care într-adevăr ne interesa: și anume că inginerul ajuns muncitor necalificat nu se putea integra colectivelor de muncă ale amintitelor secții iar el muncea acolo cu gândul că o asemenea condiție era totuși una de provizorat. Că este așa, o dovedește chiar încercarea lui de a evada de la această întreprindere.

În noiembrie 1975 se prezintă la un examen pentru postul de inginer în atelierul SDV al Fabricii de motoare București. Reușește la examen și își începe lucrul în această întreprindere de la 1 ianuarie acest an. Lucrează însă numai pînă la 27 ianuarie, cînd, după cum spune, i s-a ridicat legitimația de serviciu și i s-a înapoiat cartea de muncă fără completările la zi. Motivul: s-a dovedit ireală declarația sa, cuprinsă în dosarul pregătit în vederea examenului, unde scria că este «inginer într-o secție productivă la Întreprinderea «23 August»». Evazivă formulare, din ea putîndu-se înțelege foarte bine că Tudor Gheorghe lucra la «23 August» chiar pe o funcție de inginer, nu de inginer angajat ca muncitor necalificat. Cu toate că «23 August» a acordat transferul, cei de la Fabrica de motoare îi cer ori să se întoarcă înapoi, unde a lucrat ca muncitor necalificat, ori să se angajeze într-o unitate a rețelei M.A.I.A., ori să aducă acordul ministrului pentru a-l angaja ei înșiși.

● SĂ TE STRECORI PINTRE ALINIATE ȘI PARAGRAFE NU ÎNSEAMNĂ CĂ N-AI ÎNCĂLCAT LEGEA

«Eram căsătorită, aveam soț aici. Nicidecum nu puteam să stau departe de casă, de familie», declară cu un soi de convingere care te descompunește Cornelia lordache Burlacu. A terminat facultatea de limbi romanice, clasice și orientale, secția de franceză-română în 1974, și s-a căsătorit — așa cum fac multe tinere, cu o lună, două înainte de a termina facultatea — ca să poată să rămînă în București. Nu s-a prezentat la post, dar a pus în funcțiune arsenalul pilelor, intervențiilor, cererilor, adreselor, hirtuilor cu motive «foarte serioase», ca mai întâi să găsească un loc de muncă. Și nu orice fel de loc! Odată găsit unul, la ICECOOP, Întreprinderea de comerț exterior a cooperativelor meșteșugărești, aflată undeva ultracentral, urma să obțină negația. Iată că în august 1974, la o lună după repartizare, o obține. Miraculos de repede, nu? Prin adresa nr. 6754 primește răspunsul că «...sîntem de acord cu plecarea dumeavoastră din județul Brașov, pentru a vă încadra la o unitate școlară din București. În vederea schimbării dispoziției de repartizare vă veți prezenta la Ministerul Educației și Învățămîntului, Direcția învățămîntului preșcolar și general obligatoriu». Semnează inspector școlar general, profesor Petru Ludogan. Încercînd să se încadreze spiritului legii, respecte cel puțin formal Decretul nr. 54 din 1975, să se «acopere», cum se spune, Inspectoratul județean Brașov, o trimite, așadar, la M.E.I. să-și schimbe repartizația. Dar în același timp încălcă totuși legea, făcîndu-se a nu ști că în București, în învățămînt, nu se intră decît prin concurs (ceea ce e valabil și pentru orașul Brașov). Ne întrebăm dacă a dat o negație, înseamnă că nu avea

impune să discutăm ușurința cu care s-au strecurat aceste instituții și persoane oficiale prin porțile legii, forțîndu-le uneori, ca să servească interesele egoiste și individuale ale unei persoane și nu interesele majore ale economiei, ale societății noastre. În loc să apere și să contribuie la îmbunătățirea modului de repartizare a specialiștilor, corespondențor valorii și pregătirii lor, încurajează fuga acestora din fața obligațiilor sociale, încurajează sistemul favoritismelor, relațiilor, aranjamentelor, incompatibil principiilor morale și normelor eticii noastre socialiste...

● «NOROC CĂ N-AU TOȚI RELAȚII»

Angajarea ambiguă și neclară a Cornelinei lordache a fost descoperită de organele de control ale Oficiului forțelor de muncă din sectorul 2 al Capitalei. Din păcate nu e singura. Multe, asemănătoare, au trecut deja sub tăcere, intrînd pe un fagăș așa-zis normal. Ghiță Gheorghe, absolvent al Facultății de drept este responsabilul unei agenții Loto-Pronosport. Dorina Popescu, absolventă de filologie, e referent la IMPEXMIN; Ileana Balica — tot filologia a terminat — e calculatoare (!!) la IAPL «Vulcan»; Marcel Constantinopol, absolvent al Institutului pedagogic de 3 ani, este primitor-distribuitoare la Fabrica de pîne-Titan. Maria Ioanid, care a terminat Facultatea de calcul economic și statistică agriculturii, dar care n-a fost o zi în agricultură, a găsit înțelegere și generozitate tot la UCECOM. Mai înainte de a se uita măcar pe hartă — nici n-o interesa probabil — pe unde o fi Pecica-Arad, unde fusese repartizată, a și fost transferată la Casa de modă de pe Calea Victoriei. Acum se numește economistă la serviciul plan (cu stagiul de producție încheiat), la Uniunea cooperativelor meșteșugărești din municipiul București. Iar Doina Bălan stă tot sub aripa ocrotitoare a UCECOM-ului. Deși a fost repartizată la UJCM-Prahova, respectiv la cooperativa «Victoria» din Florești, și are domiciliul stabil în Ploiești, își face stagiul tot la ICECOOP, unde de fapt sînt în curs de rezolvare formele ei de angajare. Ce rezultă de aici?

1) Cele mai multe artificii, care pînă la urmă eludează legea, precum ne informează tovarășul Mihai Pelegrino, șeful Biroului forțe de muncă din cadrul Direcției problemelor de muncă și ocrotiri sociale a Capitalei, sînt înlesnite de către posibilitățile pe care le creează Decretul 54/1975 care spune că «în perioada stagiului absolvenții vor putea fi transferați în interesul serviciului...» Din cauza acestei porțițe ivite pentru cei cu motive bine întemeiate și pentru ca unele întreprinderi să-și poată completa pe parcurs necesarul de specialiști, precum ne spune Mihai Pelegrino, unii nici nu apucă să se prezinte la locurile respective că au și obținut transferul în București sau în orașele mari, care numai lipsă de specialiști nu au. «Atunci — se întreabă pe bună dreptate interlocutorul nostru — cum putem să asigurăm noi județele deficitare cu cadre tinere de specialiști? Noroc totuși că n-au toți absolvenții relații, și că mulți, cei mai mulți, au și conștiință și simțul datoriei».

(Dealtfel, Cornelia lordache ne-a sfidat tot timpul, și și-a luat drept argument justificativ faptul că «Nu sînt singura. Sînt atîtea cazuri, numai în promoția mea, care au fost repartizați în învățămînt, la țară, și acum se află în

3) Instituții serioase, cu drept de persoană juridică, încălcă încă o dată legea prin faptul că nu comunică M.E.I. posturile vacante pentru a li se repartiza cadre tinere prin intermediul comisiilor de repartizare și nici nu le scot la concurs, nu le dau publicității, dacă au nevoie de cadre cu experiență în domeniu. Așa cum au făcut ICECOOP și UCECOM, și care, la drept vorbind, nu s singurele.

Întrebarea este: cîți dintre absolvenții anului 1975 vor ajunge în situația celor de mai sus? Cîți, neprezentîndu-se la locul de muncă unde au fost repartizați sau urmîrind asiduu, pe parcursul anilor de stagiul, sau măcar după efectuarea stagiului, părăsirea acestui loc, își vor schimba profesiunea și se vor mulțumi să devină: muncitor necalificat, funcționar, fo-chist, șofer de taxi etc.? Premisele unui asemenea fenomen există, și ele se pot urmări în argumentația cererilor de contestare a penalizărilor la care ei, absolvenții neprezentăți la posturi, au fost supuși. Dr. Dan Drăgan, președintele Comisiei de contestații, alcătuită în cadrul Ministerului Muncii în conformitate cu prevederile Decretului 54, ne spune că aproximativ jumătate din aceste cereri sînt respinse, avînd motive netemeinice. Aleg dintre ele pe aceea semnată Crăciun Mihai, bucureștean, profesor de istorie, repartizat la Școala generală din comuna Vișoara, județul Botoșani. Contestă penalizarea sa, cu 8000 de lei, pentru neprezentarea la post, arătînd că este atît de bolnav încît îi vine să crezi că n-o mai duce mult. Solicitîndu-i-se dovezi din partea comisiei de expertiză, tace. Tăcînd, cererea de contestare a penalizării pentru neprezentarea la post este respinsă, tot așa cum e respinsă și cererea Ilenei-Violetoa Jaca, absolventă a Facultății de limbi germanice, secția germană-engleză. Repartizată la Școala generală Bărăganul din județul Brăila, refuză să se prezinte la post motivînd că «nu are înclinații pentru învățămînt». Cît de serioasă poate fi această, să-i zicem, autocunoaștere, reiese din ceea ce spune tot ea, două rînduri mai jos: «În cazul în care trebuie neapărat să lucrez în învățămînt, să fiu repartizată în municipiul București sau într-o comună subordonată acestuia, pentru a putea fi cit mai aproape de familie.» Dar familie, deocamdată, Ileana-Violetoa Jaca nu are în București. Este, spune, logodită — logodnicul e din comuna suburbană Voluntari — iar domiciliul ei stabil se află încă la Sibiu, strada Independenței 10.

Mai notăm referitor la promoția anului 1975 că din cele 1580 de cereri de schimbare a repartizării rezolvate favorabil, 348 invocau acel motiv cit se poate de întemeiat: trecerea în specialitate. Luate în considerație cu promptitudine, lucrurile s-au putut rezolva, oficial și legal, chiar la citeva luni după repartizare, și cu atît mai mult asemenea cazuri se vor rezolva în timp, cu răbdare, cu înțelegere și poate chiar cu puțin sacrificiu. Nu totul de-a gata și din prima clipă cum vor alții care cred că, dacă au făcut o facultate, societatea trebuie să le ofere tot, fiindcă are nevoie de ei. Și nu apelînd, în orice caz, la soluția abandonării profesiunii, care nu duce decît la un dureros sentiment al zădărnicii, la drame personale, la încălcări de legi și în general la conștiința unei vieți în pierdere.

Anchetă realizată de
CICI IORDACHE
și DUMITRU ELIADE

formarea statului național unitar român

Noua ediție revăzută și adăugită a cărții în limbi străine a academicianului Constantin C. Giurescu, **Formarea statului național unitar român**, este de fapt o scurtă și sugestivă sinteză a istoriei României, deoarece dacă problema unității este firul roșu al volumului, autorul acordă totodată atenția sa premiselor făuririi statului român. Un capitol este consacrat **Pământului românesc**, prilej de a se releva elementele specifice ale teritoriului național, unitatea și armonia sa geografică, bogățiile sale. Legând în mod firesc pe români de strămoșii geto-daci, ca și de Dacia romană și de organizarea ei, stăruind asupra problemei romanizării și firesc asupra celeia a continuității, academicianul Giurescu analizează apoi procesul de apariție și de dezvoltare a statelor feudale românești: Țara Românească și Moldova, voievodatul Transilvaniei, statul dobrogean, unit în vremea lui Mircea cel Bătrîn cu statul muntean. Luptele de rezistență antiotomane, marile figuri de viteji voievozi reprezintă, de asemenea, în lucrare, firesc obiect de atenție. Academicianul Giurescu analizează în continuare trăsăturile unitare ce se pot constata ca elemente liante ale istoriei românești medievale pe plan economic, politic, demografic și cultural, el dînd totodată întreaga însemnătate primei uniri a țărilor române, realizată sub domnia lui Mihai Viteazul. Frământările secolului al XVIII-lea, culminînd cu puternica răscoală din 1784 a țăranilor transilvăni și dezvoltarea, în noi condiții istorice, a ideii de unitate națională și politică, încheie partea din lucrare consacrată **Formării și dezvoltării statelor românești**.

Constituirea și consolidarea statului

român modern reprezintă următoarea parte a lucrării academicianului Constantin C. Giurescu, în care, sintetic dar sugestiv, este înfățișat cititorului în mersul său ascendent procesul formării și consolidării statului național. Luîndu-se ca punct de plecare revoluția din 1821, stăruindu-se asupra perioadei Regulamentului Organic, dar mai ales asupra revoluției din 1848, moment de afirmare a ideilor de unitate politică, sînt apoi prezentate Uniunea Principatelor și cucerirea Independenței. Premisele desăvîșirii unității statale pot fi regăsite în aceste două momente epocale, dar și în procesul de dezvoltare ce le-au urmat, atît în statul român, cît și în afara granițelor acestuia printre românii supuși dominației străine.

În ultima parte a lucrării, cititorului i se înfățișează etapa de finalizare a unității României moderne în limitele teritoriului național. Un subcapitol este consacrat unirii Basarabiei și unirii Bucovinei cu România, iar cel următor unirii Transilvaniei, moment de încheiere a procesului de desăvîșire a unității statale. Pe scurt este apoi trecută în revistă istoria României contemporane în timpul ultimelor șase decenii.

Insoțită de o bibliografie selectivă și de o hartă a României în limitele teritoriale recunoscute prin tratatele de pace din 1919-1920, lucrarea academicianului Constantin C. Giurescu reprezintă neîndoiește o însemnată contribuție, care adresează îndeeosebi cititorilor străini, prezintă lîmpede și sugestiv, în trăsături generale, dar și cu unele detalii semnificative, tabloul devenirii României, procesul istoric al făuririi și desăvîșirii statului nostru modern.

DAN BERINDEI ■

pe cînd ă din a?

Se știe că în 1860, în Principatele Unite s-a adoptat oficial alfabetul latin în locul celui chirilic, pe care eruditul **Dimitrie Cantemir**, în **Descrierea Moldovei**, îl considera drept «o barbarie ce stăpînește acum (1715, n.n.) Moldova», iar filoromânul **prof. Jean Vaillant**, îl compara cu o «enveloppe grossière» (**La Roumanie**, vol. III, p. 113, Paris, 1844) prin care deci era mascat caracterul latin al limbii române.

De-a lungul timpului, vechea Academie Română a reformat, în mai multe rînduri, ortografia, apropiînd-o tot mai mult de modul de rostire, pînă la ultima reformă din 1932 cînd în regulile ortografice se mai păstrau unele urme etimologice.

Începînd de la 1 aprilie 1954, Academia Română a elaborat noi norme ortografice, esențială fiind aceea potrivit căreia ă din a este înlocuit cu ă din i și, concomitent, apostroful dispăre, înlocuit prin cratimă, afară de unele excepții.

Ulterior, pentru ca străinii să nu aibă vreo confuzie asupra numelui țării și poporului nostru, s-a decis ca, printr-o excepție, numele țării, precum și derivatele lui, să se scrie cu ă din a, deci **România și nu Romînia**.

În schimb, de atunci, ne chinuim să scriem **ciine, lină, piine, sînge** etc., mascînd astfel — cu o «grosolană anvelopă», cum ar zice J. Vaillant — aspectul latin al cuvintelor de origine: **canis, lana, panis, sanguis**, fiind obligați, în plus, a scrie **sînt și sintem**, în timp ce foarte mulți pronunță **sunt și suntem**, călcîndu-se prin urmare ortografia fonetică.

Între timp, pentru revenirea la ă din a, au fost exprimate mai multe opinii, printre care și a celui ce semnează aceste rînduri (**România literară**, nr. 42 din 12 octombrie 1972) iar, mai recent, în revista **Flacăra**, nr. 14 din 30 martie 1974, se publică o serie de păreri, emise de mai multe personalități competente, cu privire la folosirea celor două grafeme diferite — ă și i — ambele exprimînd însă același fonem.

Astfel, acad. **Al. Rosetti** este de părere că «a venit timpul să ne întorcem la scrierea lui ă din a, în toate cazurile, cu excepția scrierii cu i în cazurile prevăzute de ortografia anterioară anului 1954».

La fel **prof. univ. D. Macrea**, membru corespondent al Academiei R.S. România, admite că «scrierea cu ă în interiorul cuvintelor, care corespunde și unor rațiuni etimologice, se bucură de popularitate. Scrișul nostru viitor va decide, cred, revenirea la cele două semne: i și ă, așa cum s-au impus în tradiția creată de regulile ortografice din 1904 și 1932».

Eugen Barbu, membru corespondent al Academiei R.S. România, pune întrebarea: «La ce a folosit eliminarea parțială a lui ă? Cel mult ca să schimbe configurația limbii române, să o facă să semene mai puțin cu limba latină, cu care nu mai e nici o îndoială că ne înrudim ca un tată cu fiii săi? De ce deranja atît de mult folosirea lui U, în cuvîntul **sunt** și în rubedeniile acestuia destul de numeroase (...)? Folosirea lui **sunt** era, dacă vreți, o eroare împămîntenită, acceptată, o eroare frumoasă și necesară. De ce a fost nevoie să o scoatem? Priviți cît de frumoase sînt textele scrise cu ă și **sunt**, cît de adevărat arată cuvîntul **vânt** (față de **vint**) sau **cînd** (față de **cînd**) și încheie susținînd că «dacă scoaterea apostrofului pare mai comodă, ostracizarea lui ă este cel puțin nejustificată».

Romulus Vulpescu, după o amplă argumentare, afirmă că: «Între firme de genul «PIINE» sau «CINE RĂU», preferă să vadă scris «PĂINE».

Mai înainte de a termina spune: «Noi încercăm acum să reparăm niște exagerări — exagerări însă la care am contribuit poate cu toții, fie și numai pentru faptul că nu am protestat la vremea respectivă».

Costin Bratu, de la Centrul de cercetări fonetice și dialectale-București, observă, printre altele, că «există și la nivelul sistemului grafic al limbii române o situație de economie și

simplificare» însă «singurul caz pentru care nu se poate găsi nici un fel de justificare este notația din două semne diferite ă și i a uneia și celeiași realități fonetice și fonologice. Argumentele celor ce pledează pentru eliminarea notației cu i mi se par convingătoare».

Ion Coja, asistent la Facultatea de limba și literatura română din București, este «nu numai pentru reintroducerea lui ă, ci eventual și pentru alte modificări în sens etimologic ale ortografiei noastre (...)

Scriitorul **Adrian Păunescu** crede că: «Renunțarea la ă a fost o eroare pentru că s-a manifestat nu doar în domeniul lingvisticii, ci și în domeniul mult mai larg al formării spiritului și al păstrării specificului național. Cînd s-a renunțat la ă nu s-a renunțat la o literă, ci la o articulație a istoriei. În ă noi, românii, vedem — orice argumente așa-zis științifice ni s-ar aduce împotriva — litera din mijlocul cuvîntului care ne numește ca națiune. Vă rog să observați România. Are exact în mijloc această literă ă de o profundă rezonanță patriotică și morală pentru noi. Este cuibul din care pleacă vulturii celorlalte litere. Desigur că unii lingviști vor putea găsi oricînd justificarea actului prin care ă a fost eliminat din viața limbii scrise. Dar nimic nu le îngăduie să păstreze în continuare această eroare (...). E timpul însă, după opinia mea, ca Academia Română să redea vorbitorilor și scriitorilor de limbă română acest semn miraculos, unul dintre semnele specificității lor (...). Litera-ax a cuvîntului nostru cel mai drag, România, își merită renașterea.»

Dintre toți participanții la ancheta inițiată de **Flacăra**, singurul care a fost de altă părere și nu dorește renașterea «literei-ax» este acad. **Al. Graur**, afirmînd că «nu există rațiuni etimologice pentru scrierea cu ă, deoarece latina nu avea acest sunet» și că reforma ortografiei «a introdus ordine și claritate», ca și cum, pînă atunci, în ortografia română ar fi fost o întregă harababură. Era firesc să nu admită reintroducerea lui ă, ațita timp cît la reforma din 1954 a participat, credem, efectiv. Și tocmai această reformă a produs încurcături căci, la fel cu cazul **România**, se scriu **Brîncuși, Pârvan**, pentru a nu se crea străinilor confuzii, în timp ce deținătorii de nume mai puțin sonore — **Pirvulescu, Cimpeanu, Dădîrlat** etc. — sînt nevoiți să-și scrie numele cu i.

La scurt interval după opiniile publicate în **Flacăra**, **prof. D. Macrea**, în **România literară**, nr. 17 din 25 aprilie 1974 publică articolul «Ă și I, iarăși în discuție», în care amintește că «dintre participanții la discuție, majoritatea s-a pronunțat pentru acceptarea lui ă, alături de i și încheie scriînd: «Am fost plăcut surprins să constat, din această anchetă, că scriitorii de astăzi au făcut, ca și cei din trecut, observații lingvistice pertinente, care dovedesc familiarizarea cu problemele spinoase ale disciplinei, folosind argumente de bun-simț și de observație atentă asupra dezvoltării limbii noastre».

De la acel sondaj au trecut aproape doi ani și situația a rămas neschimbată deși, în privința fonemului în discuție s-a dovedit stringenta oportunitate a revenirii la ortografiile din 1904 și 1932.

În cazul cînd discuția va fi redeschisă, cu toate că nu sînt specialist, îmi permit să propun ca la cuvintele de origine latină, să se păstreze în mijlocul lor grafemul i, pentru a nu se modifica aspectul lor latin, de ex.: **scînteia**, de la latinul **scintilla**.

De asemenea ar fi necesar ca, totodată, și apostroful să fie reintrodus. Este drept că, prin îndepărtarea lui, s-a simplificat scrierea, în schimb elevii nu mai gîndesc cînd trebuie să pună cratima sau apostroful și atunci, în loc să se dezvolte, puterea lor de a raționa diminuează.

Dorește cineva acest lucru de dragul simplificării ortografiei?
Profesor emerit doctor
CONSTANTIN SIMIONESCU ■

te salvează și apoi te omoară!

În contextul preocupării continue a statului nostru pentru îmbunătățirea asistenței sanitare a populației se înscrie și dotarea unităților de specialitate cu un număr tot mai mare de autovehicule avînd performanțe superioare, echipate cu aparatură modernă, destinate acordării asistenței medicale de urgență, transportului bolnavilor și a personalului medical acolo unde este reclamată prezența sa. Cu autosanitare au fost înzestrate pe lîngă spitale și policlinici și unele unități economice cu specific deosebit, cu puncte de lucru dispersate la mari distanțe, cum ar fi cele forestiere. Din păcate, aceste autovehicule nu sînt folosite întotdeauna conform destinației lor. Controlarele efectuate în ultimul timp au scos la iveală că unele din ele sînt utilizate pentru transportul unor mărfuri, iar altele au fost, pur și simplu, transformate în curse regulate pentru transportul persoanelor. Nu rareori șoferii acestor autovehicule le folosesc în interesul lor personal, ori fac curse «negre» de călători și de mărfuri, ca și cum mașinile ar fi proprietatea lor. Bineînțeles că factorii de răspundere care dispun folosirea mașinilor în alte scopuri decît cele pentru care sînt destinate autovehiculele respective comit grave abuzuri. Ei lipsesc pe bolnavi sau răniți de ajutorul medical necesar deoarece mașinile nu sînt de găsit cînd e nevoie de ele și încălcă normele legale privind exploatarea parcului de autovehicule, care interzic asemenea practici. E vorba însă și de nerespectarea unor reguli de igienă, deoarece mașinile care transportă azi bolnavi, mîine duc saci, poi-mine sînt transformate în autobuze, iar răspomiine transportă iar bolnavi, medicamente, sînt departe de a se prezenta în condițiile de igienă cerute.

După cum se știe, pentru a înlesni deplasarea acestor autovehicule la intervenții, Regulamentul de circulație le dă unele drepturi: de a se deplasa cu vitezele impuse de situațiile concrete, care pot fi mai mari decît cele prevăzute pentru tipul respectiv, de prioritate față de celelalte mașini care sînt obligate să se replieze cît mai pe deaparte pentru a facilita trecerea autosalvării etc.

Foarte frecvent însă șoferii unor asemenea autovehicule abuzează de aceste drepturi, așa cum a făcut și Drilea Vălean Ion în timp ce conducea autosanitară 31-VN-438 (aparținînd I.F.E.T. Focșani — sectorul Vidra) în care transporta la Focșani 13 persoane perfect valide. Nereducînd viteza și ignorînd total indicatorul «Oprire la intersecție», șoferul a pătruns în incrușcare fără a lua nici cea mai elementară măsură de precauție. În aceste circumstanțe, autosalvarea a fost lovită în plin de un autobuz care circula pe artera prioritară și apoi proiectată într-un pom. Un pasager a fost omorît, iar patru răniți foarte grav. Cercetările au stabilit că șoferul autosalvării era atent nu la drum, ci la discuțiile ce se purtau în autovehicul. Conducînd o mașină albă cu cruce roșie pe ea, trăia cu impresia — la fel cu destui alți colegi de-ai săi — că indicatorul și marcejele nu-l privesc, că aflîndu-se la volanul unei asemenea mașini toți trebuie să-i dea cale liberă.

Pentru cei care gîndesc ca D.I.V. și comit zilnic numeroase încălcări ale regulilor de circulație, este necesar să precizez că chiar atunci cînd se deplasează pentru salvarea unor vieți au obligația să manifeste maximum de prudență. Trecînd pe «roșu», ei nu pot face acest lucru fără a se asigura, circuliînd cu viteză mai mare vor apăsa puternic pe accelerație numai acolo unde și cînd sînt condiții pentru aceasta, fără a crea pericole pentru alții. **Deplasarea pentru salvarea unor oameni nu trebuie să se facă cu prețul punerii în pericol a altora!** De aceea, pe mașinile de acest fel trebuie selecționăți nu numai șoferi buni, pricepuți, ci și cu un înalt simț al răspunderii.

Subliniez acest lucru deoarece numai anul trecut s-au înregistrat 8 cazuri de bolnavi sau răniți pe care i-au omorît «salvările» în timp ce-i transportau... la spital, iar alți 20 au fost uciși sau răniți grav de «salvări» în timp ce se deplasau ca pietoni, bicicliști etc., accidentarea lor datorîndu-se încălcării regulilor de circulație de către șoferii respectivi.

Și încă ceva: factorii de răspundere din unitățile departamentale dotate cu autosalvări trebuie să abandoneze concepția după care asemenea mașini pot fi folosite pentru orice fel de alte treburi ce nu le pot face cu mijloacele auto obișnuite și să exercite un control permanent și exigent asupra folosirii acestor autovehicule în strictă conformitate cu destinația ce le-a fost dată.

Colonel VICTOR BEDA ■

Cuca. Sat izolat în cîmpia de la talpa Moldovei, sat cu nume de cuc, dar nu și cu destin de cuc. Sat în care toamnă după toamnă vin intelectuali. Unii pleacă, dar mulți și rămîn. Se împămîntenesc cu sufletele, în pămîntul-viață al cucanilor.

Rar am întîlnit o comună de șes mai izolată, mai singurătate cîmpiei. La 25 de kilometri de Galați, la 15 de marea și vestita comună Pechea, cel mai apropiat vecin, Rădăuți, se află la 5 kilometri. Și nici unul din drumurile care te duc la Cuca nu-i asfaltat, ceea ce îți dă iluzia că nu mai ajungi. Iluzie pe care a trăit-o, mărturisesc Mioara Șoptea, aproape ca pe o durere fizică. Cuca era însă, pentru ea, nu o excursie, nu un popas, ci «Stația terminus» a 8 ani de studii muzicale și totodată «stația primă» din care ia trenul pe drumul numit viață. A venit aici, după 4 ani de liceu de muzică într-un mare oraș, după patru ani de Conservator în Capitală, după fascinația scenelor, a micului ecran, a succesului de public ca solistă a vestitului cor «Preludiu», după cîteva turnee în Statele Unite, Cehoslovacia, și alte țări cu tradiții muzicale... Să fim sinceri, nu din dor de apostolat, ci fiindcă aici a fost repartizată. În această orășeană get-beget, îmi spune acum, la cîteva luni după debut, la cîteva luni de începerea școlii, și nu cu ipocrizie — s-a lovit de destule praguri de sus — ci absolut sincer și spontan «nu

cială pentru chimie, fizică, biologie. «Intenționez să realizăm și un cabinet fonc. M-am interesat eu, costă vreo 40 000 lei să faci o instalație din asta, dar sper ca în viitorii ani să avem un CEC al școlii, din vânzarea produselor făcute de copii în atelier». În altă zi, familia Enciu a invitat-o pe Mioara Șoptea în cancelarie, rugînd-o «Ascultați!» Minune. Magnetofonul derulează bandă după bandă, dumnezeiești cîntece populare. Cîntate mai ales din fluier. «E folclor local», i se destăinuie. Cei doi profesori de română, Petca și Gheorghe Enciu, adună de cîteva ani, vor să alcătuiască o monografie folclorică a comunei. O invită colaboratoare. S-a cuplat rapid la aceste preocupări de cercetare. Ba mai mult, deși nu are pian — lipsa lui la Cuca o neliniștește cel mai mult fiindcă, zice ea, o să-și piardă dexteritatea — a început, acasă, singură, folosindu-și vocea și un caiet de note, să prelucrez cîntece populare cucane. Pentru orele de muzică, dar mai ales pentru grupul vocal pe care l-a înființat. «Am în grupul vocal niște voci foarte bune. Curînd voi încerca să trec de la folclor și prelucrări de folclor, și la coruri à Capella, la madrigale, la piese corale din marele repertoriu clasic», declară Mioara Șoptea. «Mă gîndesc ca, după un timp, să lărgesc acest grup. De ce nu, un fel de «Madrigal» sau de «Preludiu» la Cuca?» Bineînțeles, de ce nu, cînd în comuna izolată în cîmpia de la talpa Moldovei, cadrele didactice tin

țătoare de țară, plec împovărată de acest criteriu de a evalua viața, plec, mai privind o dată școala cu etaj și cu ferestre multe luminate, în care lumina parcă desenează metafore. Plec ca să ajung și să poposesc la Dispensarul uman. Medicul Paul Daniel Trașcă a intrat din această toamnă în al doilea an de stagiu. L-am găsit într-o cameră ca de internat, cu vreo trei paturi, cu o ceașcă de cafea fierbinte în mînă și cu picioarele lîngă o sobă de metal. A fost de gardă la spitalul din Pechea și abia s-a reîntors 15 kilometri într-o șaretă, pe un frig strașnic. «Nu am stat în viața mea la țară, mărturisesc doctorul. Ca să vă spun sincer și acum număr zilele...» Ceea ce nu-l împiedică pe Paul Daniel Trașcă să fie medic pînă în măduva oaselor, cum se spune. Poate nu-i concludent că într-un an a dat în comuna cu puțin peste 4 000 de locuitori peste 5 000 de consultații, dar e concludent faptul că țărani îl iubesc nemaipomenit de mult pe copilul lor medic, și au o mare încredere în el. Într-un anumit fel viața, mai bine-zis moartea, l-a zguduit greu, de cum a venit în Cuca. În a treia zi, o naștere grea, mai mult un avort, copilul de 650 de grame. În a cincea zi, este chemat de urgență la o bătrînă. 66 de ani, congestie cerebrală. Vine în viteză la dispensar, telefonează după salvare, între timp răsfoiește tratate, citește, se convinge că n-a greșit diagnosticul. Cînd vine salvarea, familia nu vrea s-o transporte «să moară pe perna ei». «Ieși

— Sînteți mulțumit de dumneavoastră?
— Pînă în prezent, da. Aș vrea să fac și mai mult și poate voi face. Poate pentru dumneavoastră, cei care nu știți decît din afară cum e în agricultură, cum se face agricultură, nu înseamnă mai nimic să vii într-un ceape în care producția maximă de porumb este 2 400 kilograme la hectar și să ajungi la 4 500, într-un pămînt cu fertilitate mijlocie. La grîu de la 1 700 am ajuns la 3 100 kilograme la hectar. N-am avut și nu am nici acum măcar un tehnician agronom, sînt singurul specialist și am muncit din greu, vara sînt de la patru și jumătate pe cîmp.

— Dar nu e cumva obligația dumneavoastră, a specialiștilor?

— Sigur că da, dar dacă ai rezultate bune, nu înseamnă că ți-ai făcut bine datoria?! De fapt, sincer să fiu, satisfacțiile cele mai mari mi le-au dat lucrările. Din 1972 sînt colaboratorul Stațiunii experimentale agricole din Brăila și anual am unu-două experimente la cultura porumbului și grîului.

Deși inginerul Gheorghe Negrea a pus în aceste experimente enorm de mult suflet, efort, ore și ore de muncă suplimentară față de obligațiile sale, în afară de prietenesci felicitări, nimeni nu s-a gîndit că, poate, inginerul din Cuca are vocația de cercetător și vocația sintezelor, că ar putea fi coautor la unele cercetări și lucrări.

— De fapt, eu sînt horticultor. Cum am venit din facultate am întrebat dacă au

TOAMNĂ DUPĂ TOAMNĂ VIN INTELECTUALII, UNII PLEACĂ, DAR MULȚI ȘI RĂMÎN

regret că am rămas la Cuca. Fiindcă, surprinzător pentru mine, la Cuca, în ciuda izolării ei, am găsit nu numai copii foarte dotați, cu nimic sub nivelul școlilor bucu-reșetene unde am făcut eu practică, dar am găsit un spirit de intelectualitate foarte ridicat, care mă obligă, și o atenție față de mine, ca nou venită, de care nu știu cîți absolvenți s-au bucurat vreodată». Prima oară cînd a venit a întrebat de directorul școlii. Firește, fără să știe că nimerise cum nu se poate mai bine, căci profesorul Gheorghe Enciu e un fel de tată și de mentor al intelectualilor din Cuca. Omul care are timp să-l dăruiască tuturor, ca nimeni să nu se simtă singur. Omul care a venit la Cuca, s-a întors la Cuca, a rămas la Cuca, din dragoste. Are 43 de ani și cînd a plecat prima oară de-acasă a plecat cu gîndul, cu sufletul, cu dorința să revină. Să revină învățător, apoi profesor, să revină ca să dea șanse copiilor consătenilor lui să învețe oriunde doresc, să ajungă în orice școală superioară, pornind «de la noi bine pregătiți». Și tot ceea ce face acum, cu o tenacitate și o ambiție greu de măsurat, e să așeze școala din Cuca undeva foarte sus. «Ce mai predau în afară de muzică?» Iată o problemă vitală pentru Mioara Șoptea, știind că orele prevăzute în program pentru clasele V-VIII nu-i completează catedra. «Muzică» — i-a răspuns directorul, uimind-o, și i s-au dat orele de la clasele I-IV. Pentru copii nu era însă o surpriză. Ei învață de la 7 ani limba franceză și încă o limbă modernă din clasa a VI-a, în școala lor există, ca în marile școli din orașe, laboratoare spe-

cială pentru chimie, fizică, biologie. «Intenționez să realizăm și un cabinet fonc. M-am interesat eu, costă vreo 40 000 lei să faci o instalație din asta, dar sper ca în viitorii ani să avem un CEC al școlii, din vânzarea produselor făcute de copii în atelier». În altă zi, familia Enciu a invitat-o pe Mioara Șoptea în cancelarie, rugînd-o «Ascultați!» Minune. Magnetofonul derulează bandă după bandă, dumnezeiești cîntece populare. Cîntate mai ales din fluier. «E folclor local», i se destăinuie. Cei doi profesori de română, Petca și Gheorghe Enciu, adună de cîteva ani, vor să alcătuiască o monografie folclorică a comunei. O invită colaboratoare. S-a cuplat rapid la aceste preocupări de cercetare. Ba mai mult, deși nu are pian — lipsa lui la Cuca o neliniștește cel mai mult fiindcă, zice ea, o să-și piardă dexteritatea — a început, acasă, singură, folosindu-și vocea și un caiet de note, să prelucrez cîntece populare cucane. Pentru orele de muzică, dar mai ales pentru grupul vocal pe care l-a înființat. «Am în grupul vocal niște voci foarte bune. Curînd voi încerca să trec de la folclor și prelucrări de folclor, și la coruri à Capella, la madrigale, la piese corale din marele repertoriu clasic», declară Mioara Șoptea. «Mă gîndesc ca, după un timp, să lărgesc acest grup. De ce nu, un fel de «Madrigal» sau de «Preludiu» la Cuca?» Bineînțeles, de ce nu, cînd în comuna izolată în cîmpia de la talpa Moldovei, cadrele didactice tin

afară din ograda mea!», se pune de-a-curmezișul un ginere «Și cred că avea șanse mari să scape», se gîndește și acum cu regret, doctorul. «De-atunci am învățat niște lucruri extrem de importante, poate tot așa de importante ca medicina propriu-zisă și care nu se învață nici dacă stai 20 de ani în facultate. A stat o vreme la o gazdă, dar a preferat cămăruța asta incomodă și nepriemitoare de la dispensar. Nu din motive financiare (deși, în definitiv, la un stagiar contează cît plătește la o gazdă), dar pentru a fi la orice oră ușor de găsit și pentru a-și rezolva urgențele, cum spune. «Cînd stam la gazdă, dacă eram chemat la un bolnav, noaptea mai ales, întîrziam pînă veneam la dispensar după trusă, medicamente, instrumente...» E adevărat că uneori cucanii cam profită de zelul și concepția despre medicină a doctorului lor. Îl cheamă la orice oră din zi și din noapte, uneori pentru fleacuri.

— Cînd v-a fost cel mai greu la Cuca și cînd cel mai ușor?

— Am momente, cele mai dese, cînd am impresia că n-am făcut nimic, sau aproape nimic. Și am 29 de ani. Mi-amințesc totuși că am avut un moment cînd am fost fericit. Am salvat o femeie asfixiată cu bioxid de carbon. Iarna trecută. Am venit acasă plin de noroi, istovit, dar eram fericit.

Mai tonic din fire, inginerul agronom Gheorghe Negrea e sigur că nouă ani la Cuca, de cînd a terminat facultatea la Cluj, nu s-au scurs chiar degeaba. Și nu regretă nici faptul că s-a transplantat din Gorj în cîmpia gălățeană, adoptat de cucani prin căsătoria lui cu o fată de-a lor:

vii și pomi. Erau doar 59 hectare de vie de foarte slabă calitate, o plantație amestecată, cu tot felul de soiuri. Acum avem 326 hectare, numai pe terase, numai pe soluri improprie pentru agricultură, cu soiuri foarte bine precizate, de calitate superioară.

— Am auzit un zvon, ați făcut se pare o confidență cuiva, că ați intenționa să vă înscrieți la doctorat. Urmăriți cumva o temă de horticultură?

— Oscilez între horticultură și economie agrară, și să vă spun de ce. Chiar de cînd am venit, mă obsedează găsirea unor soluții de ridicare a valorii normei convenționale, ca oamenii să cîștige mai bine. Cînd am venit, în 1966, era 21-22 lei, anul trecut s-au înregistrat 38 lei. Și în timpul său liber inginerul Negrea cere note contabile și se apucă de socoteli, calcule, pronosticuri, stabilind variante de cultură, profile, sectoare de producție care să aducă venituri mari cu cheltuieli mici. Acum, în această toamnă, se finalizează documentația pentru înființarea unei ferme specializate de producerea semințelor pentru anumite culturi. «Dacă nu avem pămînt prea mult și nici prea fertil, trebuie să avem idei» — declară inginerul Gheorghe Negrea «Dar, dacă înainte să încerci începi să te vaiți, ești pierdut. Gata, te-ai condamnat la blazare. Cu deviza asta am plecat din facultate».

Gîndul interlocutorului meu, fără s-o știe, rotunjește gîndul învățătoarei Dumitria Axente, mai mult, încheie cercul, frumosul cerc al unei filozofii de viață.

la arcani, în prag de primăvară, sîntem de fapt într-o primăvară perpetuă, în care păsări cîndva călătoare își măiestresc cu har și cu dragoste cuibul

Ca și moșii din Apuseni, oltenii din Arcani Gorjului sînt niște păsări neliniștite. Ei sînt niște neliniștiți sau niște nostalgici ai depărtărilor, ei nu pot sta locului, ei se smulg mereu din căldura cuibului, ei pleacă mereu, ei zboară mereu — de ce, unde, cum? Ei sînt niște incorigibili neliniștiți, care, chiar și atunci cînd se întorc la cuiburi — fiindcă mai totdeauna, mai devreme sau mai tîrziu, ei se întorc totuși la cuiburi — rămîn în ochi și în inimi cu mireasma sau cu frisonul departului, care, peste un timp, îi va chema din nou.

Ce-or fi vrînd, ce neliniști îi bîntuie? Cuibul lor, peisajul și satul lor sînt de o fără de seamă noblete, sînt calde, migălite și vii ca și niște cuiburi, cine le vede nu le mai uită, cine vine aici ar rămîne aici. Sîntem aici în inima Olteniei de sub munte, peisaj ce conservă, ca și cel al Hațegului, aerul de arhaică, neguroasă și enigmatică «lume de dedesubt», premergătoare istoriei, în acord nu cu timpul, ci cu cosmosul. Ochiul străbate, de pe coline mici, distanțe imense, dar nu monotone, ci cuprinse în unduiri, volute și bucle care dau peisajului un balans de valuri de mare, o ritmare în registre diferite a reliefulurilor ce urcă și coboară tînzînd către cer. Mișcarea pămîntului, a văilor și colinelor, e viguroasă, dar plină de grație, arborii singuratici ce poposesc între volute și goluri preiau în invers jocul de linii, cu deschiderea spre azur a crengilor, atrăgînd magnetic reliefulurile, în sus, spre munții ghicîți pe zări. Lîngă sat, la o sută de metri spre răsărit, curge Jaleșul, riul vechilor Basarabi, riu cald și iarna, învăluit în aburi, ca o lună lichidă în fantomatice voaluri de nouri. Satul se întinde în prelungirea Runcului, străvechea capitală a țării Jaleșului, pe șoseaua dintre Tîrgu-Jiu și Baia de Aramă, și ocupă, cu casele celor vreo două mii de locuitori ai săi, cam vreo 2 1/2-3 km. E un spațiu ce s-ar conveni ocrotit, cercetat și iubit ca un adevărat parc etnografic al românilor, e un spațiu din care nici un detaliu, nici o casă, nici o fîntînă și nici un arbore nu pot fi smulse sau cîntite, fără a sparge echilibrul ansamblului, perfecțiunea de acuară gîngășă a compoziției. Totul e o pictură și, ca în orice pictură, nu există decît spații aparent neutre. Frumosul rezultă din tot. Dacă totuși ai smulge de aici o casă, ar trebui s-o plantezi îndată într-un muzeu. Arhitectura (chiar dacă trei sferturi din case sînt noi, construite în ultimele două decenii) e aceeași ca și în veacurile de dinainte, în ea cîntă încă lemnul (chiar dacă, în ultimele decenii, temelii se face din piatră și din beton), predomină deci canonul tradițional, de esență străveche, fiindcă lemnul e același, nu s-a schimbat, țesătura și fibra lui dictînd modelul, nesimțitoare la influențele timpului. E o arhitectură ce se răsfață în motive, forme, ritmuri, polifonie, ca și colinele împovărate cu vii și livezi. Îți ies în față, zîmbitoare, pe

oriunde treci, balcoanele cu stîlpi înfloriți, cu dantelăria pridvoarelor, streșinilor și ferestrelor ce leagă comuna și satele ei într-un singur briu, pe toți cei 2 1/2-3 kilometri. Ca și lemnul, piatra caselor celor mai noi se supune aceluiași canon de artă. Marile porți sculptate, masive ca și liniștea locului, sînt primitoare ca și ea, deschizîndu-se ochiului prin ochiurile dantelăriei, deschizîndu-se parcă spre adîncuri de timp, ca și «Poarta sărutului» a lui Brăncuși. E, în toate, imaginea unui neam deschis, senin la chip și la cuget, cald, primitiv, care și-a măiestrit cu dragoste și cu har locul sub soare, ca pe un cuib în care ființa și viața omului să se simtă bine.

De ce totuși acești oameni din Arcani, de cînd se știe, își părăsesc mereu cuibul și vetrele, într-un fel de febră sau de sete a depărtărilor, ca și păsările?

Cuibul lor e pe un pămînt mînos, udat de apele Jaleșului, Pîrlului Cîmpului și Sohodolului, porumbul dă bine, mai sus, pe coaste, cresc prunii, iar Dealul Arcanilor e de mult faimos prin bogăția podgoriilor, al căror albastru pregnant se stinge toamna în nesfîrșirile cerului, dînd peisajului o tentă suavă de Voroneț gorjean. De ce totuși, oamenii din Arcani, de cînd se știe, sînt niște veșnici călători spre alte zări?

Prin 1926, profesorul Ion Rădoi, azi pensionar în Cîmpofeni (sat al Arcanilor, poate cel mai frumos din toate), întemeia, cu alți inimoși, o societate culturală, «Murmurul Jaleșului», celebră în epocă, salutată, printre mulți alții, de lorga ca o dovadă că «nasc și în satele Gorjului oameni». Societatea edita o revistă, dădea spectacole și, mai cu seamă, observa viața satului, în reflexul ei nu numai cultural-folcloric, ci încercînd să-i lumineze pe dinăuntru niște taine și niște legi. Semnalul plecărilor din Arcani, ne povestește profesorul, l-au dat pivari. Arcanii deținînd, în industria țărănească a piurîritului, cel dintîi loc în Gorj și în Oltenia. Pivele erau stăpînite de către unul-altul, mai cu seamă de cei lipsiți de pămînt, sau, în obști, de către moșneni. La începutul veacului, aici, în Arcani, pe apa Jaleșului, băteau peste 100 de pive, scoțînd, fiecare, într-o zi și o noapte, cam vreo 50 de metri de dimie, țesătură aleasă și trînică pentru covoacele «schileresti», pentru scurtețe, pentru hainele albe și lungi, împodobite cu găitane și aplicații de stoffe multicolore. Ca să-și aducă marfa (dimia sau «vîgul», cum se spune pe-aici), cei din Arcani băteau, cu căruța și chiar pe jos, sute de kilometri, pînă prin satele Dunării. Probitatea lor era exemplară, ei luau dimia, spre a fi înălbită în pive, de la inși pe care, poate, nu-i văzuseră niciodată la față, nu le știau nici numele, cărora nu le dădeau «nimic la mîna», dar care știau, din zvon public și vechi, vechi poate de generații, că «ai din Arcani sînt oameni cinstiți». Din cele o sută de pive, în Arcanii de astăzi a mai rămas doar una. Ea merge încă, ea

merge chiar în aceste zile, ea merge, ca toate pivele, numai iarna, cînd sînt apele mari și ea va merge încă poate o iarnă, poate cîinci. Oprea Bicoi, pivarul, cel din fotografie, e, precum se vede, un om bătrîn, foarte bătrîn, ultimul dintr-o lume care se duce, dar care, ca toate lumile vechi și tefere, își drapează fastuos amurgul, rămîind ea însăși pînă la clipa stingerii. Oprea Bicoi, cel din urmă pivar din Arcani, e un om bătrîn, la fel de bătrîni îi sînt și clienții, cei cîțiva clienți ce-i mai dau dimie, iar lumea lor și a lui, cîndva întinsă pe sute de kilometri, s-a încrețit ca și un măr în iarnă, s-a uscat și s-a micșorat de bătrînete, ea mai cuprinde azi doar Arcanii și vreo două-trei sate din jur.

Nu mai sînt pivari în Arcani ca să străbată cu carul, călare sau cu picioarele șapte județe, și totuși cei din neamul lui Oprea Bicoi, inclusiv tinerii, inclusiv cei ce nu s-au atîns de vreo pivă decît cu privirile, au plecat și pleacă mereu din sat — de ce, unde, cum?

Un studiu publicat de un cărturar al locului, prof. Ion I. Berca, în 1937, cu titlul «Mișcarea spre orașe a locuitorilor din Arcani-Gorj», explică astfel cauzele: «Majoritatea sateenilor sînt săraci... Prea puțini sînt cei ce au o avere spre a le înlesni traiul zilnic. Afară de 5-6 oameni din sat, cărora recolta toamnei le este suficientă pentru un trai modest, ceilalți sînt siliți să-și caute ocupații de altă natură pentru a putea trăi». Care sînt aceste ocupații? «După război, deschizîndu-se fabrici mari în regiunea petroliferă de pe Valea Prahovei, avem de-a face cu prima serie de locuitori plecați în serviciu. A doua serie o formează anii 1928 și următorii, cînd, fabricile închizîndu-se, locuitorii se orientară către alte servicii, în special acela de hamal în Gara de Nord din București — loc unde astăzi încă Brăncuși numără la 20 de hamali». Se pleacă spre București, se pleacă spre alte orașe, cu o cobilită afirmată de ceafă sau cu mîinile goale, în căutare de lucru. Un Ion Th. Petcu, născut în 1879, ajunge, după multe peregrinări, la Constanța, se îmbarcă pe un vapor, ca «mus», ajunge la New York, trăiește vreo jumătate de an de azi pe mîine (de fapt «moare de foame», cum avea să mărturisească la bătrînete), dar, de rușinea satului, își jură să nu se-ntoarcă «țărancu calic». Își aduce totuși aminte că e țărancu, părăsindu-l New York-ul, pleacă la țară, unde, ca în Rebreanu, acest Ion seduce fata unui fermier avut, se însoară cu ea, îi toarnă repede doi copii. Fetita, Mioara, are 2 ani, cel mic, Ion, 9 luni, cînd nevasta îi moare de tuberculoză, aruncîndu-l larași în viața de sărăcie și silă. Cîrînd, copiii mor și ei, de aceeași boală, iar Ion Th. Petcu, cu ultimii bani, se întoarce în țară. Are 43 de ani, nu mai are nimic, nu mai are pe nimeni: «Taică-său murise de mult. La crucea lui, Ion, el însuși tată a doi copii morți, plînge»... Ion Th. Petcu a murit, mi se spune, prin 1950, în Arcani, după ce, vreme de aproape trei decenii, nu ostenise să-i povățuiască pe cei ai lui și pe cei din sat să nu-și abandoneze niciodată vetrele.

Cei ai lui, ca și cei din sat, au plecat și încă mai pleacă... Cei ai lui, ca și cei ai pivarului Oprea Bicoi, pleacă mereu, într-o neodihnă a zborului spre alte zări ce le pare intrată în sînge.

Cu ce se întorceau altădată în sat?

Un Petre Giurgulescu, născut în 1890, pleacă în 1920 la Cîmpina, intră la «Steaua română», nu se alege cu nimic, ia apoi drumul Craiovei, se angajează portar la un cinematograf, de acolo pleacă la București, devine hamal, suferă un accident, nu primește nici o despăgubire și, sărac și schilod, se întoarce în sat, unde, rîpus de mizerie, se spînzură în pădurea Crucii.

Unde pleacă ei astăzi și ce aduc ei în sat? Ei pleacă, astăzi, ca toți oamenii satelor, spre fabrici, spre uzine, spre șantiere, fiii lor pleacă spre licee și facultăți, ei toți, de toate vrstele, se duc spre oriunde este nevoie — și unde nu este nevoie — de energia și de sufletul lor, de virtuțile lor, de cultul lor pentru hărnicie și cinste, de «țara» care, cum spune poetul, aduce orașului aerul proaspăt al demnității, nobleții și bogăției ei sufletești.

Drumul lor, al celor din Arcani, nu mai e astăzi spre oriunde și nicăieri, ei nu mai zboară spre necunoscut, ca să revină în cunoscut, în cuibul satului, cu aripi frînte sau încliate de glodul eșecului, ei nu mai caută departe, cit mai departe, acea planetă străină a zilei de mîine, ascunsă mereu în norii incertitudinii. Sute de oameni din Arcani pleacă azi, diminețile, cu autobuzele, spre Tîrgu-Jiu, orașul de la 12 kilometri, care-i primește în noile și modernele fabrici și combine, ca muncitori, ca tehnicieni, ca ingineri și economiști. Alte cîteva sute, fiii lor, sînt elevi sau studenți la Tg. Jiu, la Craiova, la București.

Satul îi privește pe cei care pleacă nu ca pe păsări, nu de jos, ci de aproape, de lîngă umărul lor. El nu-i mai urmărește cu mina la gură, el nu se mai minunează de zborul lor, care rîvneste zilnic schimbarea decorului. El realizează aceeași schimbare pe verticală, stînd locului, dar ridicînd mereu mai sus, cu fiecare zi, construcția sa. Fiindcă zborul, la orice altitudine ar fi, nu mișcă lumea, ci se mișcă pe sine, lăsînd lumea așa cum e, așa cum ne-o facem. Țăranul din

C.A.P. și muncitorul care lucrează la Tg. Jiu realizează, de fapt, împreună, schimbarea decorului, schimbarea satului, saltul lui într-o nouă civilizație, urcușul lui la altitudinea unui ideal.

Ce s-a schimbat în Arcani? Aici, spunem, nimic nu trebuie să se schimbe, dar, vom adăuga, au existat și aici, ca pretutindeni, intenții ratate, dorințe oprite la jumătate de drum, armonii ne-implinite, planuri de împlinire a satului — a peisajului și a vieții omului — rămase doar ca un dor, ca o inimă goală, ca o sete nestinsă. Visuri cu neputință de plăsmuit de unul singur, proiecte irealizabile cu acoperirea unei precare averi personale, nădeji refulate, acoperite în timp sub povara necazurilor, au izbucnit, în anii din urmă, impetuos, sub girul cel mare al obștii, prin noile ei puteri. Cînd, cu paisprezece ani în urmă, C.A.P.-ul proaspăt înființat își propunea recolte de 700 kg. porumb la hectar, cifra părea uriașă. Acum, și nu de ieri, se scot producții de cîte trei-patru ori mai mari. Cartoful, cîndva ignorat, dă cîte 14-15 000 kg. la hectar. Dealuri sterpe au fost sădite cu vii (120 ha), cu plantații moderne de pomi (180 ha), se dezvoltă zootehnia, se dezvoltă ramurile anexe (producția de prestări-servicii a C.A.P.-ului va atinge, anul acesta, o valoare de 3,5 milioane lei), se dezvoltă ne spune nea Coica Tică, președintele ceapeului, participarea întregului sat la muncile obștii, inclusiv a celor ce lucrează la Tg. Jiu, prezenți, în campanie, pe tarlale, și serile, și duminicile, și în vacanțe. Se dezvoltă vizibil și satul, care s-a electricizat, și-a pavat ulițele, și-a ridicat sute de case noi, are acum o nouă școală generală, două cîmine culturale, un dispensar, un dispensar veterinar, o brutărie și cîteva magazine, și care, preocupat de prezent și de viitor, nu-și uită istoria; de fapt, ne spune profesorul Constantin Chesnoiu, secretar al Consiliului popular, și-o descoperă și o ia în considerare abia acum, cînd, strămutat într-o nouă civilizație, într-un timp ce se mișcă pe altă dimensiune, are răgazul, detașarea și înțelegerea de a o privi, de a se privi, de fapt, pe sine, cel de ieri, cu un ochi luminat, capabil de a vedea peste clipă și viitorul, și trecutul. Satul acesta din care, cîndva, toți pleacau, neavînd nimic ca să-și țină în vatra lui, satul acesta al nisipirii în toate vînturile, n-a avut, s-ar fi zis, nici un ax al istoriei, n-a avut, de fapt, nici un simbol al ei, nici măcar acel monument cu vultur în pic, devenit clișeu, extenuat prin repetiție în toate satele țării vechi. Un astfel de monument al eroilor neamului — mai frumos decît au satele din jur — a fost ridicat în Cîmpofeni Arcanilor, acum doi ani, din banii obștii. Oamenii își construiesc case frumoase, mîncîncă bine, se îmbracă bine, își iau mașini, își trîmit copiii la carte, dar mai păstrează, într-un nod de basma, și-un ban de aur scump al sufletului, pentru trecutul lor, pentru istorie.

Se reazăază în noi tipare, odată cu noua conștiință a satului, morala lui, etica muncii și a vieții oamenilor, în care exemplul, ca pretutindeni, îl dau comuniștii. Recentele dezbateri ideologice prilejuite de apropiatul Congres al educației politice și culturale, purtate în sînul obștii, au scos la iveală dreptele judecăți ale acestei lumi fără prejudecăți, apropiată de natură, deci de pămînt, deci de valorile simple, adînci, perene, rezumabile de fapt la cîteva: cultul muncii, al cinstei, al solidarității oamenilor întru înfăptuirea marilor sarcini ale țării și ale obștii. Impresionează, în această lume de capăt de lume, cîndva izolată, trăind în sine și pentru sine, cu orizontul mărginit de țarcul propriei vieți, privirea de sus asupra lumii în care trăiește, acută pînă la a depista chiar și ultimul vreas dintr-o pădure bogată și tînră. S-a vorbit, de pildă, printre altele, despre vreo doi-trei tineri ai satului, care, cocoloșiți de părinți, uită munca, uită lumea în care trăiesc, refuză să cotizeze în vreun fel la mersul lor. S-a vorbit și despre ce spun părinții lor («Noi am muncit din greu, am bătut zi și noapte dimia în pive, am fost hamali în București, am arat pămîntul cu plugul de lemn, măcar ei să se bucure de viață»), s-a vorbit și despre indiferența unei părți a comunității față de aceste manifestări, reținîndu-se, ca prim avertisment, pe de o parte cadrul familial tolerant în care apar astfel de fenomene, pe de alta lipsa de opinie față de ele. «Orice frunză se îngălbeneste cînd n-are lumină și n-are aer — a spus unul dintre vorbitori. Și, orice s-ar zice, noi,ăștia din Arcani, numai de asta nu ducem lipsă, mai ales acum, în prag de primăvară.»

Arcanii, de la un timp, se află, de fapt, mereu în prag de primăvară, într-o perpetuă primăvară a muncii și împlinirilor, sub bolta căreia continuă a lucra. S-a dezvoltat C.A.P.-ul, se dezvoltă satul, se dezvoltă o nouă morală, o nouă conștiință, pe temelia unor valori ale muncii, onestității, frumosului, care compun aici însăși istoria.

Un sat gorjenesc, un sat românesc, simbol al unui neam frumos, senin la chip și la cuget, migălîndu-și cu dragoste, vrednic și har locul lui sub soarele acestei lumi.

ILIE PURCARU ■

Spațiu deșertic, cât vezi cu ochii, lins metru cu metru de umbra aeronavei în care locuim de peste patru sprezece ore. Apar fluviile, lungile, largile, despletite, secețele, râvășite, foarte meandratele fluviu, hălăduind elefantin, cumva trist, dar solemn, într-un infinit și eternitate. Apar despuite, descarnate, te uii pînă în pustielnică lor ființă, vezi bulboana miilor pînă la mari adîncimi, vezi malurile mîncate, roase de pecingine, vezi gingiile cărămizii ale acestor fiice ale pămîntului asiatic. Văzute de sus, nu-s frumoase, nu-s «poetice», sînt — în schimb — pline de forță și miracol nepămîntean. Toate vin dintr-un punct născător pe care îl avem în față, un nod din care se derulează, într-o continuă despletire, fluviile acestea. Botul avionului se fixează statornic în punctul acela generator de ape — ca un prunc la sînul mîinii — și înaintăm ferm spre pîntecele miraculos. Gangele! Lumea de jos e înfricoșător ocupată de trupul tentacular al Fluviului-sacru, al Fluviului-preot, sub semnul căruia s-au țesut atîtea credințe care au marcat profund civilizațiile umanității.

Panorama Gangelui îmi inspiră o inexplicabilă teamă, care ucide starea de extaz, dîndu-mi o înverșunare traductibilă astfel: în clipa asta eu merg spre China și nu vreau ca simțurile mele să fie locuite de trupul mătăhălos al Gangelui, nu vreau ca acesta să se insinueze în mințile și inimă, cu toate implicațiile pe care le poate avea această violentă cunoaștere, prefer să-mi păstrez forțele spiritului cît mai intacte pentru descoperirea Chinei, căreia m-am dedicat deja.

Nu mai vreau să percep ceea ce se întîmplă acolo jos, deși nu-mi iau ochii; tot ce văd, fără voia mea expresă, arunc undeva în cimitirele memoriei, gîndindu-mă să le scot de acolo mai tîrziu, cînd voi avea timp și inimă pentru asta, cînd va fi nevoie. Deocamdată, China.

Se întîmplă toate acestea pe un soare molcom-istovit, cînd lumea pare decupată din staniol. Jos își țipă existența un oraș de hămesită fervoare: Calcutta. Îl șterg și pe acesta din veghea mea fortuită, eludînd tot ce se cuprinde în împărăția aceluia fluviu pe care mi-l interzisese: geografie, peisaj, culori, vizualitate, tot.

Aduc, în schimb, în ecranul percepției mele pe călugărul budist Xuan Tsang (cîtește Suan Tang)*, renumit arheolog, etnograf, filolog și talmăcitor de texte budiste, unul dintre marii peregrini ai Chinei, care s-a consacrat (între anii 629-646) unei formidabile aventuri a spiritului, aici, pe Gange: a călătorit în toată India, străbătînd peste 50 de țări ale acestui vast teritoriu, condus de pasiunea de a studia doctrina budistă la sursă, în matricea de geneză a acesteia. S-a întors iluminat, încărcat de învățături și dogme, bagajul peșterii însumînd peste 600 de sutre (scrieri sfînte) pe care le-a propovăduit în țara sa. Expediția lui Xuan Tsang a întrecut în toate privințele scopul religios inițial. Revenit în China acesta publică *Insemnări despre țările apusului*, lucrare științifică cu caracter enciclopedic, care a dezvoltat substanțial cunoștințele chinezilor privitoare la geografia, etnografia, obiceiurile, bogățiile, cultura și ceremonialurile țărilor învecinate. Sînt împrejurările în care Xuan Tsang își cîștigă o faimă colosală, preceptele lui se răspîndesc «ca focul prin ierburi», transmise de către povestitorii populari, tagmă foarte extinsă pe vremea aceea; mulțimea legendelor ce iau ființă pe tema vestitei călătorii permit adeptilor propovăduitorului să scrie o *Istorie a slăvitului învățător*, și, mai tîrziu, în baza aceluiași proces de decantare a literaturii orale, scriitorul U Ceng-en (U Thang-ân) publică epopeea *Călătorie spre Soare-apune*, una dintre cele mai importante creații aparținînd dinastiei Ming (1368-1644); este un roman fluviu, conceput ca o împletire de realism cu alegorii fantastice, al cărui filon de bază îl constituie aventura de cunoaștere și sanctificare a călugărului Xuan Tsang, care este supus la 81 de încercări, devine Tripitaka («Trei coșuri» în sanscrită), după cele trei coșuri cu sutre pe care le primește de la Budha. Secole în șir, cartea aceasta a stat pe locul întîi al preferințelor publicului chinez, fiind comparabilă — artistic și vizionar — cu *Odiseea*, *Gilgamesh* și, îndeosebi, cu *Ramayana*, capodoperă a mitologiei hinduse, care îl influențează coplesitor pe U Ceng-en, lucru confirmat și de similaritatea dintre maimuța Hunuman, rezoneur-ul din *Ramayana*, și Maimuța avînd același rol din *Călătorie spre Soare-apune*. În planul literaturii române, poate *Harap Alb* ori, din alt unghi, *Țiganiada*, sînt comparabile cu această odisee, realizată cu mijloacele basmului fantastic; caracterul de satiră socială și desfășurare picarească a evenimentelor narate hiperbolic, cu încifrări și «chei», așază această operă de incia marime a literaturii chineze alături de *Don Quijote*, cu care se și suprapune oarecum în timp.

Povestea călugărului chinez care își încarcă desaga cu învățături în India nu-i oarecare și nici singulară nu-i; ea este un simbol care indică extraordinar transfer de valori filozofice, științifice și religioase din spațiul hindus spre China medievală, creîndu-se — în împrejurările unei magmatice fierberii și influențe reciproce — comunitatea de spirit a țărilor asiatice. Vom înțelege că Gangele, ramificatul fluviu, a ajuns peste tot; prin confluența de mitologii, dogme, învățături, cunoștințe, vizii, practici laice sau ceremonialuri de cult, Fluviul sfînt al hindușilor formează arborescență confraternă cu Fluviul Galben și, desigur, cu Yangtse, care este Gangele chinezesc. Curînd-curînd, acest mare transfer de valori se va produce, poate, invers, dinspre Yangtse spre Gange...

Gangele, adevăratul, nu se mai află sub noi, survolăm o aglomerare de munți verzi-albaștri, cu muchii tăioase și văi cu linie ruptă, foarte adînci. Tot ce se vede jos e copleșit de o vegetație solzoasă, de horbota junglei, profund hermetică. Pe distanțe de sute de kilometri se derulează, ca un covor țepos, țara munților albaștri, viața aproape că nu are acces, locurile par necălcate, doar cîte un fluviu rebel, evadat din răstoaca oceanului, scoate capul plin de curiozitate, umblînd

*În chineză, anumite sunete se pronunță alături de cum se scriu, motiv să notăm ori de cîte ori va fi nevoie, pronunțarea exactă în paranteză, conform normelor de transcripție latină adoptate de Academia chineză.

meandrat, cu fereală și strîmtoare, după cum îi dictează munții albaștri, stăpîni ai acestui teritoriu încrunțat, plin de energii ascunse. Sîntem undeva în Birmania.

Apropierea de țel ne dă o anume febrilitate. Ne strîngem tustrei, încălzindu-ne la focul aceleiași dorinți: să ajungem cu bine la liman. Și limanul, în cazul nostru, se numește China, în care vrem să pătrundem cu ochii, cu mintea, cu inima, cu conștiința noastră de cetățeni români, spre a cunoaște o țară despre care se vorbește mult și se știe puțin.

Simțim nevoia să conversăm (pentru a cîta oară?) despre *ultimile noutăți* chineze, așa cum le știam noi, așa cum ajung ele în Europa europeanilor: s-au reînființat cîteva edituri, scriitorii profesioniști au devenit consilierii de edituri, au sarcina să-i învețe pe tinerii autori (proveniți din rîndul muncitorilor, țăranilor și soldaților) arta scrisului, cărțile apar în devălmășie, unele purtînd semnătura autorului, altele ba, pentru că exaltarea individualismului este socialmente păgubitoare, arta o fac masele (motiv pentru care nu există o uniune, o societate a scriitorilor etc.). Ultima noutate în materie de cultură și artă este reevaluarea, pentru scopurile actuale, a conceptului de *romantism revoluționar*, în următorul sens: nu avem nevoie de eroi literari cu părți pozitive și negative, ci de eroi la propriu și la figurat, de existente exemplare, care să stimuleze, să incite la un comportament ireproșabil, fără ezitări, în limitele idealului propus...

Mă uit jos: peisajul chinez se impune dintr-o dată. Știu din absolut toate relațiile despre hărnicia proverbială, despre meticulozitatea cu care țăranul chinez minuieste pămîntul, mă așteptam să întîlnesc frumoasa lucrare, mă așteptam să dau de țarina adusă la un grad maxim de civilizație agrară. Cu toate acestea, cîmpul chinez este copleșitor: prin temeinicie și starea de frumos. Nu există petec de pămînt nelucrat, neîngrijit, nemărunchit, neîncălzit, neatins de harul mîinii și sufletul țăranului chinez, neadus la același numitor de fertilitate, noblețe și calitate estetică, pentru că întregul cîmp agrar, cît vezi cu ochii, din zăre în zăre, se desfașoară ca un nesfîrșit mozaic, ca o operă de artă. Țăranul chinez muncește pămîntul nu numai cu mina, cu unealta, cu mintea; țăranul chinez muncește pămîntul cu dragoste, idee asupra căreia, nu am îndoieli, voi avea ocazia să revin. Pînă una alta, mă uit la lu-An ho, extaziatul, care face această remarcă:

«Văzut-ați? În cîmpurile lor poți să mergi pe trepte!»
Înțeleg prea bine omeneasca bucurie a poetului agrar. E și a mea.

Cea mai neutrală voce din lume ne anunță că peste puține minute vom ateriza. Mă uit la pasagerii: încep să semene a oameni, par a fi scos la rezeală niște obrăzări de carton de pe fețe, pe care le purtasera tot timpul. Au gesturi hămesite, de parcă și-ar lua trupurile în primire, după ce le abandonaseră în spațiu, nefiindu-le de trebuință; le cer acum, cuprinși de frenezie, de parcă le-ar lua de la garderobă. O electrocardiogramă colectivă într-un avion de cursă lungă ce se pregătește de aterizare ar fi, bănuiesc, un mare spectacol (uragan al singelui) pentru medicii de cord. Priveșc o clipă în minele mele: nu găsesc știutul *lamento* al mai tuturor înaintemergătorilor mei întru China, cum că am sosit, vai! prea tîrziu sau prea devreme. Nu există prea-devremele sau prea-tîrziuul sosirii într-un spațiu de viață. Fiecare sosește la *timpul său*, pentru că marile sosiri — ca iubirile — sînt irepetabile. Timpul meu este cel al patruzeci și cincilea an de viață, abia împlinit, pe care, iată, creștez ca pe răboi: China.

Pogorîm din cer după o sprezece ore de zbor neîntrerupt; sorb prima gură de aer liber la ceasurile 16.40, ora Pekingului. Pe un friguleț care îmi pătrunde în mădular ca un whisky. Întia surpriză: ni se cer vaccinuri antivariolice și antiholerice, despre care ni se spusese în țară că nu mai sînt necesare. Sîntem condusi la secția sanitară a aeroportului, unde o fetișcană ne vaccinează (operație mai simplă decît la noi): dezinfecție, se aplică picătura de vaccin, urmează înțepătura de ac fără seringă și gata.

«Rămîneți așa timp de două minute, ca inocularea să aibă loc», ni se cere în engleză.

Cum românii sînt franțușiți incurabili, trebuie să intervină băiețandrușul ce întocmește certificatele internaționale (student în medicină) uzînd de o vorbire care se cuprinde în familia limbilor latine (spaniola):

«Dos minutos, por favor, sei tranquilo, silenciosamente».
Traduc colegilor porunca. Doar două minute. Prea puțin spre a-mi da seama că am sosit cu adevărat.

Gazdele ne caută peste tot. Le stricasem protocolul.
(Va urma)
POP SIMION ■

BIOGRAFIA UNUI OM AL MUNCII

argeșul venea dinspre palat iar sabarul dinspre librărie (4)

— Ce ați întreprins, pentru început, ca primar?

— Oamenii...

— Ce e cu ei?

— Nimic deosebit. Atît doar că este greu să îi întodeauna o cumpănă, aceea înfîntezimală între îndatorirea de a le spune ce este bine și ce e rău și a-i lăsa, în același timp, pe ei înșiși să vadă, să interpreteze, să hotărască. Unii pot să vadă singuri, alții nu pot. Cu unii trebuie s-o iei de undeva mai aproape de zero, cu alții, neapărat, de acolo de unde au ajuns și înțeleg ei lucrurile. În privința aceasta, cred, un primar care nu cunoaște pedagogie, care n-o intuiește măcar, e bun de trimis la plimbare. O vorbă bună, românească, spune că nu e bine să te bagi prea mult în sufletul omului. Adevărat: riști, așa, să trezești o firească reacție de apărare, dacă nu chiar un anumit spirit de contradicție. După cum, e știut, nu e bine nici să lași oamenii din mină, iar omului să-i pui înainte de toate, pe masă, faptele.

— Ce fapte erau de pus pe masă, aici, și cu ce scop?

— La începutul lui 1975 am făcut un fel de recensămînt și am întocmit o evidență a tuturor celor care nu lucrau. Nu știu dacă era mult, nu știu dacă era puțin: am găsit 480. Marea lor majoritate, tineri. Cei mai mulți, din satul Românești. Am stat de vorbă cu fiecare dintre ei. Reușisem să-i determinăm pe unii să se angajeze la Avicola Titu, iar pe alții să lucreze în C.A.P. Cu ăștia, «ultimii mohicani», am cam rotunjit cifra de 6 000, populația ocupată a munei, din care 1 800 lucrează în agricultură. Mergea bine comuna. Iarna lui '75 trecuse cu griji, e drept, pentru că nu prea fusese zăpadă și ne gîndeam că ar putea fi un an cu secetă. Dar primăvara plouase industu-

lător. Pregătisem din vreme campania de recoltare a orzului și grîului, și apucasem chiar să strîngem orzul de pe 130 de hectare și grîul de pe 100. Mai aveam vreo zece zile și terminam. Dar n-am terminat în zece zile. Cineva m-a chemat la telefon, urgent, că mă căuta de la județ. De la Comitetul județean de partid am fost avertizat să luăm toate măsurile de protecție a oamenilor, a utilajelor și animalelor din zonele inundabile ale rîurilor. Sabarul trece chiar prin mijlocul comunei, prin marginea satului Pitaru. Argeșul, la trei kilometri de Potlogi. Așadar...

Zăpușeală, mult peste 30 de grade. Prin fereastra deschisă se vedea cum lumina albă ca varul făcea să strălucească soclul Monumentului Eroilor ca o oglindă. Nu trecea nimeni, nu se auzea nimeni. Parcă lumea se voalase brusc, în muțenia și încremenirea unui peisaj lunar. Liniștea dinaintea unei furtuni. Era 2 iulie 1975, ora 14.

Comuna a intrat în noaptea de 2 spre 3 iulie ca într-un tunel. Brusc, în așteptare, în neliniște. Toți oamenii din zonele inundabile fuseseră anunțați să se pregătească. Unii crezuseră, alții nu. Dar nimeni nu putuse să adoarmă. La miezul nopții, satele continuau să rămînă cu ferestrele aprinse. În punctele nevralgice, acolo unde apele ar fi putut să-și deschidă drum către sate, fuseseră instalați de cu seară oameni de pază, care vegheau cotele celor două rîuri. Împreună cu plutonierul Stan Grasa, primul a patrat pe la toate posturile de observație, zăbovind mai mult la confluența Sabarului cu pîriul Șuța, unde se putea ivi pericolul inundării satului Pitaru, și între Potlogi și satul Zidurile aparținînd de comuna Odobești, la locul numit Sălcile, de unde se putea vedea cu o clipă mai devreme dacă apele Argeșului vin, ieșite din matcă, dinspre Crovu, și au tendința de a se uni cu Sabarul pentru a inunda și Potlogii. Dar apele curgeau ușoare, fluide, și nu păreau să dea semne de primejdie. Pînă la ora 1, cînd pîriul Șuța s-a umflat dintr-o dată, a izbit în maluri și a trecut gîfînd, parcă, dincolo de ele, apoi s-a liniștit, s-a desfașurat ca un lanț de trăgători pe un cîmp de bătaie și a început să înainteze într-un freamăt abia simțit, ca de frunziș uscat, călcăt în picioare; o oră mai tîrziu, ulița Strîmbeanu din Pitaru se profila ca o umbră împăienjenind mijlocul unei oglinzi întinse de apă. Șaptezeci de case au fost evacuate pînă la două și jumătate noaptea, și Neagu Ștefan a fost prezent aici nu numai cu ordinele, deci cu ordinea, dar și cu mîinile care să îndeplinească aceste ordine, în stare să ducă de o parte un copil, iar de cealaltă parte un geamantan cu bruma de lucruri strînse în grabă. La două și jumătate l-a lăsat pe președintele C.A.P.-ului, Gheorghe Rădulescu, să răspundă la Pitaru de tot și de toate, și a plecat la Potlogi. Aici, cea mai amenințată parte a satului era aceea numită «Aduțaș», din jurul palatului brîncovenesc. La ora 4, pîriul Apa Rece și iazul lîngă care s-a înălțat palatul din al cărui pridvor, acum aproape două sute de ani, în nopți de vară, cu lună, vodă va fi privit cum trec lebedele ca niște umbre albe, uleioase, pe pinza lacului, au fost înecate de Argeș și s-au înălțat dintr-o dată, înspăimîntător, către coroanele arborilor și către streșinile caselor. Într-o jumătate de oră tot locul a fost sub apă. Numai acoperișurile caselor mai rămăseseră deasupra, ca niște insule pătrate, dreptunghiulare, de tablă galvanizată, făcînd să se audă pînă departe scrișnetul fierului lovit de obiectele aduse de curent. Trei kilometri, între Pitaru și Potlogi, pămîntul fusese acoperit de apă. Juncțiunea Argeșului cu Sabarul, adică tot ceea ce era mai rău, se întîmplase. La 8 dimineața, cînd primarul a venit la consiliu să raporteze la județ situația, «Argeșul venea dinspre palat iar Sabarul dinspre librărie».

N-a fost panică. Dar vuiet și zarvă în sat, așa cum nu mai fusese niciodată, da. Primarul ar avea multe de spus despre vacarmul acela în care lumea, coloana asta dreaptă și frumoasă, de marmură albă, cum îi place lui să zică de cînd a citit aceste cuvinte într-o carte, se înclinase puțin într-o latură, își stricase echilibrul. Mulți dintre oameni nu mai aveau bani, și citeva zile li s-a dat piine pe gratis. Apă, de asemenea, a fost suficientă, cu citeva zile înainte se aduseră 20 000 de sticle cu apă minerală, și ăștia a fost un mare noroc. Trei zile a stat apa mare pînă a început să se retragă. Iar ceea ce a lăsat în urmă a fost o pagubă de 5 milioane de lei. Încet, comuna s-a liniștit, a intrat în normal, stîlpu drept și frumos, de marmură albă, care e lumea și oamenii, cum spune primarul din Potlogi, oamenii cu tot ceea ce fac și gîndesc și vor ei, și-a recîștigat echilibrul. Bineînțeles, citeva săptămîni și chiar citeva luni după aceea, se întîmpla ca o casă ici, una dincolo, să se prăbușească încet, moale, ca de ceară.

— Dar a fost o verificare. Nu era nevoie să ni se întîmple una ca asta ca să vedem ce oameni sîntem, dar dacă tot ni s-a întîmplat e bine că s-a ales neghina de grîu. Chiar așa. Oamenii noștri sînt formidabili, au ei niște rezerve pe care nici nu le bănuim cîteodată, așa mi-au apărut cei mai mulți de buni, de inimoși și de muncitori. Dar sînt și unii care nu-mi plac, sau la care nu-mi place ceva: lipsa de curaj, de exemplu, a unui curaj elementar, aș zice, și care în anumite condiții — cum erau la inundații — ar fi trebuit să intre în firescul lucrurilor. Or, tocmai atunci, unii mureau de teama de a nu avea «acoperire». La Pitaru, îmi amintesc, erau de salvat 30 de porci, ai morii din sat. În noaptea aceea de 2 spre 3, am trecut pe acolo. Paznicul morii, care ar fi trebuit să se îngrijească de a pune animalele alea la adăpost, nu voia să dea însă cheia la nimeni. Pe întuneric și cu apa pînă la genunchii lui m-a recunoscut nici pe mine. «Dă cheia». «N-o dau!» «Sparg ușa!» «Sparg-o, dar ai să răspunzi», venea răspunsul, ferit, din umbră. Și chiar am spart ușa și am lăsat oamenii să ducă animalele la loc sigur. Pe urmări ar mai fi un anumit egoism... Pe o uliță în Potlogi, în prima zi după ce începuse să se retragă Argeșul, oamenii săpau șanțuri și canale ca să se scurgă apa, să o scoată din sat. Doi s-au împotrivit însă zicînd că dacă se va face vad apele la vale o să vină peste ei, să le ia podiștile și porțile. Făceau gălăgie, voiau să-i împiedice pe ceilalți să lucreze și erau gata să devină agresivi. Am fost anunțat, m-am dus acolo și pînă nu le-am spus că-i arestez, puteam s-o fac, era stare de necesitate, și era de pus în față interesele unei majorități cu ale celor doi, nu s-au cumințit. În sfîrșit, cel mai grav dintre toate mi s-a părut, atunci, hoția. O mie de oameni ieșeau zilnic la seceră, ca să scoatem grîul din apă. Și-n vreme ce o mie de oameni vrednici și cinstiți alegeau zilnic, fir cu fir, din apă și noroi, piinea pe care o mîncăm noi acum, anul acesta, spre primăvară, doi, Dumitru Ovidiu și Dumitru Ion, primul merceolog la C.A.P.-Românești, iar al doilea sofer, furau, furau fără rușine, împreună cu un magazionier, Șita Constantin, în cîrdășie cu care au sustras 4 300 de kilograme de porumb. Tot ce pot să spun e că și-au primit pedeapsa cu virf și îndesat.

(Va urma)

DUMITRU ELIADE ■

il vedeți pe negriciosul ăsta mic? ascultați-mă pe mine, ajunge sigur în națională!

— Surprinzătoare această poveste a fotbalului din viața ta. Surprinzătoare mai ales prin deznodământul ei. Mă încumet să cred totuși că în pofida importanței pe care i-o acorzi — dovadă fiind și accentele dramatice care-ți inflcărează amintirile unei iubiri al cărei jar, mi-am dat seama, nu s-a stins complet — istoria ta fotbalistică e privită de cei mai mulți ca un simplu episod biografic. Un cronicar de ocazie al vieții și activității handbalistului Gațu va reține aproape sigur doar anecdota și morală acestei neîmplinite iubiri de tinerete. Despre Năstase, racheta-stea a României, care înainte de a învăța passing-shot-ul său fenomenal șta uimitor cu ambele picioare, un reporter glumea cam în termenii aceștia: «Nasty promitea să ajungă un mare atacant la echipa de fotbal Steaua din București, dar s-a răzgândit la un chioșc de ziare, unde a citit numele turneului de la Forest Hills, hotărându-se, pe loc, să-l cîștige.» În fond, cine mai poate crede astăzi că Năstase ardea cîndva pentru fotbal și sărea în sus ca brazilienii după marcarea unui gol?!? Și totuși așa a fost. Cei care-l urmăresc privind uneori un meci al Stelei îl văd și acum frîngîndu-și minile la cîte un dribling abuziv al nestrunitului atacant Răducanu, de pildă... Lăsînd de o parte povestea iubirii fotbalului, pe care doar cititorii pasionați de fotbal o vor înțelege, cei cu fixații pe handbal sau pe nobilul «sport alb» întorcînd pagina ca peste un nedemn și accidental amor periferic, să recunoaștem adevărul final. Bine că te-ai răzgîndit. Bine că te-ai consacrat handbalului. Pentru sportul românesc, destinul handbalistic al lui Cristian Gațu reprezintă o mare reușită. Întrebarea este cînd și cu ce prilej a început de fapt acest destin handbalistic?

— Prilejul a fost tot fotbalul. Eram elev în clasa a VIII-a și mă împrietenisem cu niște băieți de la școala sportivă nr. 2 «specializați» în handbal. Într-o vacanță, unul dintre ei mi-a spus că profesorul lor s-a îmbolnăvit, iar ei, handbaliștii, încing zilnic în sala Recolta, care nu era prea departe de casa mea, niște partide de fotbal neimpomenite. M-au chemat și pe mine, că mă cunoșteau că-s bun și că mor după fotbal. Și m-am dus. Vreo cîteva zile am jucat, e adevărat, fotbal de sală, care este mai spectaculos decît cel în aer liber, dar într-o bună zi s-a vindecat profesorul și a apărut între noi. După convenita papară pentru trădare, ne-a împărțit pe toți care eram în sală în două echipe și ne-a pus să jucăm handbal. Urmarea? La sfîrșitul meciului marcam 12 goluri!!! Profesorul, actualul antrenor Francisc Spear, care la început se uitase la mine ca la oia noagră, a trecut prin cel puțin trei stări de spirit foarte ușor de citit pe un chip altminteri foarte expresiv. La început indiferență, apoi uimire și la sfîrșit entuziasm. Eram pentru el, avea să mi-o mărturisască mulți ani mai tîrziu, o adevărată revelație. În ce privește starea mea de spirit, trebuie să recunosc că eram încîntat de numărul golurilor marcate. Nu există bucurie mai mare decît înscrierea golurilor și nu e clipă mai fericită decît aceea în care vezi plasa zbătîndu-se în urma șutului tău. Și azi, cînd Birtalan înscrie zece goluri iar eu, servantul lui, nu marchez decît unul, în momentul în care dau gol îmi vine să mă arunc și eu în plasă, după minge, de bucurie. În fine, revenind la primii mei pași în handbal, pot să spun că după împlinirea aceea de la sala Recolta m-a prins nițel și handbalul. Nu eram nebul după el ca după fotbal, dar îmi plăcea. Îmi plăcea pentru goluri și îmi plăcea pentru că se potrivea calităților mele, demarajul, jocul la interceptie, explozia, fantezia. Așa se face că în perioadele de pauză fotbalistică, sau în momentele de supărare cu jocul rege, momente mai frecvente în fotbal decît în orice alt sport, căutam refugiu în handbal. Un refugiu care mă vindeca de rănile pe care mi le făcea fotbalul. Veneam la handbal și deși eram «un intrus venit cu ultimul tren», cum îi plăcea profesorului Spear să glumească — un intrus care pe deasupra declara că va rămîne toată viața credincios fotbalului — eram primit cu toată dragostea și mai ales cu toată stima pentru talentul meu... handbalistic.

Soarta a vrut ca înțelegerea pe care aproape o cerșeam la fotbal s-o primesc ca pe un cadou la handbal. Și desigur tot soarta a vrut să îmi întîlnesc în handbal oameni minunați, care au tras de mine ca de un macaz pînă mi-au schimbat drumul vieții. A fost, mai întîi, profesorul Francisc Spear, care nu numai că m-a lansat în handbal, dar într-o bună zi m-a luat de mină în fața tuturor jucătorilor săi și le-a spus cu o seriozitate și cu un aer profetic care m-au topit de emoție: «Il vedeți pe negriciosul ăsta mic? Ascultați-mă pe mine, ajunge sigur în națională!» A fost apoi Eugen Trofin, unul din antrenorii de azi ai echipei noastre reprezentative, pe atunci conducător al echipei de handbal a școlii sportive, un om care pe vremea aceea mă lua tot timpul în suturi, adică mă certa din clipa în care mă vedea, nu mă slăbea cu observațiile nici în timpul jocurilor, găsînd motive de dojană pînă în clipa în care ne despărțeam. Speriat la început, mi-am dat seama cu timpul, mi-au confirmat-o și alții, că tratamentul de șoc la care eram supus, un adevărat bombardament psihologic, avea în intenție călirea mea la foc continuu. Pe de altă parte, tirul lui nea Măndel, cum îl porecliseră, din simpatie, băieții, pornea dintr-o profundă afecțiune pentru mine și dintr-o mare teamă că ar putea să mă piardă dintre elevii săi, sentiment sporit de neașnusa mea pasiune pentru fotbal și de veștile care-i parveneau de la Dinamo.

(Va urma)

MARIUS POPESCU ■

yoga de fiecare clipă

Sînt încă mulți aceia care rezumă în mod greșit practica Yoga la cele cîteva posturi, respirații și exerciții de concentrare ce alcătuiesc, în limita timpului nostru liber, ședința cotidiană propriu-zisă. Această limitare are ca rezultat o diferență apreciabilă între efectele așteptate și cele obținute. Este foarte adevărat că și în condițiile unui minim de practică corectă notăm o sensibilă ameliorare generală și o mărire a randamentului. Dar numai simpla repetare a programului zilnic, chiar intens practicat, este totuși insuficientă pentru a produce stimularea și utilizarea completă a posibilităților noastre. Efectele ședinței, reflexele create de practica regulată reprezintă un fond inițial care trebuie amplificat și valorificat pe parcursul zilei, în toate acțiunile noastre. Calitățile dobîndite prin executarea repetată a unei tehnici yoghine sînt asimilate definitiv doar aplicîndu-le în viața obișnuită. Un exemplu: practicarea pozițiilor Yoga, așa-numitele asanas, dezvoltă în noi printr-alte și o răbdare de învidiat. Dar dacă în cursul zilei, în situațiile dificile, nu vom apela la această calitate, nu o vom menține prin autocontrol, ea se va pierde, puțin cîte puțin, sau va rămîne la o cotă insuficientă. Este deci necesar ca starea de concentrare și de receptivitate din timpul practicii tehnice în sine să se continue, să se prelungească în tot restul zilei. Numai așa vom reuși pe de o parte să însumăm zi de zi efectele ședinței practice, iar pe de altă parte să fixăm definitiv în noi aceste efecte. Un alt exemplu: să privim un om care scrie. Iată-l cum stă aplecat asupra mesei, cu coloana îndoită și asimetrică; mina care scrie strînge exagerat condeiul, fața e încruntată, întregul corp e contractat inutil. Respirația scurtă, insuficientă, neregulată. Privirea rătăcește mereu pe cuvintele deja așternute, tensionînd și mai mult ochii. Rezultatul: după o scurtă perioadă, omul se simte frînt, consumat, prost dispus. Și iată-l acum după cîteva luni de Yoga. Asanele i-au elasticizat și întărit coloana și abdomenul, l-au învățat să se relaxeze la dorință; își refacă continuu prin respirație potențialul general; concentrarea și autocontrolul îl ajută să elimine imediat tensiunile inutile, și să nu divageze de la subiect. Acum, la birou, poziția s-a ameliorat, coloana s-a redresat, echilibrîndu-și segmentele; intră în joc doar zonele musculare ce mențin poziția și asigură actul scrisurii, restul corpului, relaxat, economisind energie. Eventualele contracții parazitare sînt eliminate pe loc, expirînd ușor. Pieptul și abdomenul, degajați, permit o respirație amplă și regulată. Sîngele circulă liber, fără piedicile ce odinioară provocau amorteala și furnicături. Mina aleargă liber pe hirtie, iar ochii urmăresc doar virful creionului, clipind ritmic și regulat (foarte important pentru vedere). Pe acest fond de calm și relaxare, mintea se concentrează ferm pe actul efectuat, realizînd mult mai repede obiectivul propus. Cele descrise sînt la îndemina oricui. Important este să nu se uite că deprinderile pozitive ale exercițiilor Yoga trebuie prelunșite și fixate prin autocontrol în toate manifestările noastre. Dealtfel, una din lacunele predării sistemului Yoga este tocmai faptul că se insistă doar pe tehnica exercițiilor, fără a se indica modalitatea lor de integrare în viața normală, integrare naturală, bazată pe înțelegerea faptului că toate tehnicile yoghine sînt rod al experiențelor de viață și servesc la ameliorarea reală a existenței noastre. Toate, chiar și cele mai simple, ca permanentă relaxare a feței și a umerilor. Simple, dar nu minore, ci importante, ca fiecare clipă din viața noastră.

(Va urma)

MARIO-SORIN VASILESCU ■

EDUCAȚIE PRIN AMINTIRI

ciudata vizită a maiorului

Din mersul mașinii, maiorul l-a zărit pe locotenent alegînd buchețele de ghiocei din coșul pe care o femeie îl ridicase în fața sa, cît mai îmbietor. Pînă a semnalizat, pînă a tras pe banda din dreapta și pînă a oprit, locotenentul, cu brațul plin de buchețele albe, s-a depărtat («Gloț spre Delia», și-a spus în gînd maiorul), așa că a fost nevoit să îl fluiere ștrîngărește, pentru a nu fi obligat să fugă după el.

— Vîno! Avem o treabă împreună!, i-a spus cînd acesta s-a apropiat și apoi l-a lăsat să îl privească uimit cum cumpără aproape întreg coșul cu ghiocei.

În timp ce îl ajută să deschidă portiera mașinii, locotenentul nu s-a putut abține să nu îl întrebe pe maior:

— Vă plac chiar așa de mult ghioceii?

— Îmi place primăvara sau, mai exact, semnul ghioceilor, i-a răspuns acesta, în timp ce aranja buchețele într-un coșuleț de răchită pe care îl avea pe bancheta din spate a mașinii, uimindu-l și mai mult pe locotenent cu această neobișnuită preocupare.

Cînd a oprit mașina în dreptul unei clădiri cenușii, coborînd cu coșulețul în brațe, maiorul i-a spus locotenentului cu tonul obișnuit să dea ordine:

— Urmează-mă și ia cu tine și buchețelele.

Pentru locotenent surprizele s-au ținut lanț. Mai întîi s-a mirat că au intrat într-un azil de bătrîni; apoi s-a mirat vîzîndu-l pe maior cum împarte buchețelele băbuțelor și moșilor aceia, întrebîndu-i de ale lor, de parcă i-ar cunoaște de cînd lumea; și, în fine, s-a mirat și mai mult atunci cînd o bătrînică s-a îndreptat din spate apropiindu-se de el și întinzînd minile numai oase, piele și nervure, spre buchețelele lui, i-a spus: «Vai, ce frumoși ghiocei mi-ai adus...»

Ca și cum aceste motive de mirare nu i-ar fi fost de ajuns, a observat că bătrînică aceea care s-a bucurat ca un copil de buchețelele lui, cu mișcări cînd ezitante, cînd zvicnite, s-a apropiat de o măsuță și le-a aranjat lîngă două păpuși, care, nu se putea îndoi, erau păpușele pe care el le aranjase sub pomul de iarnă al fetițelor maiorului. Vedea clar monogramele cusute pe rochițele lor...

«Unde am citit că bătrîni se tot micșorează pînă redevin copii; pînă devin niște păpuși frumoase și triste?», s-a trezit întrebîndu-se în gînd, și s-a blîbit atunci cînd maiorul l-a prezentat celui mai bătrîn dintre acei bătrîni; și acesta i-a spus: «Mă bucur, tinere, că ai devenit unul dintre prietenii noștri...»

În răstimpul cît bătrînul acela s-a dus să vadă «Ce fac băbuțele cu cafelele!», a găsit prilejul să îl întrebe pe maior de cînd face vizite în acest loc de e atît de familiar cu toți locatarii căminului de bătrîni, și din nou a fost surprins cînd acesta i-a răspuns că abia de-o lună, precizînd apăsător: «Din păcate!»

— Bine, dar păpușile?, a întrebat.

— Maiorul a zîmbit.

— Era firesc să le identifice. Ochiul tău de criminalist care observă totul...

După ce au mulțumit pentru cafelele cu care au fost serviți, maiorul a găsit prilejul să îi povestească:

— Totul a început din noaptea Anului nou. Imaginează-ți modul în care își pot petrece bătrîni și bătrînele acestea noaptea de revelion. Cum adică au putut sărbători noaptea aceea niște oameni rămași singuri la bătrînețe, lipsiți de afecțiunea ființelor dragi, eșuați aici, ca niște corăbii care luncă pe apa vieții fără cîrmă și fără pinze, nemaivînd altceva de așteptat decît sfîrșitul, nemaivînd nimic de sperat... În clipele acelea cînd noi mai tragem o linie pe răbojul timpului, cînd ne gîndim la împlinirile ce ni le va aduce noul an, la ce s-au putut gîndi oare ei, pentru care trecerea unui nou an seamănă cu un fel de sfîrșit al numărătorii inverse...

După o întrerupere cauzată de discuția cu un bătrîn care l-a rugat să ducă un plic la poștă (discuție din care locotenentul a dedus că acel bătrîn tot mai spera în răspunsul unei rude), maiorul a continuat:

— Desigur, pentru noaptea de revelion, administrația căminului le-a asigurat mîncare mai bună, băutură, dar atît... În clipele acelea cînd în toate casele, restaurantele, cantinele erau explozii de bucurie, aici era ca un fel de insulă uitată. Despre ce puteau să vorbească ei? Desigur, despre amintiri. Bătrînică cu păpușile le spunea că ar vrea să aibă putere să ajungă pînă la fosta ei locuință din oraș, măcar pînă în fața ușii fostului ei apartament, fiindcă acolo, unde soțul ei nu s-a mai întors de pe front și unde fiul ei nu s-a mai întors de la spital — acolo, spunea, ar fi putut regăsi ființele dragi risipite cumva în lucruri, întipărite în obiecte, prezente în locuri cunoscute... Bătrînul, care e un fel de «decan» aici, le-a povestit că i se pare că aude pașii soției lui, că umbra lui o cuprinde și pe a ei, că de la o vreme visează mereu același vis, și anume că străbate o cîmpie cu iarbă înaltă, și că la un moment dat ierburile acelea se încolăcesc în jurul trupului soției sale ca niște liane, cuprînzînd-o și cufundînd-o în rotirea lor, iar el, singur, străbate mereu cîmpia aceea cu iarbă înaltă pînă rîndu-i-se că ființa lui e cumva ruptă, că o parte a rămas acolo, în vârtejul ierburilor, și abia dimineața, cînd se trezește, are senzația că ființa lui se recompune, dar că într-o zi... Un alt bătrîn a început un cîntec tărăgănat, o veche colindă, despre «ceată și-o verdeată...» Atunci, imediat după miezul nopții Anului nou — a continuat maiorul — a venit să îl viziteze o femeie. E deputată de cartier, responsabilă de bloc, sau așa ceva, a venit zic, a privit mîhnită tristețea bătrînului și l-a întrebat pe administrator cum de nu le-a făcut un pom de iarnă. Acesta a întrebat-o mirat: «Lor?» Femeia nu a mai stat să îi explice că bătrînii sînt asemenea copiilor, ci a fugit acasă, a făcut rost cum a putut de un furgonet și a adus aici pomul de iarnă din camera ei. A mai alergat pe la toate cunoștințele din bloc și a adus de la toate cîte ceva. Așa au ajuns aici și păpușile cumpărate de tine fetițelor mele. Bătrînii s-au bucurat de strălucirea stelutelelor de staniol, de luminările aprinse, de scăpărarea racletelor, de darurile primite... S-au bucurat și ei...

O bătrînică, apropiindu-se, a auzit ultimele cuvinte.

— Sigur că ne-am bucurat. A fost frumos... și de atunci avem tot mai mulți prieteni și prietene... De cînd ne-a vizitat femeia aceea...

A intervenit în discuție un bătrîn cu pielea atît de zbîrcită, încît locotenentul s-a întrebat cum de mai poate ține deschise pleoapele. Vorbea rar, respirînd adînc după cîteva cuvinte, ca după un efort.

— Nu știți ce grea pedeapsă e singurătatea... Singurătatea și neputința anilor... Poate și noi sîntem de vină pentru singurătatea noastră... cei care nu avem de la cine aștepta nimic, fiindcă nu am dat... Alții, n-avem vină... Totul e să nu ne gîndim că sîntem singuri... că sîntem uitați de oamenii... să nu mai tot numărăm zilele ca moșul acela care își tot face cîte un nod pe sfoara lui, în fiecare seară... De cînd avem atîția oaspeți...

În mașină, așteptînd să se încălzească motorul, maiorul i-a vorbit locotenentului ca și cum și-ar fi spus cuvintele sieși:

— Uneori uităm de cîte ceva. De cîte ceva esențial, cum sînt bătrînii aceștia rămași fără familie, crezînd că din moment ce le-am asigurat hrană, medicamente, adăpost cald, am făcut destul. Uităm dreptul lor de a se bucura alături de noi, ca acum, cînd ne bucurăm de o nouă primăvară... Ce va spune Delia cî te duci la ea fără ghiocei?

— Îi voi povesti..., s-a mulțumit să răspundă locotenentul, cu toate că ar fi vrut să îi mai spună și altceva maiorului, dar s-a gîndit că sentimentele de afecțiune față de un superior nu se pot rosti.

Și maiorul ar fi vrut să îi spună locotenentului că va fi un semn bun, un semn important, dacă Delia se va bucura aflînd că a dat ghioceii ei acelei bătrîne, dar nici el nu i-a spus nimic.

EMIL POENARU ■

COPERTA NOASTRĂ

Stafeta artizanatului de mare artă — stînga sus — fotografie de EMANUEL TÂNJALĂ; Monteri la termocentrala de la Rogojelu — stînga jos (fotografie de ION PREDOSĂNU); «Ospăt» — pictură de ROMEO CALANCEA din Suceava; Șantierul Naval Oltenita — dreapta jos — fotografie de EMANUEL TÂNJALĂ.

FLACĂRA, Redacția: București, Piața Științei 1, sector 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33. Telefoane: 17.60.10, 17.60.20, interioare: 1617 — reportaj (Nicolae Cristache); 1606 — cultură, cenaclu (A. Dohotaru); 1618 — știință (Liviu Timbus); 1787 — probleme cetățenești-scrisori (Marga Nedelea); 1618 — publicisți comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu, Eugen Secelcianu); 1595 — fotoreportaj; 1623 — documentare; 1786 — administrație; 1782, 1621 — secretariat de redacție (Dan Bărlădeanu, Sorin Postolache); 1611 — secretar general de redacție (Marius Popescu); 1783 — redactor șef adjunct (Traian Prosan); 1822 — redactor șef.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Științei».

DIVIZIA A: 14 MARTIE

PITEȘTI, F.C. Argeș-F.C. Constanța 4-1 (1-1). Martie în zdrănce la Pitești, unde s-au întâlnit două echipe invinse în prima etapă a returului (F.C. Constanța chiar acasă!), dornice de reabilitare. Prin victorie clară, piteștenii; prin meci nul cel puțin, constănțenii. ● S-a jucat ca atare: gazdele au atacat tot timpul, oaspeții s-au apărat om la om, lăsând două virfuri, foarte periculoase, Peniu și Moldovan. Ultimul a și deschis scorul. ● Șansa echipei argeșene s-a numit duminică Radu II, un centru iute pe spații mici, abil și cu simțul porții, pe care a găsit-o de 4 (patru) ori din 4 ocazii! ● Neșansa constănțenilor s-a numit Moldovan, care la 1-1 a ratat o ocazie oferită de... Cristian, un fel de șperacu în poarta F.C. Argeș. ● Alta ar fi fost de la 1-2 soarta partidei, mai ales că argeșenii, printre ei cu jumătate de normă Dobrin, nu străluciră, iar constănțenii își jucău bine rolul. ● Deci scor prea sever, prin meritul personal al lui Radu II. ● A arbitrat I. Ciolan 9, ajutat de P. Mărășescu 9 (ambii din Iași) și R. Știncan (București) 8. (Iulian Neacsu). **BACĂU, Sport Club-U.T.A. 1-0 (0-0).** Pentru această partidă echipa arădeană a ținut cu tot dinadinsul să repete punct pe punct, extrem de strict. programul alcătuit cu două săptămâni înainte, cu ocazia meciului de cupă susținut pe același teren și încheiat cu o victorie pentru U.T.A. Deci transport cu avion special, cazare, masă la aceleași ore, totul repetat identic, chiar și formula de echipă introdusă în teren, chiar și rezervele trecute pe foaie în ordinea meciului precedent — dar, iată, tocmai ce trebuia mai ales să se repete a fost altfel, adică jocul propriu-zis. ● De această dată factura meciului a fost modestă, iureșul aproape deloc dirijat al gazdelor lovindu-se continuu de o apărare multă vreme strict destructivă, cea a oaspeților. ● Meciul părea să se îndrepte spre un modest 0-0 — dar ultimul său sfert de oră avea să ascundă câteva faze de neprevăzut în mediocritatea de până atunci a partidei. S.C. Bacău a marcat tocmai când oaspeții se așteptau mai puțin, după ce ei rataseră prin Colnic și Cura două mari ocazii, Botez speculând cu abilitate plasamentul greșit al apărătorilor arădeni. ● La 0-1, U.T.A. s-a aruncat în atac cu toate forțele, așa cum poate ar fi trebuit s-o facă din început și, deși gazdele s-au apărat foarte exact, a reușit să introducă de trei ori balonul în poarta lui Ursache (înlocuitorul lui Coman, accidentat). ● Dacă ultimele două reușite au avut ca punct de plecare poziții indiscutabile de ofsaid, nu același lucru se poate spune despre faza din minutul 76, când Cura a înscris în urma unei lovituri libere, tușierul Roșu a luat-o la fugă spre linia de centru, arătând hotărârea sa de a acorda golul, decizie infirmată însă de arbitrul Șerban care, singur, a văzut o poziție de ofsaid greu de acceptat ca atare. După meci, tușierul Roșu avea să ne mărturisască, motivându-și schimbarea deciziei sale: «Eu, personal, din locul unde mă aflam, n-am văzut nici un ofsaid. Ce era însă să fac, puteam să-l las pe colegul meu să se compromită?». ● A arbitrat R. Șerban (Craiova) 4, ajutat de V. Roșu (București) 4 și Cr. Teodorescu (Buzău) 7. (Dumitru Graur). **CRAIOVA, Universitatea-«U» Cluj-Napoca 1-0 (1-0),** după un meci prost, pe alocuri penibil, în care o singură lumină a strălucit peste un stadion întunecat, Balaci, unicul fotbalist craiovean care lasă impresia că aleargă de plăcere. ● În rest, gazdele au aliniat o garnitură de convalescenți, în care Ștefănescu n-a făcut altceva decât să treacă mingea printre picioarele adversarilor, cu și fără folos, iar Cămătaru s-a jucat de-a v-a-ș ascunselea cu fundașii clujeni. Dincolo de asta, nici o idee, nici o speranță chiar, ci o echipă vlăguită care, pierzându-l repede pe Oblemeno, accidentat, a pierdut busola. ● De partea cealaltă, clujenii s-au zbatut ca peștii pe uscat, dar posibilitățile lor se arată, din păcate, reduse la pretențiile unei echipe de juniori. Anca a făcut un meci bun, iar Barbu a făcut figurație, fiind cu siguranță cel mai slab jucător care a evoluat duminică pe întinsul județului Dolj. ● O «inovație» în alcătuirea garniturii oaspeților: portarul Lăzăreanu a apărat în ambele partide, la tineret-speranțe și la seniori!? S-a așteptat de la el, ni s-a spus, o minune. N-a venit, Lăzăreanu fiind vinovat la golul lui Dașcu cî o ieșire inoportună din poartă. ● A arbitrat Fr. Coloși (București) 10, ajutat de V. Dumitru (Oltenița) 9, și Al. Avramescu (Ploiești) 9. (Ovidiu Ioanițoaia) **PETROȘANI, Jiul-Olimpia Satu Mare 1-0 (0-0).** Partida a fost dominată de două aspecte: starea jalnică, aproape impracticabilă, a arăturii care se numea teren și ambiția sătmărenilor de a obține neapărat un meci nul. ● În acest context, al unui joc în sens unic, spectaculos, dar mai ales salvatoare, prestația portarului Bathory I, care și-a salvat echipa de la o înfrângere mult mai categorică decât o arată scorul. ● În același context, excelent jocul mijlocașilor de la Jiul: tehnicitate, viteză, ritm și condiție fizică. ● Cîteva cuvinte despre Knobla, autorul autogolului; gafa i se poate reproșa în întregime, mai ales că respectiva centrare pe care a reluat-o în plasă nu se anunța a fi periculoasă! ● Ar fi nedrept însă dacă n-am aprecia numeroasele atacuri pe care, în ultimă instanță, le-a respins același Knobla, retras în apărare. ● A arbitrat E. Drăgulici 7, ajutat de D. Moisescu 8 (ambii din Drobeta Turnu-Severin), T. Andrei (Sibiu) 8. (Victor Niță). **ORADEA, F.C. Bihor-«Poli» Iași 1-0 (0-0).** Un loc trei foarte disputat de două echipe care n-au preocupat nici un efort ca să câștige. A învins «unsprezecele» care a adăugat travaliului și cîteva minute de luciditate. ● După o primă repriză în care se combină și se aleargă mult, dar ineficace, după 45 de minute de joc plăcut, dar steril, în care mai insistenți s-au arătat Kun, Ghergheli și, respectiv, Simion și Romiță, urmează cele cîteva minute de începutul părții a doua a meciului cînd jocul se înfierbîntă. ● Orădenii atacă furibund și perpendicular, creînd momente de panică în careul studenților din Iași. ● Tribunalele se aprind, simțind golul și, într-adevăr, în urma unor atacuri-snur respinse cu dificultate de «Poli», Kun marchează cu capul, la o frumoasă centrare a lui Popovici. ● A arbitrat C. Petrea 8, ajutat de Gh. Vasilescu II (ambii din București) 8, C. Szilagy (Baia Mare) 9. (Răzvan Bărbulescu). **CLUJ-NAPOCA, C.F.R.-Politehnica Timișoara 1-1 (0-0).** Prima fază ce ne aduce aminte că ne aflăm totuși pe un teren de fotbal se produce abia în minutul 40, cînd Soo, cu un șut prin surprindere de la 20 m, îl pune în dificultate pe Katona. ● În repriza a doua jocul capătă un cu totul alt aspect, se joacă în viteză, pe aripi, se

produc numeroase faze de poartă, create mai mult de ceferistii clujeni. Drept urmare, în minutul 70, fundașul Lupu, intercalat în atac, reușește deschiderea scorului, cu lărgul concurs al portarului Katona. «Poli» resimte șocul, este minute în șir la un pas de K.O., dar cu nebanuite resurse realizează o acțiune de mare spectacol încheiată cu o lovitură de la 11 m, corect acordată. Execută experimentatul Dembrovski și 1-1, scor care dealtfel exprimă fidel situația pe teren. A arbitrat I. Rus 9, ajutat de I. Soos 8 (ambii din Tîrgu Mureș) și N. Barna 7 (Tîrnăveni). (Cornel Ionescu). **REȘIȚA, F.C.M.-A.S.A. Tîrgu Mureș 3-2 (2-1).** Meci disputat sub semnul echilibrului, balanța victoriei fiind apăsată de partea gazdelor nu de jocul lor mai bun, ci de deciziile eronate ale brigăzii de arbitri brașoveni. ● Constantin Ghiță va inaugura seria unor greșeli flagrante în minutul 6, arătîndu-i pe nedrept lui Böllöni un cartonaș galben. Aceeași culoare va fi fluturată în fața ochilor lui Gligore și Naghi, ambii din echipa vizitatoare, dar arbitrul va trece cu vederea repetatele faulturi grosolane comise de jucătorii gazdă Ologeanu și Căprioaru. ● Prima repriză a aparținut gazdelor, cea de-a doua, oaspeților. Un rezultat de egalitate ar fi fost mai echitabil, punînd la socoteală neșansa care i-a urmărit pe mureșeni, autogol, plus bară a lui Hăjnal, ca și reaua voință a arbitrilor C. Ghiță, care a refuzat oaspeților un penalty clar, la un fault comis asupra lui Pislaru. ● A arbitrat Constantin Ghiță 2, ajutat de Traian Moarcăș 4 și Gheorghe Ionescu 4 (toți din Brașov). (Radu Mircea). **BUCUREȘTI, Dinamo-Sportul studentesc 0-0.** Întîlnirea candidează cu mari șanse la titlul de cea mai urîtită partidă a anului. Radiografic: rezultat nul — spectacol nul — indice valoric de joc nul. ● Beneficiara acestei multilaterale nulități, echipa Sportul, care a obținut un punct în fașa campioanei, de nerecunoscut duminică, inexistentă în atac, neșigură în apărare, evoluînd cam la nivelul Autobuzului în zi de pană. ● Floricele pe a cîmp înghețat la propriu și la figurat: Sandu Gabriel, Lucescu, Nunweiler, Răducanu, Tănăsescu. ● A arbitrat Maximilian Popescu 9, ajutat de D. Ghețu 9 și C. Niculescu 9 (toți din București). **Steaua-Rapid 3-0 (2-0).** Distanță de la pămînt la cer între Steaua pe care am văzut-o jucînd cu F.C.M. Reșița și Steaua care a învins duminică Rapidul. În compania feroviarilor, liderul a evoluat excelent, grupat, de netrecut în apărare, inventiv, derutant, incisiv în atac. ● Excepțional jocul extremei Zamfir, care a trecut prin barajele defensive ale Rapidului ca un bolid prin ziduri de vată. Din păcate, neputința apărătorilor giuleșteni în fața unei aripi care te duce cu gîndul la celebrul Gento i-a determinat pe unii dintre ei să recurgă la plașaje, la cosiri penibile pe care conducătorul meciului ar fi trebuit să le amendeze cu fermitate. ● Subliniind evoluția remarcabilă a echipei Steaua, trebuie să spunem că ea și-a «obligat» partenera la o replică bună, meciul păstrîndu-și tensiunea și interesul din primul pînă în ultimul minut de joc. ● Ghinionele feroviarilor s-au numit însă duminică Dinulescu și Iordache. Primul a acordat gol la un ofsaid-lecție (semnalat de tușierul C. Niculescu), luînd conducerea (1-0) pentru Steaua, în minutul 15, trecînd cu vederea și un penalty — fault asupra lui Manea — spre sfîrșitul reprizei a doua. Al doilea, în zi mare, a apărat o lovitură de la 11 metri în minutul 45 și a blocat în minutul 47 un... gol ca și făcut, eroul celor două nereușite rapidiste fiind același Manea. ● Firește, aceste date ale jocului nu scad cu nimic meritele echipei Steaua, care duminică n-a dat senzația că evoluează cu cel puțin un ton deasupra tuturor colegelor sale divizionare A. ● Cei mai buni jucători de pe teren: Iordache, Vigu, Sameș, Dumitru, Zamfir, Ioniță, Fl. Marin, Bartales. ● A arbitrat C. Dinulescu 3, ajutat de Gh. Retezan 9 și C. Niculescu 10 — toți din București. (Marius Popescu).

ACEST DIALOG NU ESTE IMAGINAR, EL A FOST ÎNREGISTRAT DE FOTOREPORTERUL NOSTRU

C. Niculescu: Am ridicat steagul, c-a fost ofsaid. De ce nu te-ai uitat la mine?
C. Dinulescu: Las-o așa cum a căzut... Și arbitrul nr. 1 al anului 1975 a transformat un ofsaid monumental în gol. Așadar, în minutul 15 al derbyului de duminică: Dinulescu 1-Rapid 0. Poate că Steaua singură, fără ajutorul lui C. Dinulescu, ar fi învins mai clar și mai detașat.

DIVIZIA B

● **DEVA, Mureșul — Corvinul Hunedoara 2-3.** Deși scorul vrea să indice o luptă strînsă, n-a fost deloc așa. Hunedorenii, printr-un joc mai rapid și bine organizat la mijlocul terenului și pe aripi, s-au impus de la început și au ratat numeroase ocazii de gol, printre care și o lovitură de la 11 metri care a sîrbit de 3-2. ● La capătul celor două reprize, conducătorul meciului, arbitrul Marcel Buzea din București, considera că sarcina sa a fost extrem de ușoară întrucît jucătorii ambelor echipe s-au menajat reciproc, cu excepția cîtorva faulturi, mai ales în prima repriză, cînd portarul gazdelor și fundașul stînga deveneau, Manolache, au beneficiat de ajutorul medicilor. ● După aceste faulturi, meciul s-a desfășurat într-o bunăvoință corvină. (Victor Niță).
TURDA, Steaua — F. C. Sarmis Sibiu 0-0. Pe un teren desfundat, cele două echipe s-au întrecut pe sine, oferînd celor peste 7000 de spectatori o partidă spectaculoasă și de un bun nivel tehnic. De data aceasta

elevii lui Teacă au renunțat la apărarea cu care ne obișnuiseră în jocurile susținute în deplasare, au jucat deschis, creîndu-și, printre altele, două imense ocazii de gol, prin Munteanu, șut în bară de la 35 m, și Turlea, ratate de la numai doi metri! De partea cealaltă, o echipă mai puțin tehnică, dar ambițioasă, și-a creat și ea unele ocazii de gol, dar Negru, inspirat, a scos totul. A arbitrat V. Grigore (Craiova) 9. (Cornel Ionescu). **BUCUREȘTI, Autobuzul — Chimia Rm. Vilcea 1-2,** după un meci tranșant în numai 2 minute, 71 și 73, cînd Săuru a întors rezultatul unui meci ce părea peecutul. ● Gazdele au atacat în general mai mult, dar Vilcea s-a apărat bine, combinînd frumos la centru terenului și contraatacînd periculos, mai ales pe aripi. ● A arbitrat T. Podaru (Brăila) 9. (Ilie Dobrea) ● **SLATINA, Dinamo — Progresul București 4-0!** Fostul lider a fost surclasat la Slatina, mai ales în repriza secundă, cînd ex-progresistul Țarălungă s-a «crăzbanat» pe fosta sa echipă, prestînd un joc de zile mari. ● Defensiva bucureșteană, către care s-au tras mai toți jucătorii de cîmp, a rezistat pînă la primul gol, marcat de Frățilă II cu două minute înainte de pauză. ● La reluare, pe teren a fost o singură echipă, Dinamo, care a îngenucheat o garnitură bucureșteană lipsită de vigoare. ● A arbitrat Otto Anderco (Satu Mare) 9 (Gheorghe Amuza). ● **PLOIEȘTI, Prahova — Unirea Focșani 2-0,** la capătul unui meci anost, încălțic, cu multe pauze. Jocul gazdelor, lent, cu multe pase la adversar, a motivat prea puțin locul 4 pe care echipa îl ocupă în seria întîi. ● În minutul 65, la mijlocul terenului, fundașul Prahovei, Dumitrescu l-a lovit, fără balon, pe extremul Canaragiu. Gestul, dezaprobat vehement de 6000 de spectatori, a rămas nesancționat de arbitrul Dinulescu, distrat și neatent, tolerant cu jocul la intimidare al gazdelor. ● După meci, Romeo Catană, antrenorul Prahovei, declara: «Elevii mei au jucat azi foarte slab. Absența mijlocașului Florea, (transferat la Steaua), se resimte în prestația de ansamblu a echipei». ● Arbitrajul: N. Dinulescu (Rm. Vilcea) 7. (Nicolodim Grigore) **VASLUI, C.S.M. Viitorul — F.C.M. Galați 2-0 (1-0).** Zi cu ghinion pentru gălățeni, care însă și-au onorat poziția de lider al seriei I printr-un joc dirz, ofensiv și destul de bine organizat. Multele lor ocazii de gol au fost însă stopate, aproape miraculos, de portarul vasluian Marinescu. Din cele cîteva incursiuni mai periculoase ale gazdelor la poarta lui Hagioglu, Cioacă și Rădulescu au fructificat două ocazii. ● La sfîrșitul meciului, o fanfară de prin partea locului a salutat victoria elevilor lui N. Oaidă. ● A arbitrat N. Petriceanu (București) 9. (George Stoian).

și-n rugby există arbitrii care strica tot

Își poate închipui cineva cum se poate ca echipa campioană a țării la rugby să nu câștige la tușă timp de 80 de minute nici un balon?

Își poate închipui cineva cum este posibil ca o grămadă ordonată care are doi jucători (deci aproape 200 de kg.) mai mult decît adversarul să nu poată câștiga decît trei sau patru baloane timp de 80 de minute?

Își poate închipui cineva ca timp de 40 de minute — cît durează o repriză la rugby — să fie executate 23 de lovituri de pedeapsă, datorate celor mai posibile și imposibile motive, împotriva aceleiași echipe, numită Farul Constanța?

N-am intenția aici să analizez comportarea sau orice critică (vizavi de pretenții) a jucătorilor de la Farul.

N-am intenția să scriu despre jocul plin de avînt și dăruire al celor 13 jucători rămași în teren de la Sportul studentesc.

Aș dori să scriu despre felul în care a degenerat un derby care se anunța un mare și posibil spectacol de rugby într-o încăierare, iar mai apoi într-un penibil spectacol de arbitraj. După primele 20 de minute, din echipa Sportului erau eliminați — credem noi, pripit — Drăgulescu și cel mai tânăr din frații Atanasie. Spiritele nu se potolec. Averfismente, urmate de noi avertismente, care vor curge spre echipa studentescă ca dintr-un adevărat corn al abundenței, lucru care nu va opri tristul spectacol care se juca sub ochii stupefiiți ai asistentei cătărate pe garduri sau pe mormane de pămînt moale (în treacănt fie spus, ne miră programarea derbyului seriei a doua a diviziei A pe acest «Stadion» din ștrandul Tei). Nu evoluția scorului este importantă deși, vorba tovarășului Ludu (președintele Comisiei de disciplină a federației), să vezi un meci în care se înscriu 15 puncte numai din lovituri de picior este nu numai obositor, ba chiar plictisitor, ci modul în care a înțeles arbitrul Spirea să echilibreze în teren, în cea de-a doua repriză, jocul celor două formații, una cu 15, iar cea de-a doua, prin propria sa bunăvoință, doar cu 13 jucători, situație în care s-a ajuns datorită grabei și spaimii sale de a nu pierde meciul din mînă.

Iar acum în mod necesar vin răspunsurile la cele trei întrebări cu care începeau rîndurile acestea.

Nimeni nu-și poate închipui cum este posibil ca o echipă ca Farul să piardă toate baloanele în tușă. Și atunci vin necesare alte întrebări: ori nu au prințători de valoare (ce să spunem atunci de internaționalii Mușat, Borșaru, Dărăban, a căror înălțime este în jur de 1,90 m.?!), ori pe teren s-au comis neregularități care n-au permis desfășurarea unui **joc de rugby?**

Nimeni nu-și poate închipui cum este posibil ca cea mai puternică înaintare a campionatului național să nu poată «scoate» decît 2 sau 3 baloane din grămeziile ordonate. Ori nu au jucători de valoare, puternici, activi (ce să spunem de cei 5 sau 6 foști și actuali internaționali?!), ori jocul a fost condus de o manieră cu totul absurdă.

Este foarte greu să-ți închipui cum se pot acorda un «colier» de 23 de lovituri de pedeapsă împotriva unei echipe care nu are în formație «pea mulți începători», ci 10 sau 12 internaționali și foști internaționali. Și atunci cînd ultima lovitură de pedeapsă vine în minutul 80 și cînd după transformarea ei arbitrul se grăbește vădit să fluiera sfîrșitul partidei, vii să te întrebi: oare ce poate însemna un astfel de arbitraj?

Un astfel de arbitraj, dacă nu rău intenționat în a defavoriza vreo echipă în mod special, este distructiv și rău în a defavoriza și distruge rugbyul. Un asemenea arbitraj își strică ziua și nu face decît să nevazeze la culme jucătorii aflați pe terenul disputelor sportive. Un astfel de arbitraj, pe care sperăm că-l vor analiza membrii Comisiei de arbitri a Federației de rugby, trebuie să dispară de pe terenurile de sport.

RADU TH. CRISTIAN

● **BUCUREȘTI, Rapid** — **Universitatea Craiova 4-2 (2-1)**. Meci aspru, pe alocuri atins de duritate și câteva cartonașe galbene, în care învingătorii s-au ales dintre cei cu nervii mai tari. ● La 1-0 pentru gazde (gol Rontea, după o bară a lui Grigoraș de la vreo 30 de metri), Universitatea a avut două ocazii uriașe, ratate însă de Cămătaru și Dașcu. ● În minutul următor, rapidistul Manea dribblează scurt doi adversari și șutează fulgerător la vîntu, înscriind unul dintre cele mai frumoase goluri văzute în ultima vreme pe stadioanele noastre. ● Oaspeții reduc din handicap prin Dașcu, și chiar egalează la începutul reprizei secundă (gol Donose, min. 58), rămîn o vreme la cîrma jocului — dar se bucură prea devreme de egalitate, retrăgîndu-se prematur în apărare. ● Rapidul revine încet, încet în atac și, după accidentarea lui Balaci, se joacă numai spre poarta lui Lung. ● În min. 73 arbitrul C. Ghiță se pripește și acordă o lovitură liberă de la marginea careului mare (Manea pierdeuse deja balonul), moment care avea să precede al doilea gol al lui Rontea. ● Portarul craiovean Lung (care apăruse totuși destul de bine pînă atunci) împreună cu fundasul Purima vor greși decisiv cîteva minute mai tîrziu, permițîndu-i lui Rontea să înscrie a treia oară: 4-2 pentru Rapid. ● De greșit ni s-a părut că au greșit și arbitrii la primul gol al rapidiștilor, înscris de aceștia din ofsaid, după cum din ofsaid primiseră gol dominică de la Steaua. ● Dar o greșeală de neiertat a săvîrșit și antrenorul Constantin Cernăianu, care, după ce l-a încălzit un sfert de oră pe Nedelcu, l-a introdus neîncălzit în teren pe Strimbeanu, acesta a clacat (cum era și firesc) și Craiova a rămas în zece oameni. ● A arbitrat Constantin Ghiță 6, ajutat de Gh. Racz 7 și C. Braun 8 (toți din Brașov). (Dumitru Graur) ● **SATU MARE, Olimpia** — **Sport Club Bacău 0-0**. Locul precar în clasament ca și dorința unei victorii necesare ca aerul, le-au dictat gazdelor o ofensivă continuă, uneori acerbă. Sătămărenii au pus mult suflet pentru cucerirea celor două puncte puse în joc, dar atacurile lor dezlinate, mult prea adesea înghesuite în partea centrală a apărării băcăuane, au ușurat sarcina ambițioșilor jucători de la Sport Club. ● Băcăuanii s-au apărut aproape tot timpul, dublîndu-se foarte bine, și tactica lor a avut roade. ● A arbitrat Constantin Niculescu 10, ajutat de R. Platos 10 și Gh. Manta 10 (toți din București). (Emanuel Tânjală) ● **TÎRGU MUREȘ, A.S.A.** — **Dinamo 2-0 (2-0)**. Fără Böllni — suspendat, după cum notează memoriul clubului mureșean, pentru un al treilea cartonaș galben acordat de arbitrul C. Ghiță la Reșița, în minutul 3, pentru strigătul «corner!» — A.S.A. a cîștigat clar în fața lui Dinamo, echipa a cărei remanere s-a evidențiat mai ales după pauză. Atunci, Dinu și Dudu Georgescu, care și așa nu se prea văzuseră pe teren, au dispărut total din joc, al doilea fiind și înlocuit. ● În minutul 40, la scorul de 2-0, arbitrul a scos în afara careului o infracțiune comisă în careul dinamovist. ● Cu un sfert de oră înainte de sfîrșit, Nagel, portarul gazdelor, i-a permis lui Ștefan să se remarce, primul șutînd telefonat o lovitură de la 11 m. ● În general, un joc plăcut, în care s-au remarcat Fazekas, Varodi, Pîslaru și Hajnal de la gazde, Ștefan și Lucescu de la Dinamo. ● A arbitrat: S. Drăgulici (Drobeta Tr. Severin) 5, ajutat de Al. Ene (Craiova) 6 și N. Moroianu

(Ploiești) 6. (Iulian Neacșu) ● **ARAD, U.T.A.** — **C.F.R. Cluj-Napoca 2-1 (0-0)**, după o partidă care a început în ritm de vals, ambele echipe visînd victoria, dar nefăcînd mai nimic pentru ea. După o repriză slabă, dominată de gazde, la reluare ceferistii s-au arătat mai prompti, mai decisi și mai tehnici, pierzînd pînă la urmă datorită ghinionului. ● La scorul de 1-1 (goluri — Gall pentru U.T.A. și Boca pentru C.F.R.), Cura a înscris cu capul, în ultimele secunde ale meciului, spre nemărginită bucurie a unui spectator care s-a manifestat aruncînd... o sticlă de țuică în teren! După meci, la cabine, ceferistii plîngeau amarnic, în vreme ce antrenorul lor, dr. Rădulescu, îi îmbărbăta: «nu-i nimic, băieți, luptăm pînă la capăt». ● A arbitrat I. Chilibar (Pitești) 8, ajutat de N. Cursaru (Ploiești) 7 și Ft. Anușescu (Pitești) 9. (Ion Predoșanu) ● **BUCUREȘTI, Sportul Studentesc** — **F.C. Bihor 2-0 (0-0)**, după o partidă mediocră, ca fotbal și spectacol. ● Gazdele au dominat, excepțînd o jumătate din repriza secundă, dar s-au complăcut în a trimite minge după minge spre fruntea lui Mircea Sandu, la ale cărui lovituri cu capul, cîteva periculoase, portarul Albu s-a opus cu talent și inspirație. ● Golul norocosului Grosu, minutul 61, a consfințit o desprindere meritată, reducînd la zero veleitățile oaspeților, pînă la sfîrșit apatici și fără vlagă, învinși încă o dată de detenta lui Mircea Sandu, cu zece minute înainte de fluierul final. ● După meci, președintele clubului orădean, Horia Cosma, ne-a declarat: «Cu numai 20 de minute de joc bun nu poți avea nici o pretenție la victorie. Noroc că s-a terminat partida, altfel Albu, care cade psihic după un prim gol, ar mai fi încasat două-trei». ● A arbitrat: M. Moraru 8, ajutat de M. Vasiliu 9 (ambii din Ploiești) și Gh. Ionescu (Brașov) 9. (Ovidiu Ioanitoaia) ● **TIMIȘOARA, Politehnica** — **Poli. Iași 1-0 (0-0)**. Prima jumătate a partidei a fost de tatonare. Cînd a început meciul propriu-zis, după pauză, spiritele s-au incins foarte repede, obligîndu-l pe arbitrul bucureștean Popovici să dea un avertisment căpitanilor și să arate cartonaș galben lui Istrătescu, Dinu și Simionov. ● Unicul gol al meciului a avut la bază o lovitură liberă indirectă, just acordată pentru fault asupra lui Istrătescu și fructificată imparable de Cotec. ● Cu excepția lui Păltinișan, poate cel mai bun jucător de pe teren, restul fotbalistilor s-au complăcut în rezolvări simpliste. ● A arbitrat Gh. Popovici 9, ajutat de S. Stăncescu 9 și S. Marin 9 — toți din București (Cornel Ionescu) ● **CLUJ-NAPOCA, Universitatea-F.C. Argeș 0-1 (0-1)**. Mare jale la sfîrșitul partidei pe stadionul din localitate, ceea ce nu i-a împiedicat pe sportivii spectatori din tribune să aplaude ieșirea din teren a formației piteștene. ● Cu un Dobrin în zi deosebită, oferind coechipierilor pase cu generozitate, cu o apărare suplă, care a jucat fără greșeală la ofsaid, și cu un gol înscris de vicleanul Radu Il, piteștenii au izbutit o victorie care poate să condamne definitiv, echipa gazdă la retrogradare. ● Mai puțin experimentați, studenții au căzut de regulă în capcana ofsaidului, irosind totodată multe posibilități de a se apropia de egalare. Cel mai aproape de acest deziderat s-au aflat în momentul acordării unei lovituri de la 11 m, șutată însă afară de Batacliu. ● A arbitrat: C. Szilaghi (Baia Mare) 8, ajutat de C. Dinulescu 8 și Gh. Metz (ambii din București) 8. (Răzvan Bărbulescu) ● **CONSTANTA, F.C.** — **Steaua: 0-1 (0-0)**. Meci greu, dur, pe alocuri urît. A învins Steaua prin golul curat și deloc neașteptat înscris în minutul 80 de Ion lon, după un joc în care Steaua s-a căznit aproape o oră și jumătate să facă — în fața

celor 15 000 de spectatori — dovada înaltei sale clase, iar constanțenii s-o împiedice. Au reușit localicii. A pierdut fotbalul, spectatorii și acești admirabili fotbaliști de la F.C. care au părăsit terenul cu falsa convingere că nu puteau mai mult. Și puteau. Puteau ridica tribunele în picioare, puteau pierde la scor, puteau cîștiga, dacă ar fi știut din vreme că sînt o echipă de fotbal și anume una tehnică și omogenă. ● Din minutul 80, cînd au aflat ce știau de la început, că vor lua bătaie, au dat drumul la joc și Sameș, unul dintre cei mai buni jucători de pe teren, a trimis de teamă mingea în tribună. Era tîrziu. Iordănescu începuse deja să iasă învingător dintre șase jucători. Și, aproape de Iordănescu, el nu mai este jucătorul fantezist, risipitor, cînd ingrat, cînd generos, Iordănescu este un jucător complet, matur și util, cum n-a mai fost niciodată 5 cartonașe galbene, 4 F.C., 1 Steaua, acordate cu zgîrcenie de Otto Anderco (Satu Mare) 9. (A deranjat nu atît jocul dur, cît reaua intenție a unora dintre jucătorii constanțeni). Arbitri de tușă: M. Dinescu (Rimnicu Vilcea) 9, V. Cătană (Carei) 9. (Nicolae Cristache) ● **REȘITA, F.C.M.** — **Jiul 2-0 (1-0)**. Trebuie să spun de la bun început că reșițenii au fost mai buni în acest meci, cel puțin în repriza a doua, cînd ar fi putut înscrie două sau chiar trei goluri în plus. ● În acest meci însă au fost înscrise nu două goluri, ci trei. Iată însă și golurile: în minutul 28 Atodiresi centerază, Gabel reia spre poartă de la 18 m, arbitrul de margine Apostol Ianoș semnalizează poziție de ofsaid la Bojin. Văzînd semnalizarea arbitrului de margine, Tonca vrea să trimită mingea spre portarul său, dar abia o atinge, astfel încît Bojin, scos din poziția de ofsaid, prelungeste mingea spre gol. Ion Gabriel ar fi putut opri această minge dar coechipierii săi i-au strigat că arbitrul a semnalizat ofsaid. Mingea intră în plasă și arbitrul Romeo Stîncan validează golul, oarecum ciudat. La fel de ciudat, golul al doilea (anulat): în minutul 57 Moldovan, ajuns pe linia de corner, centerază în mijlocul careului de unde Tonca, din plonjon, înscrie. Fără ca arbitrul de margine, același Ianoș, aflat la primul său meci oficial în divizia A să fi semnalizat ceva, Romeo Stîncan dăcea ofsaid. Și în timp ce șase jucători ai Jiului se aflau în jurul arbitrului de centru, reșițenii execută lovitură liberă din fața propriului lor careu, Atodiresi e lansat în plină cursă, centerază la Bojin care înscrie nestingherit. A arbitrat: Romeo Stîncan 2, ajutat de A. Ianoș 2 și N. Gheorghe 8 (toți din București). (Victor Niță).

În articolul Explicații din numărul trecut, în lunga listă de arbitri judecați de către Comisia specială a F.R.F. s-a strecurat dintr-o greșeală de redactare și numele arbitrului München. Cu aceste rînduri se dă dezmințirea comunității. **EUGEN BARBU**

FABULE MEDICO-LEGALE (sau prevenire prin informare)

probele doctorului țurcanu

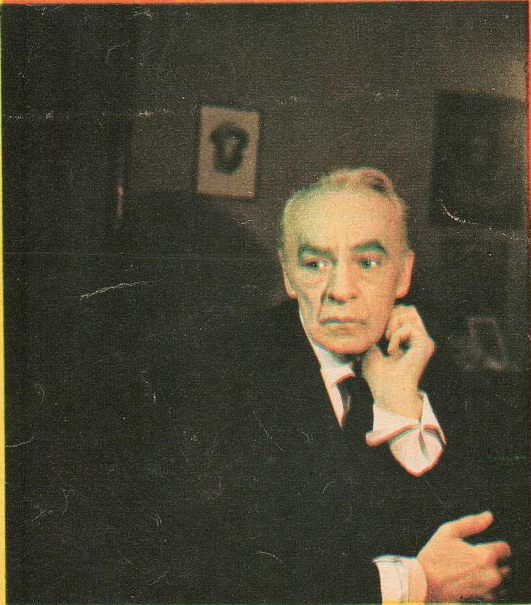
În casă, lîngă pat, îmbrăcat sumar, cu picioarele și mîinile îndepărtate ca într-o răstignire, cadavrul — cu multiple leziuni — al unei femei. Aceasta a fost prima imagine. Căzută este ceva mai vechi, dar merită reamintit pentru că «s-a lucrat bine». De către criminal, dar și de către cei care au colaborat la anchetă! În după-amiaza zilei de 17 noiembrie 1971, Simion Policarpov s-a întors acasă de la serviciu și, după ce a stat vreo jumătate de oră înăuntru, a ieșit și-a strigat vecinilor că și-a găsit nevasta moartă în casă. Totodată și-a exprimat convingerea că a murit din cauza consumului excesiv de alcool. Și, într-adevăr, decedata era recunoscută ca alcoolică. De asemenea, lîngă prisma casei s-a găsit o vîrsătură alimentară abundentă. În sfîrșit, prisma casei fiind înaltă de vreo patru metri, se putea presupune că femeia, sub influența intoxicației alcoolice, a căzut de pe prispă și a suferit leziuni dintre care unele fatale. Se părea că explicația soțului decedatei era verosimilă, numai că expertiza medico-legală a descoperit «două lucruri care nu mergeau». Primul! Expertiza medico-legală a descoperit o fractură cervicală înaltă — mai precis, fractura apofizei adontoide și luxația atlanto axoidiană cu edem bulbar și hemoragii în măduva cervicală — care, sumate cu leziunile meningo-cerebrale, au dus la moartea victimei. Or, dacă aceste leziuni meningo-cerebrale și vertebro-medulare s-ar fi produs în urma căderii femeii de pe prispă, moartea ar fi survenit fie imediat după traumatism, fie după o scurtă perioadă de supraviețuire în stare de comă, deci în absolută imposibilitate de a se mai țîri pînă în casă, unde i-a fost găsit trupul. Iar în casă femeia n-avea de unde să cadă și unde să se rostogolească încît să-și producă toate acele leziuni multiple și pe diverse planuri. Contextul datelor constatate la fața locului excludează posibilitatea unui asemenea mecanism. Încît leziunile meningo-cerebrale și vertebro-medulare pot fi explicate fie prin mișcări violente de flexie-rotație a capului (de pîr și falcă sucită), fie prin lovire directă cu un corp dur aplicată asupra cefei sau chiar asupra capului. Pe de altă parte, alte leziuni găsite, cele costale bilaterale, precum și ruptura splinei, nu pot fi explicate printr-un act de precipitare, ci numai prin acte fie de com-

primare toracică, fie de lovire cu corpuri dure. Al doilea! Dacă leziunile externe de pe părțile proeminente ale trupului decedatei au putut fi produse atît prin lovituri cu corpuri dure, cît și prin lovituri de corpuri dure sau planuri dure, prin cădere pe același plan, celelalte leziuni — de pe părțile deprimite ale trupului — erau indubitabil consecutive unor lovituri cu corpuri dure (în mod activ). Iar în ce privește regiunile submandibulare, trebuie specificat că leziunile au fost urmarea unei comprimări făcute cu degetele. De asemenea, grăitoare au fost și leziunile — multiple, dispuse variat și de o gravitate diferită — evidențiate de examenul intern. Infiltrațiile sanguine în țesuturile moi epiraniene — în regiunea temporală stîngă, parietală dreaptă și vertex (moalele capului) — n-au putut avea o cauză patologică, ci numai una traumatică, ele fiind produse indiscutabil prin lovituri cu corpuri dure. Față de toate aceste observații și raționamente, raportul de expertiză medico-legală nu putea să aibă decît o singură concluzie. Pentru o fidelă păstrare a vocabularului și tonului de specialitate, socotesc necesar s-o copiem cuvînt cu cuvînt: multiplicitatea, polymorfismul și dispozițiile topografice ale leziunilor externe și interne atestă producerea lor prin lovituri repetate cu corpuri dure, prin comprimare toracică și, posibil, prin tracțiune- rotație violentă a capului, excluzîndu-se posibilitatea producerii leziunilor exclusiv prin cădere de pe același plan. Alături de concluzia medicilor legiști — doctorul Dimitrie Albu, care a alcătuit și semnat raportul de expertiză și doctorul V.M. Țurcanu, care, repetat, a subliniat că, aflîndu-se în Birlad, doar a colaborat la discutarea cazului «așa ca între colegi și căuzași» — s-au adunat și observațiile, constatările și concluziile anchetatorilor penali. Și anume: Simion Policarpov își crease faima unui «om căruia nimeni nu poate să-i stea în cale». Simion Policarpov, pretextînd că-și reeduce nevasta care-i leneșă și bea, o bătea, o amenința c-o s-o omoare, o supunea în general la un tratament inuman: în 1970 i-a provocat arsuri de gradul doi, aruncîndu-i un borș fierbinte peste mîini, un borș care a avut cusurul să nu-i placă lui. Simion Policarpov, în ziua decedului soției sale, a plecat de la serviciu

în timpul programului, apoi s-a reîntors, dar chiar în timpul acestei absențe un vecin l-a văzut împreună cu soția; pe de altă parte, în pofida tăgădei sale, colegii de muncă i-au sesizat absența între orele 12 și 14. În fine, Simion Policarpov n-a putut da nici o explicație faptului că, sub pat și-n cutele unei pinze de tifon, s-au găsit fire de pîr care proveneau de la decedată. Acest front de argumente au transformat-o pe Ileana Policarpov din decedată în victimă, iar pe Simion Policarpov din văduv secundar în condamnat primar. Am spus secundar, pentru că Simion Policarpov a mai avut o soție care în '64 a murit. Ba chiar s-a bănuit — atunci în '72, cînd vino-văția sa cu privire la moartea celei de-a doua soții era certă — că ar fi omorît-o și pe cea dintîi. Însă trecuse prea mult timp ca bănuiala să mai poată fi sau nu confirmată. Pentru că s-a procedat la o deshumare și nu s-a găsit decît scheletul defunctei, schelet care nu prezenta leziuni traumatice sau patologice; iar în lipsa țesuturilor moi și ale organelor interne nu se mai puteau face aprecieri medico-legale asupra cauzei medicale a morții, fiind posibile orice cauze — fie de natură patologică, fie de natură violentă — care n-au interesat scheletul. Oricum, la toate aceste investigații, la toate aceste eforturi pentru frumoasa cauză a adevărului și a justiției, Simion Policarpov n-a răspuns decît c-o replică cinică: — Pe amîndouă le țineam ca pe niște flori! Evident o replică aparent lirică, aparent sentimentală, căreia i-aș opune o replică alcătuită dintr-un fragment din povestirea doctorului Țurcanu: — Simion Policarpov susținea o explicație a decedului verosimilă. Dar, în fața femeii aceleia care-și pierduse viața, noi, medici, ne-am spus: Hai să vedem cum stau lucrurile la cap! Și am disecat coloana vertebrală cervicală și am găsit fracturi și luxații la primele două vertebre. Din clipa aceea am știut că floarea lui Simion Policarpov era o floare ucisă.

autorității profesionale. Și că într-adevăr am pus bine diagnosticul moralei fabulei mi-o confirmă, acum cînd sintetizez pe hîrtie con-vorbirile de acum o lună, amintirea unei alte istorisiri, precum și a cîtorva remarcă-monolog presărate și rătăcite într-un dialog de cîteva ore bune, istorisire și remarcă tot ale doctorului Țurcanu, istorisire și remarcă care atunci mi-au părut secundare, banale și monotone, iar acum, abia acum, descopăr că-s esențiale. **Istoriaora:** Miliția din Podu Turcului-Bacău a sesizat Procuratura din Vaslui că o femeie a decedat, la Iași, în urma unui avort provocat de o moașă din județul Vaslui, satul Lălești. Procurorul Saul Ghelberg a spus: Vreau să încep ancheta cu un medic lîngă mine. Și s-a dovedit fericit inspirat. Era înți decembrie 1971, o vreme mizerabilă, ploaie, am frîmțat noroaie dar am găsit-o pe moașa reclamată. N-a recunoscut. Am văzut o țigă metalică Beniqué în geanta ei și i-am rugat pe ceilalți să mă lase singur cu ea. Nu i-am spus decît atît: Coană moașă sîntem între oameni de meserie, ce cauți tija asta la tine în geantă? Și de ce are vîrfu îndoit, modificat tocmai așa? A recunoscut. **Remarcile** (roștite mormăit, aparent de un taciturn, de fapt de un meditativ acut responsabil): — Mda, pentru a profesia avem nevoie de cunoștințe medicale foarte solide din toate specialitățile. — Mda, pentru a profesia avem nevoie de mult spirit de observație. Să aduni date de orice natură și să le treci prin logica medico-legală, asta-i! — Mda, pentru a profesia trebuie să ne ferim de orice servituzi, de orice influențe. Și chiar să fim și ferii! — Mda, pentru a profesia trebuie cumplit să respectăm adevărul. Principiu etic de nezdrun-cinat, virtutea noastră numărul unu! La cuvintele doctorului Țurcanu nu prea mai am ce adăuga. Poate doar un aliniat rîspicat didactic: **Atenție**, există puterea autorității profesionale! Alcătuită din știință și conștiință. Din colaborare între specialiști și morală. Din generozitate și solidaritate umană. **NELU IONESCU**

Emil Botta s-a născut la 15 septembrie 1912 în Adjud, județul Vrancea. Studii: gimnaziul la Cluj, Conservatorul de Artă dramatică, clasa Ion Livescu, la București. În același timp funcționar la Institutul de statistică. Angajat în 1934 la Teatrul Național din Chișinău. În 1938, angajat al Teatrului Național din București. După 23 August, laureat al Premiului de Stat. Decorat cu Ordinul Muncii, clasa a II-a, artist emerit, decorat cu Ordinul Meritul Cultural, clasa I pentru activitatea sa în teatru. Bibliografie: *Întunecatul april* (1937), *Trantorul* (1937), *Pe-o gură de rai* (1943), *Versuri* (1971).

EMIL BOTTA: ei, bătrîni ca vremea, au scris prima filă a epopeii naționale

— De ce *Întunecatul april*?
— Anul era 1937. Eram pe malul Siretului, într-o comună aproape de orașul Roman. Din motive pe care dacă le-aș spune aș evoca durerea însăși, nu vă voi spune de ce mă aflam acolo. Eram printre copaci, într-o noapte de mai, cerească, amețitoare, frumoasă, cum nu mai văzusem. Eram în real, în concret și totuși eram într-un domeniu al fanteziei. Atunci am văzut lelele, Dîsele, am fost în cărarea lor. Atunci am citit, încrustate pe scoarța copacului, cuvintele April, *Întunecatul april*, *Întunecatul april*. Ceea ce vă spun este exact, nu riguros exact. Oricum, un *Întunecat April*, un timp al speranței și al disperării avea să mă întîmpine la București. Și Bucureștiul nu era, pe atunci, o Cotate a Soarelui.
— De ce *Pe-o gură de rai*?
— *Pe-o gură de rai* este unul din numele Îngerului, al României. România este zeitatea cea mai frumoasă și mindră. Este strălucitoarea, «gura de rai» a mitologiei mele.
— Și de ce *Vineri*?
— *Vineri* este un ecou palid al robinsoniadei mele, umbra mea fidelă, alter-ego al meu, *Vineri* care m-a însoțit în ciudatele mele aventuri. *Vineri* este noaptea spre *Vineri* și ziua spre *Vineri*, dintr-o anume săptămîină din luna iulie, anul 1970. *Vineri* este și *Venus*, «cu marmoreele brațe», zeea născută din spumele mării materne.
— *Reflectă* cărțile dumneavoastră epoca în care au fost scrise?
— Desigur. *Întunecatul april* era un ecou dureros al anilor aceia de restricție, al societății în care trăiam, în care, cum se spune, «mă bucuram de viață». Eu nu prea mă bucuram. Iată, restitui *Întunecatului april* o strofă pe care am eliminat-o atunci: «Stau sub cer imund, / sub stele odioase, / mereu în genunchi, / cu frigul în oase.» Cerurile patriei sînt acum strălucitoare, stelele patriei sînt arhi strălucitoare. Doar ochii mei, poate, au obosit.
— În ce măsură teatrul v-a marcat poezia?
— Eu sînt un umil slujiitor al Taliei. Și din ce în ce mai umil. Nu mă întrebați, vă rog, despre ceea ce consider a fi o taină, ceva ce nu pot nici eu descifra.
— Totuși, nu se poate să discutați cu poetul Emil Botta fără a vorbi și cu actorul Emil Botta.
— Unul din clasicii mei — și vedeți, clasicii mei au virtuți nocive, nu sînt izvoare ale tămăduirii — unul din clasicii mei spune undeva: «Voi păstra cadavrul în brațe trei zile și trei nopți, pentru ca să-mi crez astfel o memorie oribilă». Da, eu am ascultat de învățăturile acestui clasic al meu. Iată, citez selecțiuni, arii celebre din memoria mea oribilă. Camil Petrescu, director al Teatrului Național în stagiunea 1938-1939: «Dl. director al T.N. propune eliminarea actorului Botta pentru lipsă totală de sensibilitate și inteligență scenică». Victor Ion Popa, o autoritate, o eminență, desigur: «Mă întreb ce caută pe scenă actorul E. Botta». (În revista *Vremea* — 1937). Domniile lor aveau dreptate. În adîncul meu descopeream, cu spaimă, ceva care semăna la perfecție

cu dreptatea lor. Dar în adîncul adîncului meu, în abisul meu, exista iubirea, o uriașă iubire pentru teatru, pentru scena pe care amar de ani am servit-o, cu o uriașă stîngăcie din nenorocire pentru mine.
— *Întîmplări mai luminoase*?
— Și iată și luminoase întîmplări, evenimente pentru mine. Îmi voi aminti mereu de Lucian Pintilie, magistrul, unicul Lucian Pintilie și filmul său fără pereche: *Reconstituirea*. De asemenea, doi străini, germanul Paul Mundorf și sovieticul Vasilev m-au onorat cu încrederea lor. Am jucat în regia primului rolul Mortimer din *Măria Stuart* de Schiller și în regia celui de-al doilea pe Karandev din *Fata fără zestre* de Ostrovski.
— Care scriitori v-au apreciat poezia?
— Port scînită recunoștința celor doi mari poeți și oameni, cu adevărat oameni: Geo Bogza și Eugen Jebeleanu. Oh, ar trebui să am multe vieți la discreție, ca să fiu vrednic a le mulțumi. Și tot pe această cale (era să spun: pe această Cale Lactee, gîndindu-mă la Lumina Tiparului), pe această cale să le fac cunoscut mulțumirile mele respectuoase acelor scriitori străluciți care au comentat «liricele mele confesiuni»: Șerban Cioculescu, Eugen Barbu, Alexandru Piru, Ștefan Aug. Doinaș, Alexandru Paleologu, Cornel Regman, Ov.S. Crohmălniceanu, N. Balotă, Barbu Brezianu.
— Ca și alți poeți români, slăviți codrul și descrieri aranjate ca pentru spectacol, ordonat, lipsit de ascunzături, toropit de o atmosferă feerică. *Viețutoarele lui sînt ierarhizate ca la curtea unui monarh, se respectă protocolul. Ce reprezintă, de fapt, codrul, pentru dumneavoastră?*
— Sub fericite și clare auspicii s-ar cuveni să se petreacă această conversație. Da, pădurile, codrii, sînt suveranii mei, ziii mei tutelari. Dar unde, vîd rog, în ce text, vai mie, unde ați întîlnit pădurile ordonate, regizate în vederea unui spectacol? Pădurile, așa cum le-am trăit eu, sînt o sublimă anarhie, un teribil act de insurecție. Fiecare copac este o tăcută elocință vegetală, o explozie vegetală, un protest la adresa unei pseudo-ierarhii. Viața mea a fost una zbuciumată. Și zbuciumați au fost și pădurile în care m-am refugiat ca într-un vis aievea. În aparența lor dezordine, în extraordinara lor lume, m-am refugiat fugind de falsă, de ordinară ordine. Și fiindcă sînt un citadin totuși, priințadoptiv, eu fug de grădina Cișmigiuului tocmai fiindcă este prea ordonată, prea simetric organizată. Dacă am vorbi despre alt nobil subiect, despre o frumoasă femeie, aș spune: frumoasă, frumoasă, dar prea platinată, prea fascinantă, prea-prea diabolică.
— Iată cîteva din cuvintele pe care le folosiți, veridică, greieri, iepuri, șopîrle, porumbel, ogari, urși. *Cuvinte greu de găsit în poezia de azi. Ce părere aveți despre această instrăinare de natură a liricii contemporane?*
— Poezii contemporani călătoresc prin lumea largă. Văd natura, gigantul spectacol al naturii, paleta cu imense nuanțe a naturii. Nu știu, poate că ei sînt suprasaturați de natură.

Și vă spun, zîbind ușor, poate să le pară mai elegant, mai «distins intelectual», să «vezi idei». Și acum vă adresez o întrebare: dacă eu în această clipă comit o fraudă? Dacă citez vechele, mierlele, mai ales mierlele, șoimii, ciocirile fără să le fi văzut? Sau le-am văzut fără iubire și fără simpatie și printr-o alchimie ticăloasă le-am prefăcut, simplu, în elemente decorative? Sau poate ca într-o minoră istorie hieroglifică vreau să spun cu totul altceva, vreau să înfățișez cu totul altceva?
— Unele dintre poemele dumneavoastră sugerează o atmosferă de basm. V-au influențat basmele românilor?
— Desigur. M-au tulburat. Și nu doar lumea lor feerică. Cruzimea lor chiar. Iată titlul unui basm de o cumplită frumusețe: *Tinerete fără bătrînețe și viață fără de moarte*.
— Ne mai pot spune ceva basmele astăzi?
— *Tinerete fără bătrînețe...* este un basm care poate tulbura și pe un om al secolului XX care a văzut aselenizarea.
— În veacul trecut, marii noștri scriitori au creat o literatură viguroasă inspirindu-se din literatură populară. A secat oare acest filon? Oare folclorul nu mai reprezintă azi decît un obiect de venerație, fără a putea înriuri pe literați?
— Filonul este de aur și nu va seca niciodată. Poezia de la origini pînă azi, acolo își află izvoarele.
— Poezia dumneavoastră este profund românească, deși unii au încercat în fel și chip s-o facă tributară unor influențe străine. Ce, datați, de pildă, cărților populare?
— Sînt cărțile în care se petrece nunta cerului cu pămîntul, cărțile cumînțenției și ale nebulunii. O nebulnie care te face să umbli cu capul în nori. Nu zăpăcit, nu pierdut, dar sus, foarte sus. Le-am citit demult și de multe ori în tineretea mea fiind. Și simțeam cum într-o clipă îmbătrînesc frumos, am pletele albe, de cea mai curată zăpadă. Aceste cărți mi-au alinat durerea. Le datorez enorm: ele, iertătoarele, m-au scutit de nostalgia timpului care a trecut.
— Titlul unuia din cărțile dumneavoastră este *Împunat din Miorița*. Vorbiți-mi puțin despre această baladă.
— Eu știu ce știu cu toții. Doar Salvador Dalí știe și mai și. Într-un ziar parizian, după ce a citit traducerea baladei, el a declarat că *Miorița* este o operă suprarealistă. Oia năzdrăvană, oia care vorbește, i-a plăcut foarte mult. Și ce ilustrații va face Salvador!
— Într-o poezie spuneți: «stăpîni să-mi fie cei doi rumâni! Dar și neliniște». Vreți să vă explicați?
— Vreau. Dar explic un lucru care mi se pare o clară nebulosă, dacă am voie să spun așa, ca un astronom privind prin telescop. Cei doi rumâni, Dor și Neliniște, sînt expresii ale sufletului acestui neam. Nu știu să mă fi gîndit la Romândor al lui Budai-Deleanu. Dorul este al românului veșnic, al eternului, și poate neliniștea este a mea.
— Este o părere superficială aceea care vă socotește drept un rafinat, un poet care trăiește în lumi imaginare, create de el, contemplate de el. Cred că în adînc sînt implicat cu toată ființa în destinul acestui popor cărui îi descrieți, într-o manieră proprie, istoria, zbuciumul. Cum v-ați apropiat de istoria României?
— Învățăm istoria încă din tinerețea fragedă. Învățăm istoria antichității, a imperiului roman, istoria multor imperii. Citim despre măreția și decăderea lor. Învățăm, întii și întii, istoria patriei. Și eu, ca și mulți alții, am avut sentimentul că faptele mărețe îmi erau de mult cunoscute. Că-i cunoscusem pe acei mîndri bărbați, aur-făurari ai țării mele. Acum parcă recapitulam, vedeam locuri și oameni. Este ca o preștiință, ceva care parcă adormise în latentele memorii. Cu o nedescrisă sfilă am evocat și eu istoria în versurile mele, cutremurîndu-mă. Și fiindcă poezia era zona ei de luminos mister, fericita ei vrăjitorie, mi-am închisuit că-i văd mai limpede scriindu-le cu emoție numele.
— Cărțile dumneavoastră dovedesc că i-ați citit pe cronicari. Și că vă obsedează evul mediu românesc. Închisuiți-o lume galantă, unde se desfășoară ceremonialele, în care însă nu lipsesc fapte atroce.
— Am citit cronicarii de seamă. Vestitele cărți ale neamului ei le-au scris. La ce lumină sînt scrise? Poate clarul de lună lumina mai puternic în depărtatul «odată»? Și mai sînt aceia care s-au confundat într-o noapte a uitării, notarii anonimi. Cum să vă spun, nu am avut conștiința unui timp anume, a unei anume epoci. Ați spus «ev mediu». Am descoperit și eu, cu mirare, că rătăceam într-un vag ev mediu. Nu era un refugiu al meu, nu o fugă din istoria zilei în care trăim. Dimpotrivă. Sînt analogii, corespondențe. Acte de bravură, vietate eroice au fost și atunci și sînt și astăzi. Fără vrerea mea, repet, făceam «vieți paralele», plutarhizam. Dar

un mare poet, Eugen Jebeleanu, a definit limpede un teritoriu, o clipă istorică. Ce frumos e mereu al său *Senior de ceașcă*: «În evul sur, domn Dagobert...» Și vă rog, cu toată prietenia, eliminați cuvîntul «galanterie». Nu face parte din familia mea spirituală, din viziunea mea asupra istoriei (dacă am vreuna).
— V-ar fi plăcut să cunoașteți nemijlocit acea epocă?
— Dacă aș crede în doctrinele reincarnării, în samsara a izilor, nu mi-ar fi plăcut să trăiesc atunci. Aș fi jurat că am trăit în acea epocă. Aș jura că eram atunci un țăran pe țărniile unei ape, privind în apele Danubiului, la Dunărea de culoarea leului.
— Măi sînt actuali cronicarii?
— Mereu și mereu vor fi, în spațioasa veșnicie. La început a fost cuvîntul, Logosul. Dar cuvîntul lor a fost, Ei, bătrîni ca vremea, au scris prima filă, în frumos chenar, cu înflorituri de sînge și aur, prima filă, epopeii naționale.
— Ce ați învățat din atitudinea lui Eminescu față de istorie?
— Despre Dreptate și Adevăr am învățat, despre Demnitate și Libertate, despre «țara mea de glorie».
— În poezia dumneavoastră figuri de seamă din trecutul poporului român — Gelu, Dragoș, Doja, Mîhai, Avram Iancu sînt cunoscute familiare, cu care te poți întîlni, le poți da binețe și poți sporovăi cu ei. Ei coboară din cartea de istorie și ne devin apropiați ca niște prieteni. Există însă opere în care fiii neamului nostru sînt evocați convențional. Ce uită scriitorii atunci cînd comit o astfel de eroare?
— «Scrie cu sînge și vei vedea că sîngele e spirit» a spus un înțelept, înnebunind aproape căutînd adevărul. Poate că trebuie să ne smulgem inima din coșul pieptului, poate că trebuie să murim ca și ei și ca într-o legendă să înviem, atunci cînd evocăm istoria.
— Ce pot învăța scriitorii noștri de azi de la marii scriitori din veacul trecut?
— Scriitorii din veacul trecut sînt acum statui. Într-o antichitate dacă ne-am fi aflat, ei erau statui consacrate în temple, erau zei. Și noi, muritorii de rînd, cădeam la picioarele lor. Dar erau zei de o blîndețe nespusă, blinzi chiar în furie. Aș vrea să visez un asemenea vis, să-i văd în vis pe acei mari scriitori: zeul Eminescu, zeul Creangă, zeul Slavici, zeul Macedonici... Și, în acest ciudat Olimp, Caragiale, zeul care plînge, zeul care ride. Să învățăm de la ei marea lecție de probitate intelectuală, frăția, generozitatea. Era să spun: să învățăm geniul. Dar oare geniul se învață?
— Ca și alți oameni de cultură, așteptați Congresul educației politice și culturii socialiste ca pe un eveniment deosebit.
— Gîndurile mele sînt asemenea celor ale colegilor mei. Credința mea în bine, într-un bine concret, evident, credința mea în triumful ideilor constructive este neclintită. Dacă binevoiați a mă socoti și pe mine un om servind încă arta și cultura, acordăți-mi dreptul la credința neclintită.
— Ne aflăm în cîncinul revoluției tehnico-științifice. Și totuși, în zierele noastre e mai prezentă ca oricînd problema naturii, a codrului («burgul Eminescului», cum îl numiți în poezie).
— Odinioară am ascultat și eu o conferință a lui Nicolae Iorga despre America. Ilustrul cărturar mărturisea că l-au uimit progresele tehnice ale S.U.A. Și le considera doar activități și perfecțiuni ale unei mecanici superioare. Reluînd vechea temă a opoziției civilizație-cultură, vînd o anticinomie aproape, Iorga spunea că între zgîrie-norii din New York și bojdeuca lui Creangă, el, în numele tradiției și pentru salvarea tradiției, alege și preferă bojdeuca. Natura chiar era implicată în acest proces: între tumultuoasa Niagara și blînda Ozana, să lăudăm Ozana și să acuzăm Niagara. Cu toată iubirea de țară, atît de evidentă, a marelui savant, îmi spuneam atunci, în tineretea mea, că pledoaria sa este totuși un exces. Astăzi tradiția, și mi-e gîndul la tradiția mîndrei noastre patrii, se integrează în universul tehnic. Și însăși tehnica devine tradiție.
— Ce a apărut nou în ultimul deceniu în viața României?
— Printre altele, sentimentul că omul este apărut, ocrotit, sentimentul că nu sîntem singuri, că o mare atenție, cu infinite precauții, ne apără și ne obligă să trăim cu fruntea în lumină.
— Ce se continuă din trecutul patriei noastre în viața de azi a României?
— Tot ce au visat luminaii, neînfricații bărbați, citorii, temelii iubitei noastre patrii. Neînfricații, trecuți într-un martiolog al neamului românesc. Cei cărora le-a fost sete de adevăr și dreptate. Ei au visat și măreția și splendoarea. Iată, generațiile de azi au fericirea să vadă împlinirile visului.

GEORGE ARION ■
Fotografie de ION PREDOȘANU ■